

KATOLIČKI LIST

preč. Marko

ZVONIK

GODINA: VI

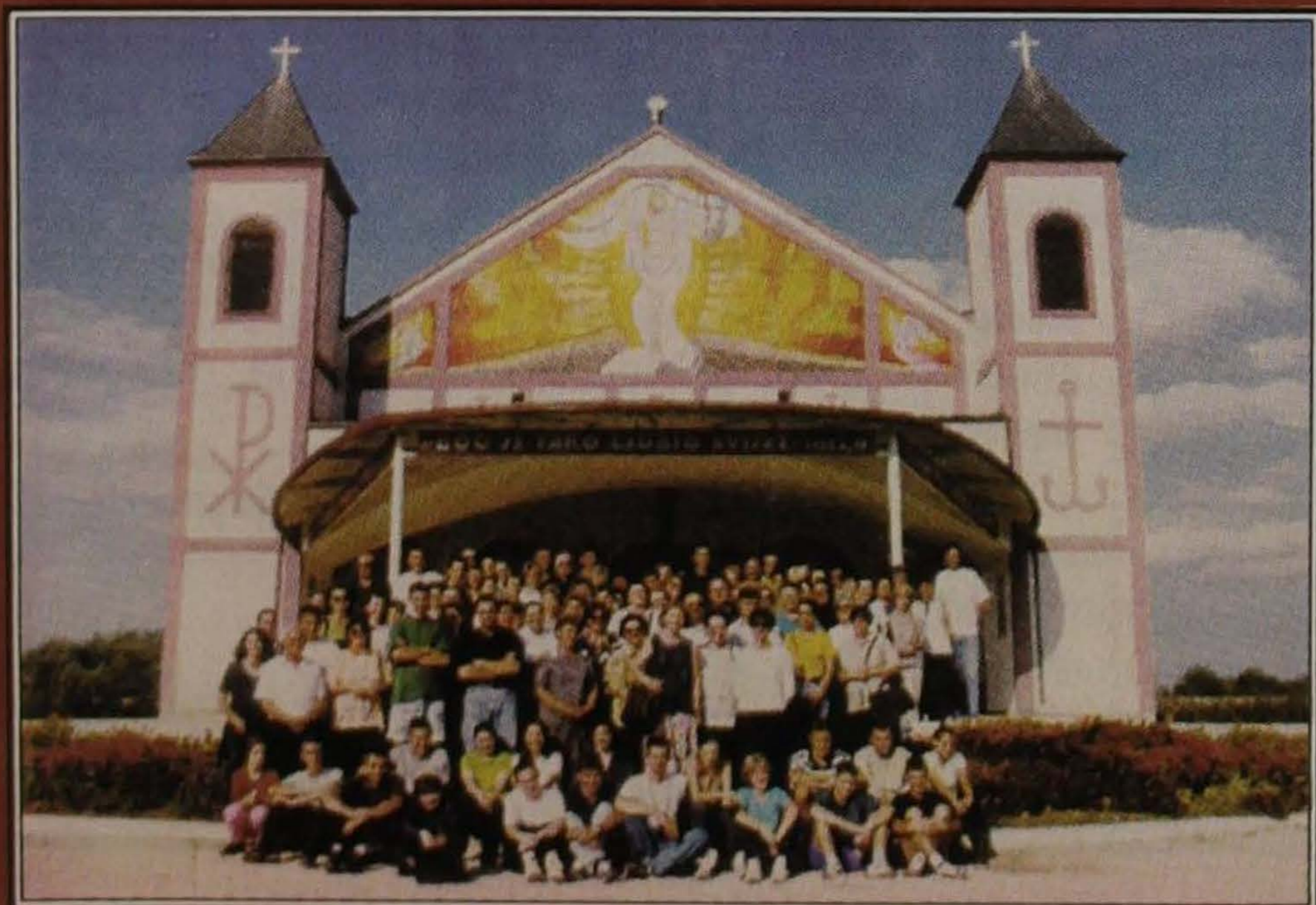
BROJ: 10 (60)

Subotica, listopad (oktobar) 1999.

Cijena: 10,00 N. din.

**BILI SMO
KOD MAJKE...**

OVIME SE PROSLAVLJA OTAC MOJ: DA DONOSITE MNOGO RODA

Jesen je vrijeme plodova. Svatko tko obrađuje zemlju, svatko tko ima vinograd ili voćnjak uvijek se veseli plodovima. Uživa promatrajući ih. I što ih je više i što su kvalitetniji, tim je i zadovoljniji... Svi koji se bave poljodjelstvom znaju dobro da je potrebno uložiti puno truda i napora, ali isto tako i puno potrošiti da bi jednoga dana mogli uživati u plodovima svoga rada. I tako je to ne samo u poljodjelstvu, nego i na svim područjima ljudskoga života i rada.

Jedna Isusova riječ otkriva nam da i naš nebeski Otac želi i voli da njegova djeca "donose" mnogo roda. Evo te riječi: "Ovime se proslavlja Otac moj: da donosite mnogo roda i da budete moji učenici" (Iv 15,8). Isus je kršćane, svoje učenike usporedio s lozom, sebe s trsom a Otac je vinogradar (usp. Iv 15,1). Po krštenju mi smo pricijepljeni, nakalamljeni na Isusa, na Trs. Time nam je omogućeno da donosimo mnogo roda. Onaj tko životne sokove crpi iz Isusa, taj doista može rađati mnogim i slatkim plodovima. Poslušajmo opet Isusa. Poslušajmo kako on to vidi i što nam preporučuje: "Ostanite u meni i ja u vama... Tko ostaje u meni i ja u njemu, taj donosi mnogo roda" (usp. Iv 15,4-5). I da bismo shvatili kako je važno da "ostanemo u njemu", Isus je dodao: "Kao što loza ne može donijeti roda sama od sebe, ako ne ostane na trsu, tako ni vi ako ne ostanete u meni... Uistinu bez mene ne možete učiniti ništa" (usp. Iv 15,4-5). Kako je sve jednostavno. A kako bi drugačije i moglo biti od Boga i kod Boga. Problem je samo što mi ljudi prečesto sve iskompliciramo. Kako li bismo bili plodni kad bismo poslušali Isusa. Kako li bismo Boga slavili slatkim plodovima svoga života kad bismo "ostali u njemu".

Da ne bismo morali razbijati glavu s tim što znači to "ostati u njemu", Isus nam je i to protumačio. "Ostati u njemu" znači "ostati u njegovoj ljubavi" što drugim riječima znači "čuvati njegove zapovijedi", napose ljubiti braću ljude kao što ih je on ljubio (usp. Iv 15,9-13). Zahtjevno je to. Ali čovjeku je lakše pred zadatkom ako zna njegovo rješenje, pa makar on bio i težak. Važno je napose zapamtiti da Isus kaže da bez njega ne možemo učiniti ništa. Onda i ne treba niti pokušavati bilo što činiti bez Isusa, tražiti "pomoćna sredstva" negdje drugdje, zalaziti na neke druge puteve, jer su sve to samo stranputice. Valja nam, dakle, ustrajno ići Isusovim putem ljubavi, sve činiti s njim i uspjeh je zagaraniran. Plodovi će biti preobilni. I opet, kao i uvijek, Isus sve to čini radi naše sreće, radi naše radosti. On je beskrajno sretan i radostan i želi da i mi, njegovi učenici, njegova braća i sestre, njegovi "prijatelji" (usp. Iv 15,14) budemo isto tako potpuno radosni: Rekoh vam ovo "da moja radost bude u vama i da vaša radost bude potpuna" (Iv 15,11). Istinska čovjekova radost izvire iz njegovih dobrih djela, djela ljubavi prema Bogu i prema bližnjemu. I upravo su ta djela ljubavi (koja često uključuju i odricanje, trpljenje i žrtve) onaj "obilan rod" koji Boga proslavlja a nas veseli.

Zavirimo malo i u ovaj broj "Zvonika". Tako sam radostan da je on prepun "slatkih plodova". I sama činjenica da je ovo šezdeseti broj govori o tome. Čitajte samo "Dogadjanja u Subotičkoj biskupiji". I sve ono lijepo i dobro, što je donijelo slatke plodove, rezultat je suradnje s Isusom. Ipak, to su samo općenito opisane vijesti, s tu i tamo ponekim osobnim svjedočenjem. A koliko li su samo slatkih plodova ubrali naši hodočasnici Gospi Bistričkoj i Gospi Radosnoj. Razumljivo je to samo po sebi. Ta bili su kod majke a od majke se nikada ne vraća praznih ruku. Majka bi sve dala svojoj djeci. Tako i Marija. Zato su hodočasnici i bili tako veseli i razdragani. Primili su puno milosti, puno darova... Kako da ne ponavljamo s psalmistom: "O ljubavi tvojoj, Gospodine, pjevat ću dovijeka" (Ps 89)?! Dok Bogu zahvaljujemo s Marijinim srcem što nam je učinio "velika djela" (Lk 1,49) okrećemo se i budućnosti. Jer valja nam još donijeti "mnogo roda". Mnoge poticaje i upute, puno pomoći moći ćete crpiti iz naših stalnih rubrika, jer u njima tumačimo Božju riječ, dokumente Crkve, ističemo primjere svetaca... Ističem napose u tom smislu naš prilog o vjeronauku. Sve nam to može pomoći da lakše "ostanemo" u Isusu i tako neprestano budemo plodni Bogu na slavu, ljudima na korist a sebi na radost. A tko ovo ne bi sebi poželio... Neka nam u svemu tome ovoga mjeseca pomaže i zagovor naše nebeske Majke koju ćemo častiti i moliti u našim listopadskim pobožnostima, neka nam ova pobožnost pomogne osobito porasti u dobroti, svetosti i ljubavi.

S tom željom ali i molitvom, srdačno vas pozdravlja,

vaš urednik

OPROŠTAJ

Kako često smo svjedoci ozbiljnih, ružnih prepirki i svađa u kojima "vrcaju" teške, uvredljive riječi i bolne optužbe. Takve svađe najčešće iznesu na površinu čovjeka ono najgore: mržnju, ljubomoru, zavist. A nakon njih često dolazi šutnja. Brat ne razgovara s bratom, susjed sa susjedom. Donedavno nerazdvojni prijatelji izbjegavaju jedno drugo na svakom koraku. U ovom našem otuđenom, osamljeničkom svijetu teško se oduprijeti toj napasti. A bilo bi nam svima daleko ljepše kada bismo uz malo poniznosti, strpljenja i puno ljubavi za bližnje bili spremniji zatražiti oprostaj i pružiti ruku onima koji nam se žele ispričati.

Marija je rano teško oboljela, u svojoj pedesetoj godini. Kako nije imala svoju obitelj, mlađa sestra Irena, koja je bila udata, ali bez djece, ju je uzela k sebi. Nikada nisu bile bliske, ali "bio je red" - kako je znala govoriti sestra Irena. Pravi motiv krio se u činjenici da je Marija bila vlasnica velike kuće i pozamašne svote gotovine. Marija nije imala ni muža ni djece, te je Irena sebe smatrala jedinom nasljednicom. Premda to u stvari i nije bila. Naime, postojala je i najmlađa sestra Jelena, ali je ona nakon jednog nemilog skandala u obitelji napustila tada još živuće roditelje i sestre. Otišla je bez pozdrava, ne javljajući se godinama.

Sestre su je na sprovodu roditelja dočekale hladnom izjavom da joj to nikada neće oprostiti, niti zaboraviti. Godine su prolazile bez Jelene. Ipak Marija ju je često spominjala, i sada, vezana za bolesničku postelju, krijući od Irene pregledavala je po tko zna koji put stare fotografije iz njihovog djetinjstva na kojima je bila i uvijek nasmijana Jelena. Irena ju je ukoravala ne želeći da razgovara o "izgubljenoj" sestri Jelenu koja je za nju, kako je često znala izjavljivati, već odavno mrtva. Boljelo je to Mariju koja je u dubini svoga srca Jelenu davno oprostila mladalački hir. I onda jednoga dana, kada je Irena bila u voćnjaku, vrata Marijine bolesničke sobe otvorila je jedna divna, vedra djevojčica koja je za ruku držala svoju mamu Jelenu. Vukla ju je prema krevetu govoreći: "Hodi bliže da vidimo tetku Mariju." Ostale su dvije sestre dugo sjedeći na postelji, držeći se za ruke. Marija je bila već jako slaba, ali su joj oči bile pune sjaja sreće zbog susreta sa sestrom. Jelena je došla da zatraži oprostaj i pokaže sestri svoju kćerku. Naišla je na široko raširene ruke i srce svoje sestre Marije.

Bolesnica je nakon kratkog vremena okrijepljena sakramentom posljednje pomasti poslala Gospodinu. Pomirila se sa sestrom ali i s Milosrdnim Ocem u sakramentu svete ispovijedi.

Jelena se začudila kada je dobila poziv iz odvjetničkog ureda. Otvorena je Marijina oporuka. Cijelu Marijinu zaostavštinu dijele sestre Irena i Jelena u jednakim dijelovima. Datum oporuke pokazivao je da je Marija to željela i unijela u svoju oporuku daleko prije posljednje posjete svoje sestre Jelene.

"Gospodine, ako brat moj pogriješi protiv mene, koliko puta da mu oprostim? Do sedam puta?" Kaže mu Isus: "Ne kažem ti sedam puta, nego do sedamdeset puta sedam." (Mt 18,22)

Bernarda

Na naslovnoj stranici:

- lijevo gore: Radosna Gospa
- desno gore: djeca i mladi u šokačkim nošnjama na misi u Baču
- lijevo dolje: bistrički hodočasnici pred svetištem u Ludbregu
- desno dolje: marijansko nacionalno svetište "Marija Bistrica"

Piše: Andrija Kopilović

03. 10. - 27. NEDJ. KROZ GOD.

Iz 5,1-7; Fil 4,6-9; Mt 21,33-43

BOŽJE RAZOČARANJE

Vinograd je česta i draga slika koja se upotrebljava za izabrani narod u Starome zavjetu. Za mentalitet Istočnjaka samo vino, pa i vinograd ima osobito značenje jer se u njega u obradi puno ulaže a slatki plod ne samo da je hrana gladnima nego i sok koji "razveseljuje bogove i ljude". Slika vinograda je slika samog gospodara jer je odsjaj njegove marljivosti i njegova rada. Vinograd zahtijeva trajnu prisutnost i angažirani rad da bi bio lijep i donio plod. Prorok Izaija se u današnjem čitanju gorko tuži na Izrael, kao Božji vinograd. Ta sve je za njega učinio: obrađivao ga, kopao, radio, zalijevao, čuvao od neprijatelja sa kopna i mora, iz zraka i podzemlja a kada je došao pokupiti slatke plodove, umjesto grožđa on "izrodi vinjagu". I Gospodin stoji pred srcem čovječjim kao naj-savršenijim stvorenim vinogradom za koga je i krv svoga Sina prolio i čeka jesen života - slatke plodove. Koliko je razočaranje kad se pred Bogom pojavimo praznih ruku. Liturgija nas danas potiče da se oslonimo na Krista jedinog Spasitelja po komu i naša krhka djela mogu postati "slatki rod" za Boga.

10. 10. - 28. NEDJ. KROZ GOD.

Iz 25,6-10a; Fil 4,12-14.19-20; Mt 22,1-14

PROSTRT STOL ZA SVE LJUDE

Stol je znak zajedništva a prostrt stol znak gostoprimitstva i bogatstva pa onda i sigurnosti. Jeruzalem je mjesto u kom se izabrani narod na gori Gospodnjoj uvijek osjećao sigurnim jer je ondje bio u prisutnosti svog Gospodina. Na tom mjestu koje je svakom Židovu osobito drago, u Isusovo se vrijeme isključivo tamo slavila Pashalna večera. Prorok Izaija vizionarski predviđa vrijeme kada će svaki vjernik uzlaziti u susret Gospodinu da se za prostrtim stolom njegove riječi i kruha tako okrijepi i nagleda Božjega lica da mu svaka suza s oka nestane te da se tako ražaren vrati kući i da se onda s lica svakoga tko je ondje bio može pročitati: "Ovo im učini Gospodin." Međutim, ono što Bog nudi, još nije sigurno da će ljudi i prihvatiti. Na čovjeku je ta dramatična slobodna odluka: kako primijetiti prostrti stol Gospodnji, kako obrisati na njemu suze i kako se nahraniti Riječju i Kruhom kad nas vrijeme i ovozemaljske brige tako taru da se često ispričavamo kako za taj susret i za taj uspon nemamo vremena ili nemamo snage. Onda se ne treba čuditi da se često osjećamo i odbačenima i palima te trajno gladnima i nikada u Božjoj kući dovoljno kod kuće da bi se s naših vjerničkih lica moglo nedjeljom pročitati: "Ovo im učini Bog njihov."

17. 10. - 29. NEDJ. KROZ GOD.

Iz 45,1.4-6; 1 Sol 1,1-5b; Mt 22,15-21

BOG I KRIVIM CRTAMA VUČE PRAVU LINIJU

Prorok Izaija u liturgijskom čitanju današnje nedjelje veliča poganskog kralja Kira kojega sam Bog proglašuje svojim slugom. Dobro je nama vjernicima na liturgijskom zboru ponovno doživjeti istinu koju često trebamo ponavljati: Bog je jedini Gospodin i drugoga osim njega nema. Tako smo skloni povjerovati da svijetom vladaju neke druge sile i da našim životima upravljaju neke mračne poluge. Zaboravljamo da već takvim razmišljanjem mi stvarno ostavljamo prostor i u svojoj vjeri i u svojem životu da može djelovati na nas nešto drugo, što nije Bog. A naš Bog, da bi izveo svoj plan nad nama, našim životnim putom tako mudro upravlja i koracima ljudi koji nisu deklarirani vjernici, čak i onih koji su ga se odrekli. I na taj način on svoj narod poučava i spašava. Kir je i ne znajući poslužio Božjem narodu da ga vrati u obećanu Zemlju, kad se tome nitko nije ni nadao. No, Isus traži da beskompromisno priznamo Bogu Božje a caru carevo i tako bez kolebanja uvijek ostanemo vjerni onoj Božjoj riječi koju i sada ponavljamo: "Ti si jedini Gospodin i drugog osim tebe nema."

24. 10. - 30. NEDJ. KROZ GOD.

Iz 22,20-26; 1 Sol 1,5c-10; Mt 22,34-40

BOG ČUJE VAPAJ SIROMAHA

Bog je uvijek nježan i dobar prema siromasima. To on traži i od svoga naroda. Uvijek će među nama biti siromaha: stranaca, beskućnika, napuštenih, ljudi koji trebaju našu pomoć... I mi se poput Boga i s njime trebamo za njega brinuti i pružiti mu svoju pomoć i podršku. Danas se često postavlja pitanje gdje je naša sreća, gdje je naše bogatstvo, gdje je naš znoj, gdje naša patnja i gdje naš rad. Međutim, bez optuživanja, ali gledajući u svoja srca, zasigurno ćemo naći u njima takvih čina koji su se kod mnoge naše braće i kod nas samih do te mjere udomačili da su na sebe svalili "Božji gnjev" upravo zato što su zauzeli nebožanski stav prema Božjim siromasima. Usprkos svim čovjekovim nastojanjima, davao će ga uvijek napastovati u temeljnoj božanskoj službi: u pomaganju siromaha. Uvijek možemo naći lažne isprike i ponavljati da smo i sami siromasi, ali sigurno nisam toliko siromah da ne bih mogao nekom pokloniti barem svoje vrijeme ili svoju riječ. Za mnoge nepravde i mnoga neodgovorena pitanja našega vremena moramo pogledati ponizno istini u oči i čuti što nam Bog govori - Jer su k meni zavapili, uslišio sam ih jer sam milostiv: "Od našega je uzeo i njima dao jer on je Gospodin."

Iz sadržaja

Zašto je posebna vjeronaučna godina 1999/2000?4
 70. obljetnica crkve sv. Marije6
 Obnovljena subotička Kalvarija9
 Hodočašće bačkih Hrvata u Mariju Bistricu9
 Kod Gospe Radosne u Baču11
 Biskup Gašparović imenovan general vikarom Srijemske biskupije12
 Papa Ivan Pavao II. u Sloveniji13
 Cijela kuća umjetnička radionica14
 "Mini" Dan mladih - Bač '99.25
 Predstavljamo MEP26
 Ulazak u brak28
 Vjera u starosti29
 Razgovitno32

31. 10. - 31. NEDJ. KROZ GOD.

Mal 1,14b-2; 2b.8-10; 1 Sol 2,7b-9.13; Mt 23,1-12

TUŽNO JE KAD KRŠĆANIN SIĐE S PUTA

Prava vjera nije formalistička. Ona je očitovanje vjere u živoga Boga. Bogostovlje ne smije biti bijeg pred životom. Kristovi učenici ne traže ponajprije svoju sigurnost. Oni ne bježe pred svojom proćkom zadaćom, već su svjesni da moraju prenositi drugima poruku koju su primili. Prorok Malahija obraća se svećenicima svoga naroda pa i svih vremena. Vrlo je oštar. On opominje, upozorava i prekora. Svjedok mora biti svjedok iz uvjerenja, snagom milosti i životom. Ako to nije, njegova obrana je probijena i sve zlo preko njega može prijeći na druge. Stoga učitelje naroda i svećenike Bog čini jakim i velikim i izljevna na njih obilnu milost. Ali, ako tu milost prezru ili odbace, onda sami zaslužuju prezir i odbačivanje. Zato je nama kršćanima molitva za svetost svećenika jednako važna kao molitva za vlastito spasenje. Bog je i svećenika stvorio krhkim i stoga ga zajednica mora držati da u olujama vremena i on ne posrne. No, i Kristovi vjernici laici imaju svoju odgovornost u Crkvi. Ta svi smo mi "kraljevsko svećenstvo". Mnoge nesuglasice proizlaze iz toga što mi ne nastojimo Gospodinu služiti i njemu se klanjati u duhu i istini nego samo vanjskim znakovima i običajima. Kršćanin mora biti čovjek nutarnjeg opredjeljenja za Boga i samim time svjedok.

Budući da u drugom dijelu ove školske godine započinje proslava Velikog jubileja, što ovu godinu i čini drugačijom i posebnom, odlučili smo problematici vjeronauka, odnosno katehizacije, posvetiti malo više prostora. Na ovim stranicama objavljujemo jedno pismo roditeljima te poruke nekih biskupa na početku nove školske i vjeronaučne godine.

Sve ovo želi biti poticaj i vama, dragi čitatelji, da i sami u ovoj godini produbite svoju vjeru i dadete svoj doprinos u katehizaciji djece, mladih i odraslih.

Dragi roditelji!

Prošlo je već mjesec dana od početka školske i vjeronaučne godine. Veselimo se svakom djetetu koje nam dolazi na vjeronauk. I zahvaljujemo onim roditeljima koji svoju djecu redovito šalju na misu i na vjeronauk.

Ova školska godina će biti jedinstvena jer je to školska godina 1999/2000. Godina 2000. za nas kršćane nema značaj toliko što je to posljednja godina drugog milenija, nego što nas ona podsjeća na najveći događaj povijesti čovječanstva a to je UTJELOVLJENJE ISUSA KRISTA, SINA BOŽJEGA. Dakle, slaviti ćemo Isusov 2000. rođendan. Zahvaljivat ćemo Bogu što je radi nas ljudi i radi našega spasenja sišao s nebesa i postao čovjekom. Zahvaljivat ćemo Bogu što nas je tako ljubio da je dao svoga Sina jedinca da nitko tko u njega vjeruje ne propadne nego da ima život vječni. Zahvaljivat ćemo Isusu što je postao čovjekom i što je sebe toliko ponizio a nas toliko ljubio da je radi nas umro na križu.

Sve je to Bog, pak, učinio **RADI NAS**, radi naše sreće ovdje na zemlji i radi naše vječne sreće. Isus je došao da nam objavi potpunu istinu o Bogu, o čovjeku i o stvorenom svijetu i svemiru. Isus je došao da nas pouči kako trebamo živjeti. Njegova nauka zove se **EVANĐELJE** - radosna vijest. Dakle, sama riječ govori da nam Isus želi reći, javiti nešto radosno, nešto što je za čovjeka dobro, nešto što će ga beskrajno usrećiti. Da bismo pak znali živjeti po Isusovoj nauci, moramo je dobro upoznati. Mi kršćani možemo Isusovu nauku upoznavati na različite načine. Uobičajen način je da tu nauku upoznajemo kroz vjeronauk. Najbolje je kad već roditelji sami svoju djecu poučavaju u vjeri evanđelja. Zato su u prednosti oni roditelji koji su i sami išli na vjeronauk i koji svoju vjeru prakticiraju, žive. No, nema toga čovjeka, nema toga kršćanina koji ne bi mogao i više poznavati Isusovu nauku a i svatko bi mogao biti još bolji kršćanin, još više u svom životu ostvarivati ono što nas Isus uči. Zato smo svi pozvani neprestano **UČITI** u Isusovoj školi evanđelja čitajući Sveto pismo, duhovnu literaturu, katoličke časopise (Zvonik), pohađajući različita predavanja ili kršćanske tribine (u našoj župi Obiteljske susrete), a nadasve redovitim sudjelovanjem u nedjeljnim svetim misama.

Oni roditelji koji još nisu vjenčani u crkvi i koji nemaju sve sakramente a šalju ili žele slati svoju djecu na vjeronauk, moraju još i sami **IĆI NA VJERONAUK** (u našoj župi je svake nedjelje vjeronauk za odrasle koji se pripremaju za primanje sakra-

ZASTO JE POSEBNA

menata krštenja, ispovijedi, pričesti i krizme te onda i za sakrament ženidbe - crkveno vjenčanje). Takve roditelje pozivamo da nam se pridruže u nedjelju, 3. 10. u 15 sati u župskom domu.

Dužnost je roditelja da svoju djecu poučavaju u vjeri. Da će to činiti, obećali su na vjenčanju u crkvi i kod krštenja svoje djece. Naime, kod vjenčanja svećenik pita zaručnike: Jeste li spremni primiti od Boga djecu i odgajati je po zakonu Krista i njegove Crkve? Na što oni trebaju odgovoriti: Jesmo! A kod krštenja djece svećenik im kaže: "Vi tražite krštenje za svoje dijete, time se **OBVEZUJETE** da ćete ga odgajati u vjeri kako bi ljubilo Gospodina i svoga bližnjega", i onda im postavlja pitanje: "Jeste li toga svjesni?" I na ovo pitanje roditelji moraju odgovoriti

potvrдно, inače im svećenik ne smije krstiti dijete.

Odgoj djece za ljudske i vjerničke vrednote naravno je pravo i dužnost svakog roditelja. Crkveni nam dokumenti o toj obvezi roditelja govore jasno:

"Budući da roditelji daju djeci život, oni imaju vrlo tešku obvezu da ih odgajaju, i zato ih treba priznati kao prve i povlaštene odgojitelje svoje djece. Odgojna uloga roditelja je takve važnosti da se teško može čim drugim zamijeniti..." (Deklaracija o kršćanskom odgoju, 3). Papa Ivan Pavao II. u svojoj pobudnici "Obiteljska zajednica" o dužnosti roditelja da poučavaju svoju djecu u vjeri ovako kaže: "Služba evangelizacije kršćanskih roditelja jest izvorna i nezamjenjiva. Ona poprima oznake značajne za obiteljski život - protkan - tako bi trebalo biti - ljubavlju, jednostavnošću, konkretnim zalaganjem i svakodnevnim svjedočenjem" (br. 53).

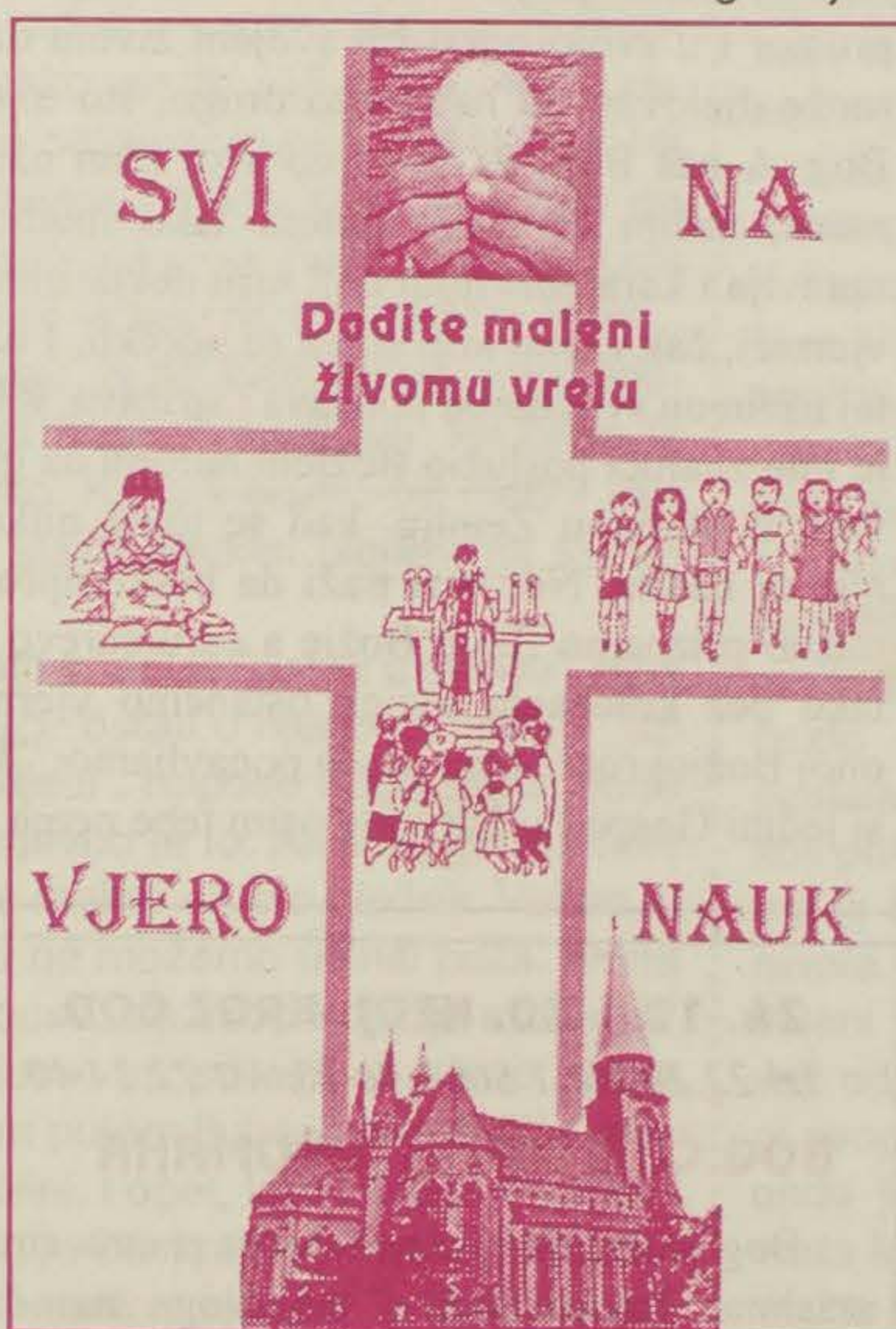
Potičem dakle roditelje da poučavaju svoju djecu u vjeri od početka njihovog života. I podsjećam na jednu vrlo važnu i istinitu izreku: "Djeca uče ono što vide".

Važno je da djeca vide da se vi molite, da čitate Bibliju, da idete svake nedjelje na misu, a često na ispovijed i pričest... Onda će i ona to rado činiti.

Željeli bismo da ovo pismo dođe u ruke svih roditelja katolika u našoj župi - kako do onih koji već šalju svoju djecu na vjeronauk, a još više do onih koji to još ne čine ili čija su djeca počela ići na vjeronauk pa su prestala.

Molimo Vas da ovo pismo primite dobrohotno. Da ga pažljivo pročitate, da o ovom što je napisano razmišljate te onda prema svojoj savjesti odlučite svoju djecu poučavati u vjeri i slati ih na vjeronauk.

Ovdje želimo napomenuti još nešto. Nastojte da Vam djeca dolaze redovito na vjeronauk. Vjeronauk je samo jedan sat nedjeljno, za razliku od škole koja traje pet dana po nekoliko sati. Mi znamo da Vaša djeca imaju i razne druge obaveze: strani jezici, klavir, tambura..., razne sportske aktivnosti... Nemojte dopustiti da zbog različitih (često i pretjerano nagomilanih) obaveza i slobodnih aktivnosti Vaša djeca izostaju s vjeronauka. Mislim da s pravom možemo reći da je **VJERONAUK** najvažniji predmet, jer je to životni predmet, jer djeca će biti onakvi ljudi kakvi budu vjernici. Dobri vjernici su, bez dvojbe, i dobri ljudi a što je još važnije, oni su i sretni ljudi! Zato razmislite o ovome. Inače, nikako nećemo moći tolerirati izostanke one djece koja

Ovaj plakat izrađen je za početak vjeronaučne godine u župi sv. Roka u Subotici

VJERONAUČNA GODINA 1999/2000 ?

se spremaju za Prvu pričest ili za Krizmu. I unaprijed Vas upozoravamo da ako djeca nisu redovito išla tri godine na vjeronauk, ne mogu bez odlaganja ili bez dodatnih satova ići na Prvu pričest. Isto tako i oni koji nisu u proteklih sedam godina redovito išli na vjeronauk, neće moći bez odlaganja ili pohađanja dodatnih satova vjeronauka ići ove godine na Krizmu.

Radosno Vas očekujemo i srdačno pozdravljamo, moleći Božji blagoslov Vama i Vašoj djeci,

s. *Silvana Milan*
katehista

Andrija Anišić
župnik

*i članovi Katehetskog odjela Pastoralnog vijeća
župe sv. Roka*

Foto: Novi svijet

Beogradski nadbiskup i metropolita Perko:

MATERIJALNOM SIROMAŠTVU PRIDRUŽUJE SE DUHOVNO

Uz početak vjeronaučne godine beogradski nadbiskup **Franc Perko** uputio je poruku o važnosti vjerskog znanja i vjerskog odgoja. Na početku poruke nadbiskup Perko ističe kako se današnjem čovjeku, uslijed "medijske obasipanosti", teško održati na duhovnoj visini, te da vlada veliko duhovno siromaštvo današnjeg čovjeka. "U našim prilikama se tako materijalno siromaštvo u kome živimo, pridružuje siromaštvu duhovnih vrijednosti. Sve to ponižava i obezvreduje ljudsko biće i tako pridonosi tragičnom stanju u kojem živimo", ističe nadbiskup te poručuje kako je potrebno duhovno odgajanje i duhovno podizanje "da se možemo očuvati od negativnih utjecaja našeg vremena". Beogradski nadbiskup upozorava kako je, zbog vjerske izobrazbe i duhovnog podizanja, djecu potrebno slati na vjeronauk i mlade upućivati na duhovne susrete. Kao prvi vjeroučitelji i duhovni odgajatelji djeci moraju biti roditelji, te nadbiskup također poziva na sudjelovanje u nedjeljnim misnim slavljinama i poručuje kako svaka obitelj treba imati Sveto pismo. Osvrćući se na činjenicu kako na radiju i televiziji nema posebnoga vjerskog programa, nadbiskup Perko poručuje da "i u općem programu možemo naći, ako znamo pravilno birati, puno stvari koje nas duhovno podižu. A ne smijemo zaboraviti da je osobito televizija, prikazivanjem nasilja i seksualne raspuštenosti, vrlo opasna za našu duhovnu ravnotežu i usmjerenost prema Bogu. Treba je mudro birati, da ne gubimo vrijeme sebi na štetu". /IKA/

PORUKA NADBISKUPA ANTE JURIĆA
NA POČETKU NOVE ŠKOLSKE GODINE

Poučavati i opominjati u zgodno i nezgodno vrijeme

U povodu nove školske godine splitsko-makarski nadbiskup i metropolit **Ante Jurić** uputio je poruku svim vjeroučenicima, vjeroučiteljima, svećenicima, redovnicima i roditeljima. Na početku poruke nadbiskup se obratio vjeroučiteljima, podsjećajući ih na riječi sv. Pavla koji potiče da se ne klone u poučavanju i opominjanju i da se to čini u zgodno i nezgodno vrijeme. Treba prestati raspravljati kojemu vjeronauku dati prednost, upozorava nadbiskup, dodajući kako je važan, potreban i koristan vjeronauk i u školi i u crkvi. Nadbiskup je također istaknuo kako učinkovitost vjeronauka ovisi i o onome tko ga predaje, te "sprema li se i s koliko žara i ljubavi obavlja tu uzvišenu službu". Za pripremu za predavanje vjeronauka važna je molitva, upozorava nadbiskup, pozivajući vjeroučitelje na usavršavanje na tečajevima, simpozijima i katehetskim školama, preporučujući i sudjelovanje na Katehetskoj ljetnoj školi. /IKA/

PORUKA POŽEŠKOG BISKUPA UZ POČETAK ŠKOLSKE GODINE

"Veliki jubilej 2000. obljetnice rođenja Isusa Krista zacijelo će na svoj način označiti školsku godinu koja je započela. Ona će potaknuti brojne kršćane i ostale ljude dobre volje diljem svijeta da na različitim razinama s posebnom pozornošću razmatraju i novim žarom usvajaju sve one dragocjene duhovne vrijednosti kršćanstva koje su tako snažno opečatile europsku uljudbu u koju je uključen i gotovo četrnaeststoljetni povijesni hod hrvatskoga naroda", stoji na početku poruke požeškog biskupa **Antuna Škvorčevića** u povodu početka nove školske godine, koja je pročitana 12. rujna u svim župama požeške biskupije. U poruci biskup Škvorčević ističe da je Katolička crkva rado prihvatila mogućnost održavanja vjeronauka u školama, jer je svjesna da opće obrazovanje u Europi nije moguće bez poznavanja temeljnih sadržaja kršćanstva. Crkva također ne želi mladome čovjeku pomoći samo u intelektualnoj izgradnji, nego i u duhovnoj. Biskup je uputio i poziv svim župnim zajednicama da budu djeci i mladima navjestitelji i svjedoci radosne vijesti, promicatelji kršćanskih vrijednosti i iz vjere graditelji novih međuljudskih odnosa u obiteljskome i javnom životu. Potiče i roditelje da ne posustanu u teškoj, ali i radosnoj, zadaći vjerskog odgoja svoje djece te da neumorno s njima tragaju za svim onim što će im pomoći da izrastu u cjelovite ljude i neka ih potaknu za upis i sudjelovanje u vjeronauku. Biskup je djeci i mladima zaželio "obilje radosti u trajnome duhovnom rastu na putu vjere i prijateljavanja s Isusom Kristom". /IKA/

Foto: MAK

PROŠTENJE KOD KRIŽA U LJUTOVU

Ljutovo, selo kraj Subotice, proslavlja dan svoje župe na blagdan Uzvišenja Sv. Križa. Već se uobičajilo da se proštenje, ako datum blagdana nije nedjelja, proslavlja u nedjelju nakon blagdana. Tako je bilo i ove godine: proštenje je proslavljeno u nedjelju 19. rujna. Na sv. misi na otvorenom sudjelovalo je veliko mnoštvo vjernika iz samog Ljutova i okolice. Misno slavlje, kod križa u centru sela, predvodio je **preč. Andrija Anišić**, župnik župe sv. Roka u Subotici. Na misi su bili nazočni i domaći župnik **vlč. Franjo Ivanković**, te đakon **vlč. Marinko Stantić**, a pridružio im se i katedralni bogoslov **Josip Štefković**. Župski zbor je svojim pjevanjem sv. misu učinio svečanijom i ljepšom. Pjevanje su predvodile orguljašice **Elizabeta Balažević** i **Marija Jagić**. U prigodnoj propovijedi **preč. Anišić** je istaknuo da se svakodnevnim nošenjem vlastitoga križa ispunjava Božji zakon, te se tako suobličujemo Kristu patniku, koji je iz ljubavi prema nama podnio muku križa i dao mu spasonosno značenje. Želja je svih mještana da što prije osvane dan izgradnje njihove crkve. /M. S./

BLAGDAN MALE GOSPE

"Očeva volja" u Doroslovu

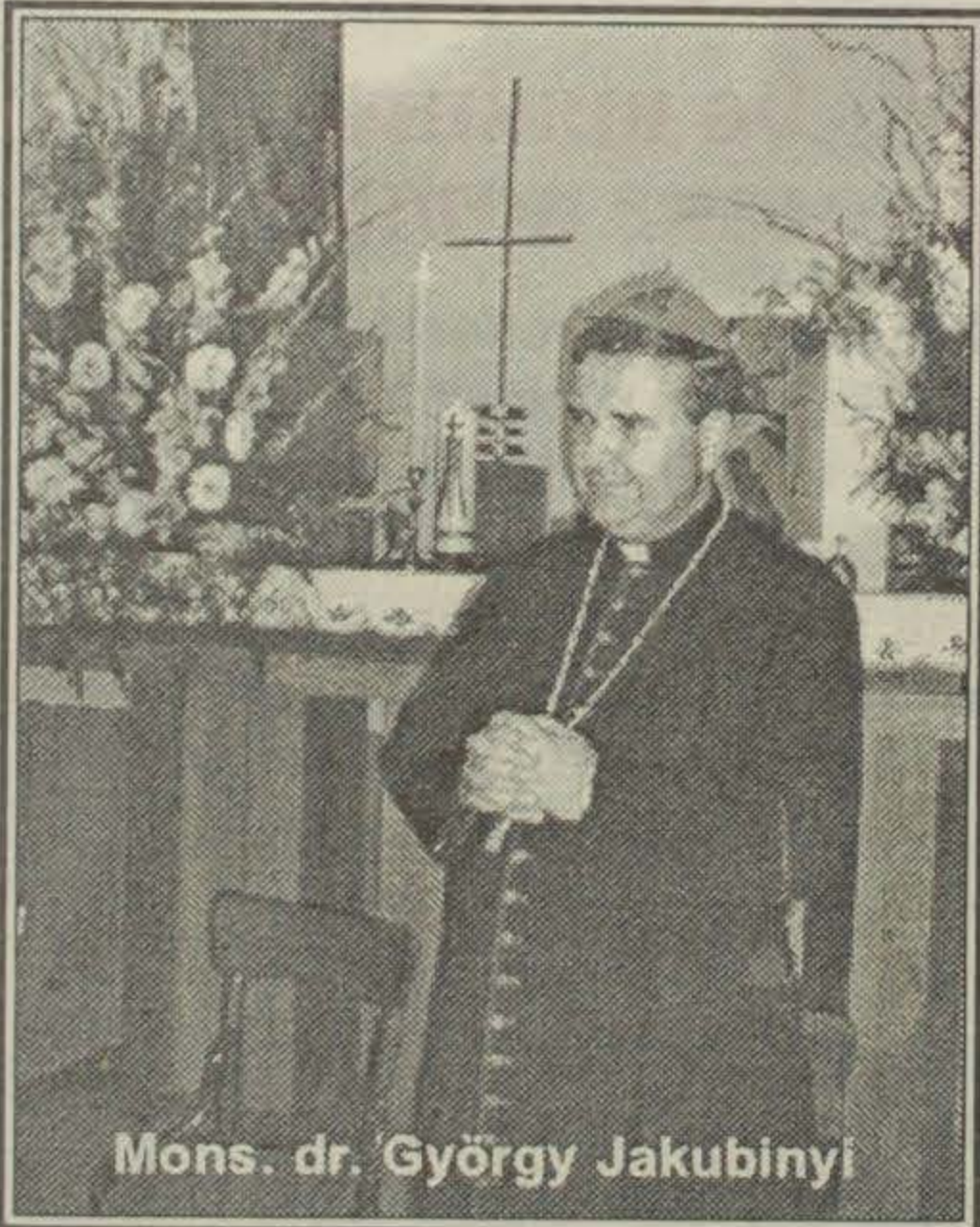
Blagdan Male Gospe u Subotičkoj biskupiji svečano je proslavljen u marijanskom svetištu u Doroslovu. Proslava je počela večernjim programom koji se sastojao od pokorničkog bogoslužja, sv. mise, procesije sa svijećama, klanjanja. Bđenje je završilo u ponoć sv. misom za mlade a svećenici su potom predmolili Službu riječi iz Časoslova.

Jutarnji program započeo je pobožnošću Križnog puta u 5 sati a potom su slijedile sv. mise na mađarskom, slovačkom, njemačkom i hrvatskom jeziku. Sv. misu na hrvatskom jeziku predvodio je subotički biskup **mons. dr. Ivan Péntzes** u koncelebraciji s još pet svećenika koji su došli ovamo s drugim hodočasnici. Svečanu biskupsku misu na mađarskom jeziku predvodio je **mons. dr. GYÖRGY JAKUBINYI**, nadbiskup iz Alba Iulije (Rumunjska). Uz mnoštvo prisutnih hodočasnika na ovoj misi bili su nazočni i predstavnici društvenog, kulturnog i političkog života.

Iako se u ovo svetište okupljaju u većini vjernici Mađari, ipak ovamo rado dolaze i vjernici Hrvati, Slovaci i Nijemci.

Ovogodišnje proštenje u Doroslovu proslavljeno je pod geslom "Živimo iz Očeve volje".

Blagdan Male Gospe svečano je proslavljen i u drugom biskupij-

Mons. dr. György Jakubinyi

skom svetištu "Bunariću" kraj Subotice. Sv. misu je predvodio upravitelj svetišta **mr. Andrija Kopilović**. U ovom omiljenom svetištu Subotičana, sv. ispovijedi i sv. pričesti pristupio je veliki broj vjernika.

U svojoj propovijedi **mr. Kopilović** je naglasio kako nas u ovim krajevima čeka teška zima s puno problema i poteškoća, ali mi vjernici nikada ne gubimo nadu jer imamo Majku koja se za nas brine. I zato je pozvao sve nazočne da se posebno stave pod njezinu zaštitu u ovim teškim vremenima, a sve prisutne je pozvao također na solidarnost i kršćansku djelotvornu ljubav kako ipak nitko ne bi bio gladan. /Zv/

PROŠTENJE NA HRVATSKOM MAJURU

U nedjelju, 5. rujna 1999. godine po šesti put je održano proštenje kod tzv. "Gabrićevog križa" na Hrvatskom Majuru.

Ovogodišnje proštenje proslavljeno je svečanom sv. misom koju je predvodio **preč. Andrija Kopilović**, župnik susjedne župe Marije Majke Crkve u koncelebraciji s **Ivanom Prčićem**, župnikom iz Male Bosne kamo teritorijalno spada i Hrvatski Majur, te **vlč. Antunom Gabrićem**, umirovljenim tavankutskim župnikom, a nazočan je bio i **mons. Marko Forgić**, duhovnik sjemeništa "Paulinum" koji je bio na raspolaganju za sv. ispovijed.

U svojoj propovijedi **mr. Andrija Kopilović** je ističući primjer sv. Marka Križevčanina, mučenika i zaštitnika Hrvatskog Majura, rekao da oni koje Bog poziva i koji s njim žive uvijek rađaju plodovima milosti. Tako je bilo u životu sv. Marka, a tako mora biti i u našem životu, jer su svi kršćani pozvani na život s Bogom i na svjedočenje svojim životom.

Poslije sv. mise svi nazočni, a bilo ih je oko 300, dugo su se zadržali u razgovoru oživljujući uspomene iz djetinjstva i onih dana kada su ovdje živjeli i radili. Učinili su to ove godine s osobitim zadovoljstvom jer je par prethodnih godina na ovaj dan padala obilna kiša pa su se brzo morali razići. /Zv/

PROŠTENJE I 70. OBLJETNICA CRKVE

Vjernici subotičke župe sv. Marije - Rođenja BDM u utorak, 7. rujna svečano su proslavili ovogodišnje proštenje i 70. obljetnicu crkve. Za ovo slavlje vjernici su se pripremili devetnicom. Okvirna tema devetnice u čast BDM bila je "Marija i sakramenti". Devetnica se sastojala od molitve krunice, sv. mise i prigodne propovijedi koje su držali subotički svećenici.

U predvečerje blagdana Male Gospe svečanom biskupskom sv. misom proslavljeno je proštenje crkve i 70. obljetnica njezinog postojanja. Sv. misu je predvodio biskup **mons. dr. Ivan Péntzes** u zajedništvu sa subotičkim župnicima i umirovljenim župnikom ove župe, papinskim protonotarijom **mons. Gere Lászlóm**.

Na početku ovog slavlja biskupa i sve nazočne pozdravio je župnik **Károly Süngyi** te mladi u bunjevačkim i mađarskim narodnim nošnjama. Na misi su bili nazočni i predstavnici lokalne samouprave na čelu s g. **Kern Imreom** i **Miskolczi Józsefom**. Na misi je pjevao zbor ove župe pod ravnanjem kantora **Cservenak Ferenc** koji u ovoj župi vrši kantorsku službu već više od pedeset godina. Psalm i zahvalnu pjesmu poslije pričesti pjevale su kandidatice i novakinje Bačkih sestara Naše Gospe koje u okviru ove župe imaju svoj samostan i novicijat.

Prigodnu homiliju je održao biskup Péntzes. On je govorio o značaju "Marijinog rođenja" u povijesti spasenja te o važnosti zgrade crkve "kao domu molitve". Na koncu mise župnik je pročitao kratku povijest ove župe i crkve a potom su mladi u narodnim nošnjama pri-

godnim recitacijama zahvalili Gospi što ih već punih sedamdeset godina štiti i brani iz ove crkve.

Na kraju mise slavlju se pridružio i nadbiskup Alba Iulije **mons. dr. György Jakubinyi**, koji je došao na proštenje Male Gospe u marijanskom svetištu Doroslovo. On je također pozdravio nazočne vjernike. /A. A./

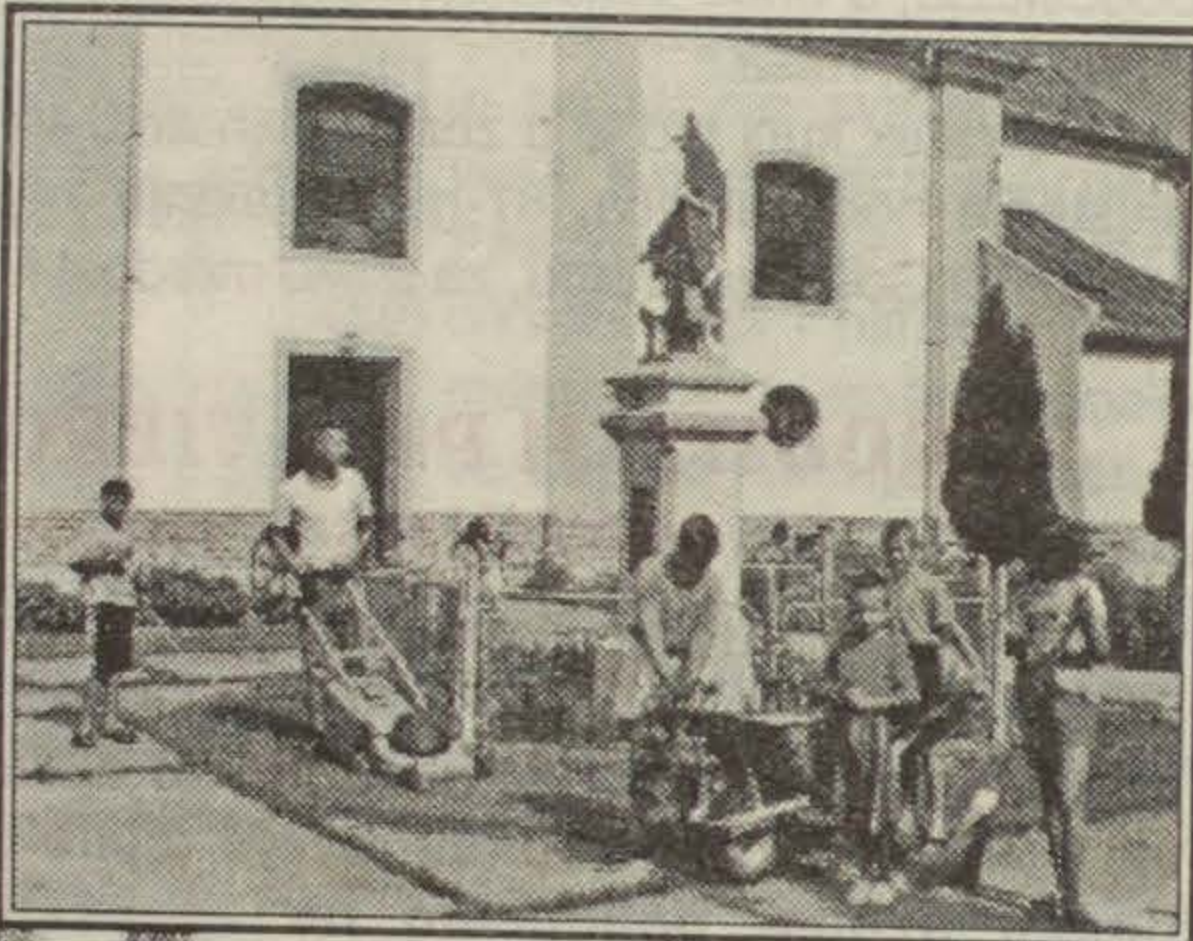
SONTA - CRKVA SVETOG LOVRE

UREĐUJU MLADI I STARI

Park između crkve i župnog dvora uređuju trećoredice ali i djeca ministranti

Ne bi bio toliko lijep park pored sončanske crkve sv. Lovre da ga mnogi s ljubavlju i voljom ne njeguju tijekom cijele godine. Proljetos

je posijano na desetke vrećica sjemena kadifa, lijepe Kate, lijepog Andre... da bi se potom malene biljčice rasadile i postavile na svoje mjesto. Posađeno je i desetak trajnica žbunova - kotoneastera

sa zimzelenim lišćem ili onim koji s jeseni ima crvene bobice a list mu otpadne... No, valja to iz dana u dan održavati i njegovati. Za ovo se više puta u mjesecu sastane petnaestak trećo-

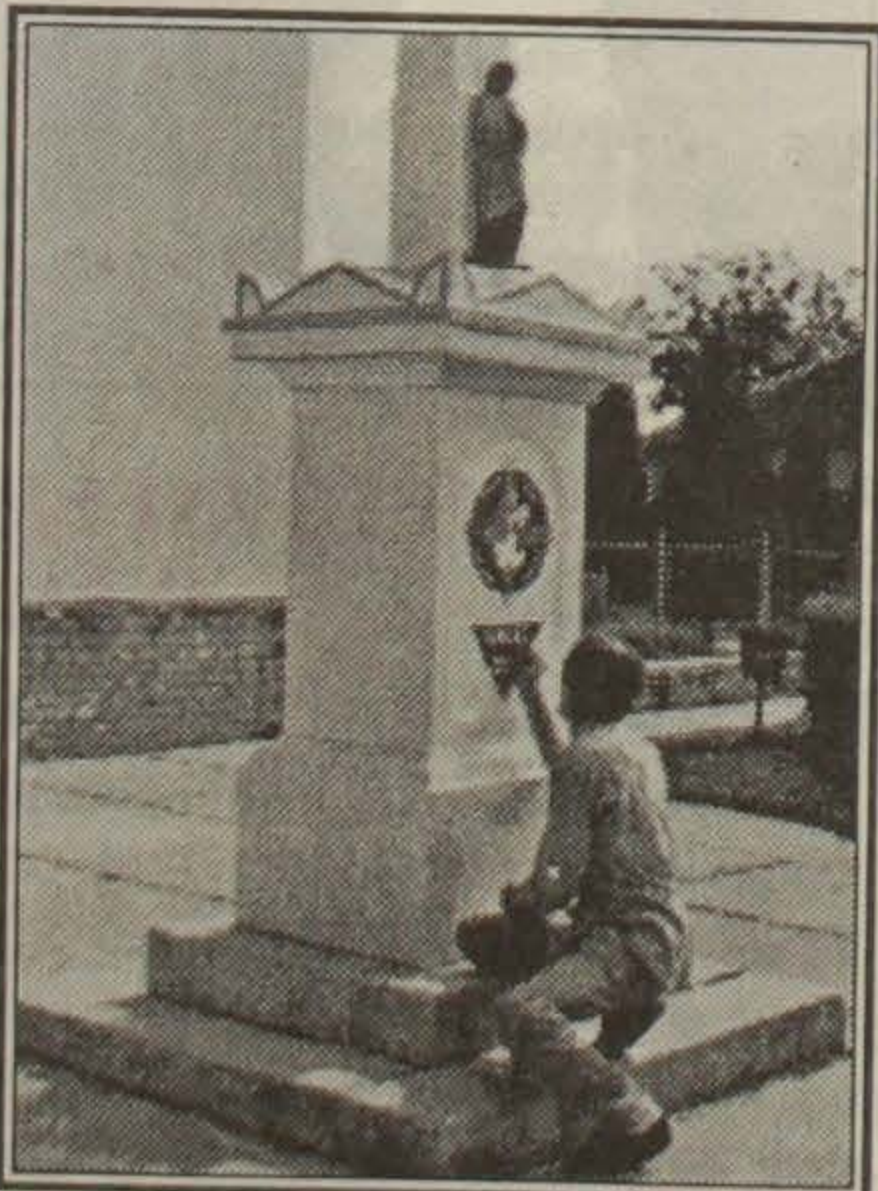
redica koje marljivim radom održavaju prelijepi park /o čemu govori detalj s naše fotografije/.

No, ništa ne biva ni bez mladih koji tih dana kose travu kosilicama, skupljaju je i na svoj način pomažu da sve bude na svojem mjestu. Razumije se da nakon svog rada budu počašćeni sladoledom i lubenicama.

J. Brdarić

I U SONTI ZNAK JUBILEJA

U postamentu križa koji se nalazi ispred sončanske crkve i koji je ovih dana obnovljen, lokalni je umjetnik izradio znak

jubileja kojeg kršćanstvo proslavlja iduće, dvijetisućite godine! Znak je lijepo oslikan odgovarajućim bojama, a umjesto na latinskom u krugu piše:

"Krist jučer, danas, uvijek!", na hrvatskom.

Vjerujemo da je ovo prvo obilježavanje jubileja znakom, koji se u velikoj i kršćanskoj Sonti s oduševljenjem iščekuje. /J. Brdarić/

DAN STARIH I BOLESNIH

U petak, 17. rujna u subotičkoj župi sv. Roka svečano je proslavljena Međunarodna godina starih u okviru tradicionalnog Dana starih i bolesnih. Od 16 sati stari i bolesni imali su priliku za sv. ispovijed. U 16,30 sati bila je svečana sv. misa koju je predvodio župnik **Andrija Anišić**. On je održao i prigodnu propovijed na temu "**Starost - plodno razdoblje ljudskog života**". Navodeći riječi sv. Oca: "Još ima poslanja koje trebate ispuniti, doprinosa koji trebate dati", župnik je pozvao stare i bolesne da se ne prepuste "unutrašnjoj osamljenosti" i razočaranju nego da nastoje prema svojoj dobi i prema svojoj moći dati svoj doprinos životu župske zajednice kao i izgradnji "civilizacije ljubavi" u svijetu. Osobito ih je pozvao da nastoje svoje životne križeve nositi strpljivo i s ljubavlju, te svoje trpljenje učiniti spasonosnim za sebe i za tolike druge, a osobito za one u župskoj zajednici koji su se od Boga udaljili ili još ne slijede Isusov put ljubavi.

Zdravima i mlađima župnik je naglasio važnost iskazivanja štovanja i ljubavi prema bolesnoj i nemoćnoj braći i sestrama kojima treba služiti u svijesti da služeći njima služe i samom Kristu. Osobito ih je poticao da puno više vremena odvoje za njih jer ih samoća i napuštenost najviše boli i najviše smeta.

Pod sv. misom sakrament bolesničkog pomazanja primilo je stotinjak starih, bolesnih i nemoćnih osoba. U ovom slavlju sudjelovali su i katedralni kapelan **Ervin Kovács** i subotički gvardijan o. **Andrija Matić**.

Na misi je pjevao župski zbor pod ravnanjem s. **Silvane Milan**, uz orguljsku pratnju **mr. Ervina Čelikovića**. Za vrijeme podjele sakramenta bolesničkog pomazanja jedna starica i jedna bolesnica pročitale su prigodne meditacije. A poslije pričesti svoju pjesmu posvećenu Međunarodnom danu starih pročitala je **Đula Milodanović**. Poslije sv. mise u župskoj dvorani Obiteljski odjel

Pastoralnog vijeća priredio je kratki zabavni program koji su za ovu zgodu priredile **Đula Milodanović** i **Jozefina Skenderović** uz prigodnu zakusku.

Mnogi stari i bolesni ove župe s nestrpljenjem očekuju ovaj dan, jer je to jedina prigoda kada dođu u crkvu i sretnu se s mnogim svojim vršnjacima i zato se dugo zadrže u druženju, vole i zaplesati uz zvuke tamburica. /Zv/

103. OBLJETNICA CRKVE SV. ROKA

Subotička župa sv. Roka obilježila je u nedjelju, 19. rujna 103. obljetnicu svoje crkve. Nije običaj slaviti svaku obljetnicu crkve, ali je svakako lijepo sjećati ga se. Zbog toga su vjernici župe sv. Roka, nakon vrlo uspjele proslave stote obljetnice crkve kada im je dragi gost bio kardinal **Vinko Puljić**, odlučili da svaku buduću obljetnicu posebno obilježe. Tako je bilo i ove godine. Na svim misama su zahvalili Bogu za 103 godine postojanja u njihovoj sredini ovog Doma molitve. Na prijepodnevnj misi ova župska zajednica postala je bogatija za pet novih članova koji su po sakramentu krštenja postali ljubljenom Božjom djecom. Osobito je bila svečana večernja sv. misa koju je predvodio župnik subotičke župe Marije Majke Crkve **Andrija Kopilović**. Gosti na ovoj misi su i ove godine bili članovi poznatog Subotičkog tamburaškog orkestra, koji su pod ravnanjem **Zorana Mulića** i pod umjetničkim rukovođenjem **Stipana Jaramazovića** zajedno sa župskim zborom pod ravnanjem **s. Silvane Milan** pratili misne pjesme kao i druge dijelove mise. Poslije pričesti tamburaši su izveli Schubertovu "Ave Mariu", a poslije sv. mise priredili su i kratki koncert ozbiljne glazbe te nekoliko instrumentalnih obradbi narodnih pjesama i igara.

Valja napomenuti da se za ovu prigodu ispovjedio i pričestio veliki broj vjernika, što je još jedan pokazatelj svečanijeg obilježavanja svake obljetnice crkve. /Zv/

HODOČAŠĆE BICIKLOM - ISPUNJEN ZAVJET GOSPI

Naš subrat, franjevački trećoredac **Antun Štefković** hodočastio je na biciklu Gospi u Doroslovo, 8. 09. 1999. Krenuvši dan ranije, provozao se kroz Bač, pa sutradan stigao u Doroslovo na proštenje. Time je ispunio svoj zavjet Gospi. Put je trajao oko 5 sati u jednom pravcu a brat Antun jedva čeka narednu godinu da ponovi svoj podvig.

PROŠTENJE U SV. KRIŽU U SOMBORU

Osvanuo je milosni dan za našu župu. U utorak 14. rujna proslavili smo proštenje, blagdan Uzvišenja sv. Križa s dvije svečane mise. Sv. misu za mađarske vjernike u 9 sati predvodio je kapelan u crkvi Presvetog Trojstva u Somboru **vlč. Mihalj Zelić** u koncelebraciji s domaćim župnikom **Lazarom Novakovićem**.

Svečanu sv. misu u 18 sati predvodio je odžački i apatinski župnik **Jakob Pfeifer** a s njim su suslavili svećenici somborskog dekanata.

Svojim pjevanjem proštenje su uljepšali dragi gosti pjevači župe sv. Jurja iz Subotice pod ravnanjem **s. Blaženke Rudić**. Evanđelje je otpjevao đakon **Marinko Stantić**.

Lijepo druženje uz zakusku i pjesmu nije dovoljno dugo trajalo. Ali, da bi sve bilo tako lijepo, pomogli su mnogi župljani svojim darovima - cvijećem, kolačima, radom - svima neka Bog bude nagrada! /Zlata L./

SOMBORCI KOD BUNARIČKE GOSPE

Lijepo je putovati, a još je ljepše družiti se i u zajedništvu moliti. Svatko u svom srcu nosi neizrečene molitve i prošnje, molitve za bližnje, za sebe.

Veliko hodočašće Gospi Bunaričkoj organizirano je i u somborskim župama. Na inicijativu **vlč. Lazara Novakovića** krenulo je 110 hodočasnika 28. rujna za Suboticu na dragi nam Bunarić. Krenuli smo u 9 sati ispred župe sv. Križa a putovanje smo započeli molitvom i pjesmom.

Posjetili smo i župu u Bajmoku gdje nas je dočekaao **vlč. Károly Vajda**. On je govorio o povijesti župe i podijelio nam hodočasnički blagoslov.

Na subotičkoj katedrali zazvonila su velika zvona u znak pozdrava somborskim hodočasniciima. Dočekaao nas je katedralni župnik **mons. Stjepan Beretić**.

Poslije kraćeg odmora posjetili smo i dvije subotičke crkve - sv. Juraj i sv. Rok. A na Paliću još jedan posjet crkvi - tamo nas je s crkvom upoznao župnik **vlč. Leist**.

Naravno da smo na Paliću imali i duži odmor jer je prelijepa priroda mamila na šetnju i razgovor. Najmlađi hodočasnik koji je imao 4 godine dobio je pravu nagradu za strpljivost - posjet ZOO vrtu.

Bunarić, to je ipak bio naš pravi i glavni cilj. Radosna srca, s krunicom u ruci i križem koji su nosili ministranti, došli smo do kapelice gdje nas je čekala Gospa Bunarička. Za nas je to bila prekrasna noć u kojoj smo pristupili ispovijedi nakon pokorničkog bogoslužja, a onda veličanstvena procesija sa svijećama i na kraju vrhunac, sv. misa...

Povratak kući bio je u znaku ovih doživljaja. Mlađi su zaspali, a najstarija hodočasnica, 87-godišnjakinja još je molila krunicu zahvaljujući Gospi za snagu, za toliku mladost koju je vidjela. /Zlata L./

RODITELJI PRVI VJEROUČITELJI

Obiteljski susreti o vjeronauku

U petak 17. rujna u župnoj dvorani župe sv. Roka Obiteljski odjel Pastoralnog vijeća priredio je prvi Obiteljski susret u ovoj školskoj godini. Tema ovog susreta bila je vrlo aktualna: "Roditelji - prvi vjeroučitelji". "Ako roditelji svoje dijete ne pouče u vjeri i tu pouku svojim poljupcem ne zapečate, onda se zgrada vjeronauka zida bez temelja." Župnik **Andrija Anišić** naveo je ove riječi prvog subotičkog biskupa **mons. Lajče Budanovića** kao moto svog predavanja u kojem je govorio o značaju roditeljskog odgoja u vjeri prema crkvenim dokumentima, a o svom iskustvu rada s

roditeljima i vjeroučenicima govorila je katehista župe **s. Silvana Milan**.

Na ovom susretu primijećena su mnoga nova lica, a osobito veseli činjenica da su ova predavanja došli slušati mlađi roditelji.

U razgovoru poslije predavanja prisutni su istakli potrebu i svoga permanentnog odgoja i rasta u vjeri kako bi svojoj djeci o Bogu mogli i govoriti a ne samo davati svjedočanstvo svog vjerničkog života. /Zv/

SVJETOVNI FRANJEVAČKI RED U SUBOTICI

Od 2. do 4. rujna 1999. godine održana je duhovna obnova za članove Svjetovnog franjevačkog reda u Subotici. Duhovnu obnovu vodio je **o. Ivan Holetić OFM**, pod geslom "Drama naše slobode". Prvog dana pater je govorio o paklu, drugoga o čistilištu a trećega dana o rajju.

Nakon duhovne obnove, u nedjelju 5. 09. pod sv. misom u 18 sati zavjetovali su se novi članovi Svjetovnog franjevačkog reda.

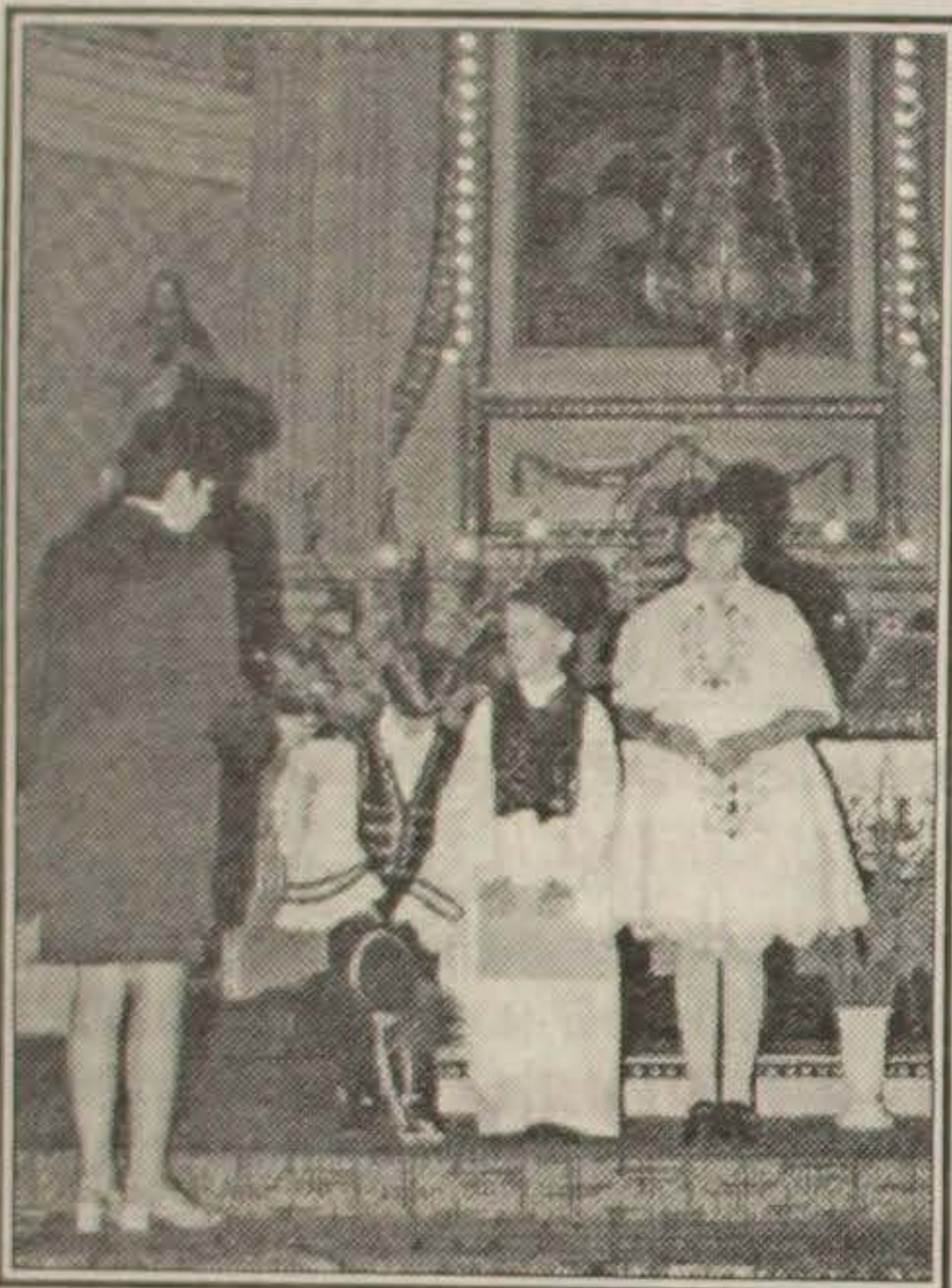
Njih četvero, **Gabrijela Peić Tukuljac, Aleksandar Gabrić, Josip Gabrić i Miroslav Stantić** obećali su da će živjeti Evanđelje Krista Gospodina po uzoru sv. Franje Asiškoga.

Na svečanost zavjetovanja stigli su i gosti, članovi Trećeg reda iz Sonte. Pod vodstvom župnika **Željka Augustinova** stigao je pun autobus gostiju, 20 trećoredica i 29 djece. Sveta misa je bila svečana, bilo je dvadesetak ministranata a predvodio je duhovni asistent SFR-a u Subotici **o. Marijan Kovačević OFM** uz koncelebraciju vlč. **Željka Augustinova** i vlč. **Josipa Miloša**. Pjevali su članovi katedralnog zbora "Albe Vidaković" pod ravnanjem **s. Mirjam Pandžić**.

Nakon mise bio je bratski agape, nakon kojeg su gosti pjesmom pozdravili Gospu - u kapeli Crne Gospe otpjevali su Anđeosko pozdravljenje i pošli kući.

Treći red u Sonti djeluje već 95 godina a ovo je bio prvi zvanični posjet subotičkom bratstvu.

PROŠTENJE MALE GOSPE U SVETOZAR MILETIĆU

Naša crkva slavi Malu Gospu kao svoju nebesku zaštitnicu još od 1752. godine. I ove godine proštenje smo proslavili na sam blagdan rođenja Blažene Djevice Marije, 8. 09. Iako je bio radni dan, vjernici su ispunili crkvu. Župnik **Egedi Anton** pozvao je na slavlje svećenike **Davora Kovačevića** i **Árpáda Pásztor**a, zatim stanišički crkveni zbor i njihove instrumentaliste, te naše bogoslove **Lájosa Rafaija** i **Ferenca Kovácsa**. Iako je toga dana bio i školski dan, nisu izostali ni ministranti **Davor, Igor i Kristijan**, a slavlje su uzveli-

čali i mali recitatori **Akoš, Nikola i Cecilija**.

Riječi propovijedi izmamile su mnogim vjernicima suze na oči, a mali recitatori u narodnim nošnjama su nas na kraju mise prigodnim recitalom podsjetili na naše korijene. Recital su pripremili **Lucia Tošaki i Ela Egedi**.

Na fotografiji koju vam šaljem vide se recitatori a iza njih je slika "Rođenje Blažene Djevice Marije" koja je naslikana 1818. godine. r.

Vaša vjerna čitateljica

BLAGDAN ŽALOSNE GOSPE

Subotički hodočasnici u Selenči

Blagdan Žalosne Gospe u Subotičkoj biskupiji svečano je proslavljen u Selenči i na subotičkoj Kalvariji.

Slovački narod u Bačkoj Žalosnu Gospu štuje kao svoju nebesku zaštitnicu pa je zato i ove godine u slovačkoj župi "Selenča" svečano proslavljen ovaj blagdan. Kao i ranijih godina, svete mise su bile na slovačkom, hrvatskom, mađarskom i njemačkom jeziku.

Svečanu sv. misu u 11 sati služio je subotički biskup **mons. dr. Ivan Péntzes** a s njim su suslavili uz domaćeg župnika **mons. Mihovila Zolareka** i svećenici bačkog dekanata te drugi svećenici koji su sa svojim vjernicima hodočastili iz drugih mjesta biskupije. Najbrojniji su bili hodočasnici iz subotičke župe Marije Majke Crkve na čelu sa svojim župnikom **preč. Andrijom Kopilovićem**. /Zv/

Proslava Žalosne Gospe na subotičkoj Kalvariji

Na subotičkoj Kalvariji već godinama se ovaj blagdan slavi i kao dan molitve i zadovoljštine za grijeh psovke. Tako je bilo i ove godine. U 15 sati započelo je euharistijsko klanjanje kao zado-

2000 godina kršćanstva uredimo našu lijepu Kalvariju na kojoj ćemo moći zahvalno proživljavati plodove Gospodinove Muke i Smrti po kojoj smo i mi spašeni" - kako je ovu veliku obnovu pojasnio župnik Stantić.

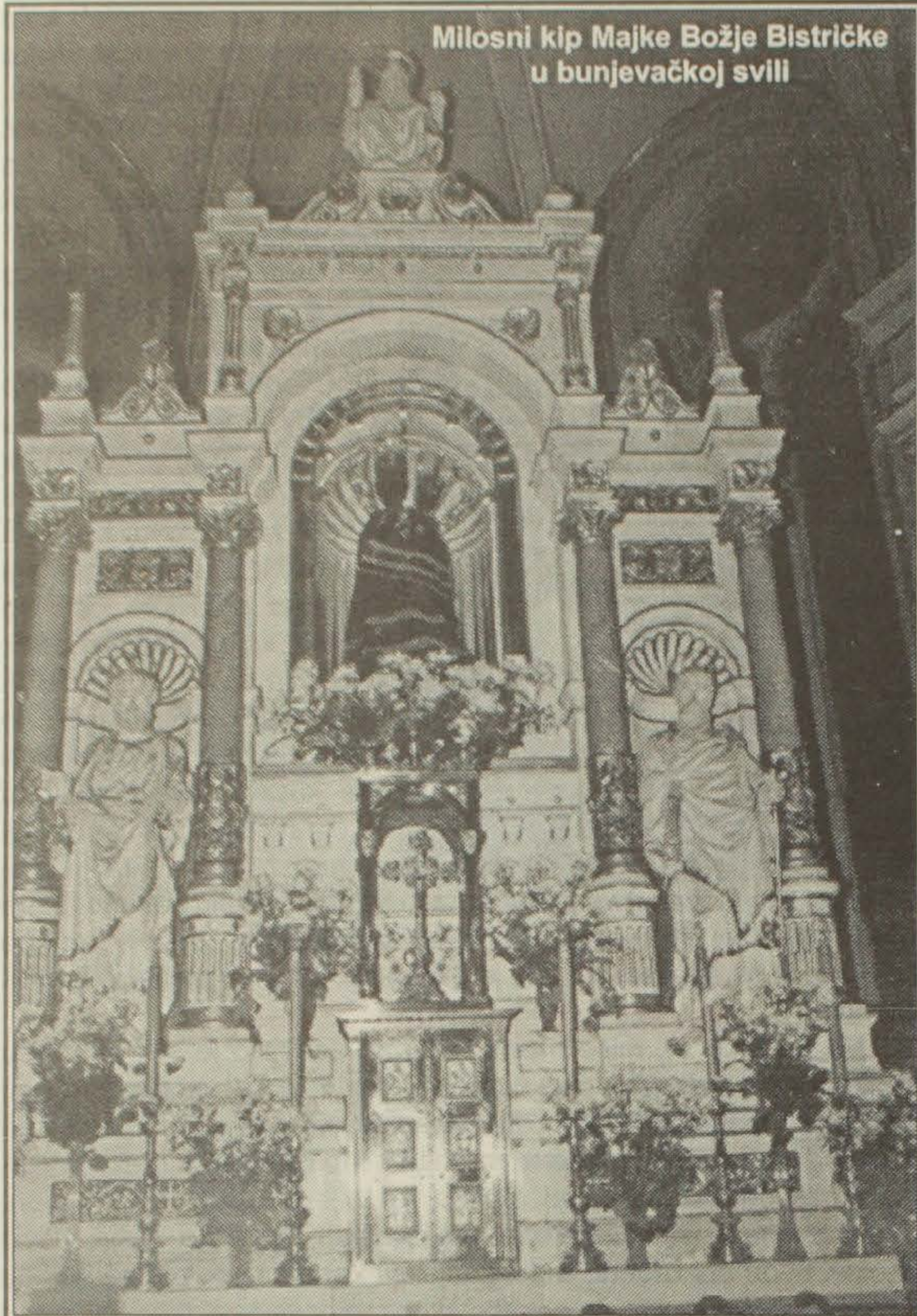
Na početku sv. mise **mons. Stantić** zahvalio je svima koji su sudjelovali u radovima oko uređenja Kalvarije kao i onima koji su novčano i materijalno pomogli ovu značajnu akciju. Križ, star 122 godine, zamijenjen je bakarnim križem i bakarnom kuglom u njegovom podnožju. Međutim, posao još nije bio potpuno dovršen. "Polako smo osjetili da tako ne može ostati, da samo gornji, visoki dijelovi budu obnovljeni, a donji dijelovi kapele i postaje da ostanu ružne. Dogovoreno je da nekako skupimo novac za materijal, a rad na maljanju kapele i postaja da ponudimo dobrim vjernicima. I skupilo se tridesetak najhrabrijih i najvelikodušnijih!" - istaknuo je župnik Stantić. Posljednji put je kapelica bila maljana prije petnaestak godina zajedno s postajama (kapelica potječe iz 1877. godine, dok su postaje iz 1879).

Prigodne propovijedi održali su **mons. Marko Forgić**, duhovnik subotičkog sjemeništa "Paulinum" na hrvatskom jeziku, a **Atila Zsellér**, prefekt istog sjemeništa na mađarskom jeziku. U koncelebraciji su sudjelovali i drugi župnici grada kao i subotički gvardijan **o. Andrija Matić**. Na poslijepodnevnom klanjanju i u sv. misi sudjelovao je lijepi broj vjernika. /Goran Vilov/

HODOČAŠĆE BAČKIH HRVATA U MARIJU BISTRICU

Poslije devet godina bački Hrvati ponovno su organizirano hodočastili Majci Božjoj Bistričkoj. Malo je bilo "sretnika" koji su mogli poći na ovo hodočašće jer je broj putnika bio ograničen, a i vrijeme za pripremu bilo je prekratko. Hodočašće su predvodila četvorica svećenika naše biskupije: **Andrija Kopilović, Lazar Novaković, Josip Kujundžić i Franjo Ivanković**.

Polazak je bio u subotu 25. rujna ispred župnih crkvi Marije Majke Crkve i sv. Terezije u Subotici. Hodočasnici su krenuli na put ispraćeni milozvučnom zvonjavom zvona naše katedrale. Poslije prikupljanja hodočasnika iz Tavankuta, Vajske, Bođana, Bačkog Brega i Sombora krenuli smo do državne granice na Dunavu kod Bezdana. Poslije dužeg zadržavanja na samom graničnom prijelazu i prelaska u Hrvatsku, krenuli smo put Đakova gdje je bila prva postaja našeg hodočašća. Razgledali smo prekrasnu đakovačku katedralu i u njoj se zadržali na kratkoj molitvi. Put nas je vodio autocestom preko Slavonskog Broda do Zagreba. Druga postaja našeg hodočašća bila je u zagrebačkoj prvostolnici. Zadržali smo se u sabranoj molitvi na grobu blaženog kardinala **Alojzija Stepinca** i imali prilike kratko razgledati najznačajnije znamenitosti grada koje se nalaze u neposrednoj blizini centra grada. U predvečerje smo

Milosni kip Majke Božje Bistričke u bunjevačkoj svili

krenuli preko Sesveta i Kašine put Marije Bistrice u koju smo stigli oko osam sati. Poslije svečanog ulaza i zanosnog pjevanja hodočasnika sve nas je srdačno pozdravio čuvar svetišta **mons. Lovro Cindori**.

Večernji program u Mariji Bistrici bio je ustaljen: pokorničko bogoslužje, pojedinačna ispovijed, svečana sveta misa i križni put na brdu iza svetišta. Pokorničko slavlje predvodio je župnik iz Vajske i Bođana **Josip Kujundžić**. Svečanu svetu misu predvodio je tavankutski župnik **Franjo Ivanković**, a križni put **Lazar Novaković**, župnik crkve sv. Križa iz Sombora. Bog nam je darovao prekrasno tiho i toplo vrijeme. Cjelokupni zajednički program završio je malo prije ponoći, ali su mnogi vjernici ostali još dugo u molitvi pred čudotvornim likom Majke Božje Bistričke.

U nedjelju su mnogi hodočasnici iz Bačke bili na ranoj jutarnjoj svetoj misi koju je predvodio bistrički župnik **mons. Lovro Cindori**. Svečanu svetu misu predvodio je župnik Marije Majke Crkve iz Subotice **Andrija Kopilović**. On je na početku svete mise predao mjesnom župniku darovnicu u kojoj je naznačeno kako su ovom prigodom bački Hrvati darovali ovom svetištu svečano svileno odijelo za čudotvorni Marijin kip. U propovijedi je **preč. Kopilović** naglasio kako je važno Bogu i Gospi ostati vjeran do kraja svog zemaljskog života. Bog u svakog čovjeka ima povjerenja i zato nas poziva u svoje kraljevstvo i na taj poziv čovjek treba pozitivno odgovoriti. Na završetku svete mise svoju prigodnu pjesmu pročitala je hodočasnica iz Sombora **Cecilija Miler**. Ona je svoje molitve i dojmove usput risala i pisala. Cjelokupni program u svetištu Majke Božje Bistričke bio je obogaćen skladnim pjevanjem i sviranjem koje je predvodio **Miroslav Stantić**. Poslije svečanog blagoslova i završne pjesme oprostili smo se s Marijom u njezinom svetištu i krenuli za Varaždin. U strogom centru Varaždina zaustavili smo se pogledati prekrasnu baroknu katedralu. Poslije kratke šetnje centrom grada pohodili smo franjevačku crkvu gdje nas je pozdravio srdačni franjevac **o. Zoltan Dukai** koji je rodnom iz Martonoša. Poslije smo još razgledali prekrasno uređeno groblje, koje spada u red najljepših u svijetu. Na povratku prema kući zaustavili smo se

još u nacionalnom svetištu Predragocjene Krvi Kristove u Ludbregu. Ovo svetište je prije nekoliko godina izgrađeno zaslugom cijele države i Crkve u njoj. Zadržali smo se kratko u molitvi i razgledanju svetišta i za uspomenu smo se fotografirali. Zbog premalo vremena nismo uspjeli u povratku navratiti do Osijeka. Na izlasku iz Hrvatske nismo se uopće zadržavali na graničnom prijelazu. Svi smo bili izuzetno raspoloženi cijelo vrijeme putovanja. Puni dojmova i radosti zbog još jednog divnog hodočašća razišli smo se svojim kućama.

F. I.

BISTRičKA GOSPA U BUNJEVAČKOJ NARODNOJ NOŠNJI

DAROVNICA

*kojom se daruje odijelo za milosni kip
MAJKE BOŽJE BISTRičKE.*

*U znak zahvalnosti Nacionalnom svetištu za darovani kip,
rimokatolička župa Marije Majke Crkve iz Subotice,
u znak prijateljstva Marijinog grada Subotice i
Marijinog svetišta, ovo odijelo daruje na spomen.*

*Odijelo je od originalne svile bunjevačke narodne nošnje.
Jedan dio je star 106 godina i bio je vlasništvo
+ KLARE VUKOVIĆ.*

*Zlatni ukrasi i rad stari su 120 godina i bili su vlasništvo
+ TERESKE DULIĆ s vjenčane haljine njezine majke.*

*Neka ovaj skromni dar bude trajni znak prisutnosti
HRVATA - BUNJEVACA
do Marijinih nogu.*

MILOSNA MATI - ZAGOVARAJ NAS!

**Na dan hodočašća bačkih Hrvata,
26. rujna 1999.**

mr. Andrija Kopilović, župnik

Predavajući ovaj dar čuvaru nacionalnog svetišta Majke Božje Bistričke, Andrija Kopilović je među ostalim rekao: "Proteklih godina našega nedolaženja na hodočašće u Mariju Bisticu, na našim prostorima sačuvala nas je vjera u Boga i naša kultura. Bogu smo se obraćali, molili i zazivali Majku svih nas da nas zagovara. A onima koji nas okružuju i žele naš nestanak, pokazivali smo svoje korijene samo tako što smo u velikim manifestacijama kulture življenja i slavljenja očitivali svoje dostojanstvo, svoju prošlost i smisao da opstanemo jer nismo siročad. Stoga smo odlučili u znak zahvalnosti donijeti ovom milosnom Liku bunjevačku narodnu nošnju, koja je simbol naše kulture i dostojanstva. Crna svila nije znak žalosti nego je kod nas znak dostojanstva. Naše su se bake vjenčavale u crnoj svili. Sitan vez na svili simbol je marljivoga rada našega čovjeka, a bogato zlato koje resi svilu znak je bogatstva kojim nas je Bog obdario. Dok ovo darujemo, poručujemo: 'Želimo sačuvati svoje dostojanstvo te biti zahvalni, radni, pobožni, vjerni Bogu i Rodu.'"

Opraštajući se od Gospe i Svetišta rekao je: "Ostale su suze neisplakane, mnoge molitve neizmoljene i mnoge riječi neizgovorene... A u srcu jedna želja: doći i dogodine. A naši bogoslovi, koje pod Marijinom zaštitom ovdje ostavljamo, jest naš najdraži dar te dok se s bogoslovima Josipom, Goranom, Ivicom i Goranom u Bistrici opraštamo, s pravom očekujemo dobre i marijanske svećenike a nas nek prati Marijin zagovor i njena poruka iz današnje liturgije: jednodušni, iste misli; jedno srce i jedna volja: ostati zajedno i biti braća i sestre!"

KOD GOSPE RADOSNE U BAČU

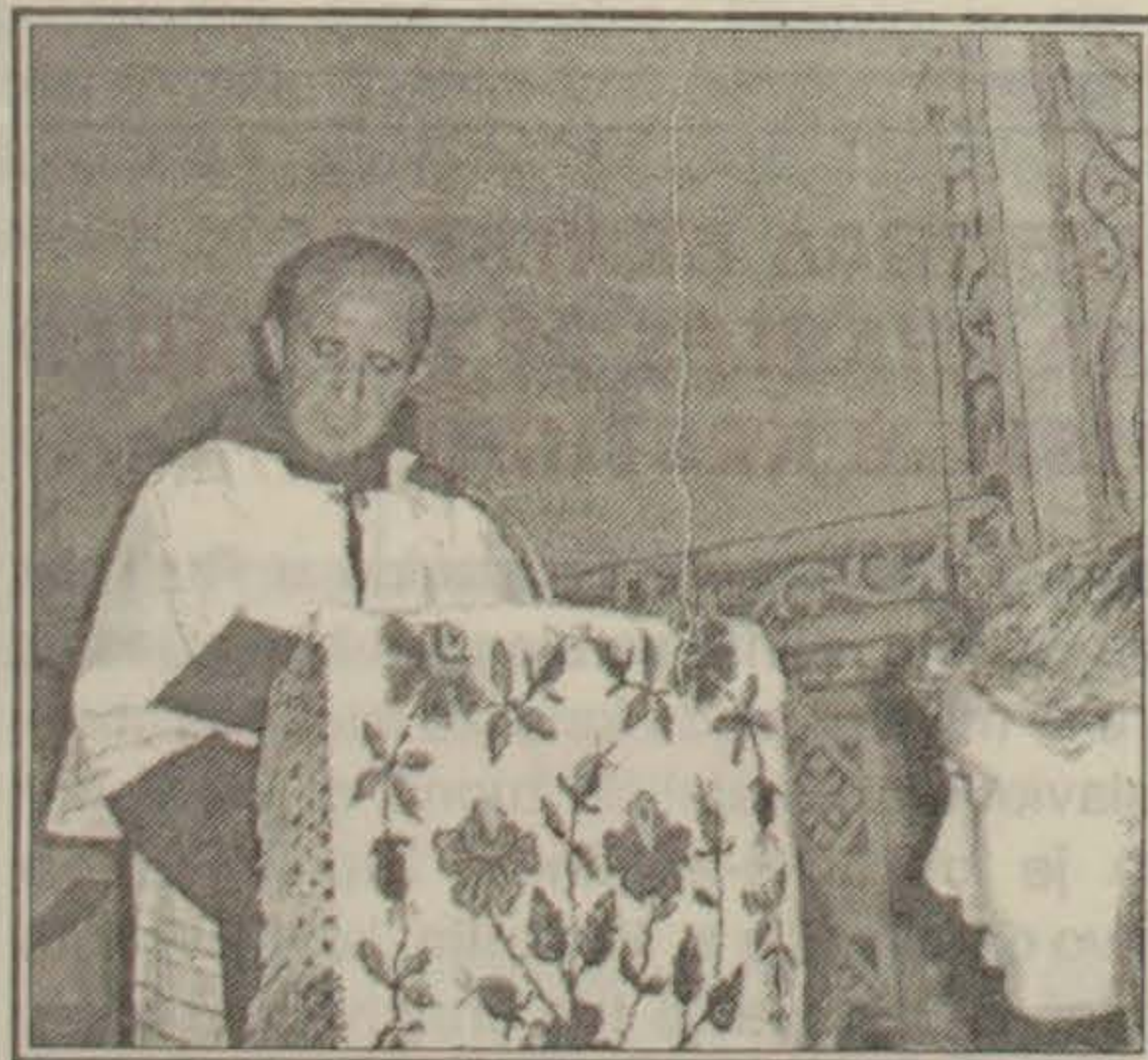
Okupila je Gospa Radosna u nedjelju 26. rujna među starim zidinama bačkog franjevačkog samostana i crkve preko tisuću hodočasnika, kako je to činila i prije tristo godina kada je velika grupa Hrvata-Šokaca krenula iz dalekih krajeva u ovu dragu i pitomu Bačku. Već dugo godina ova bačka franjevačka crkva nije bila puna kako je to bila ove nedjelje. I bački gvardijan **o. Josip Špehar** radosno je ustvrdio da mu je srce puno kad gleda toliko hodočasnika u svojoj crkvi i samostanu jer je on već godinama jedini stanar i jedini čuvar ovih najstarijih bačkih zidina.

Biskup Ivan predvodi svečanu misu u sjeni Gospine slike

Na hodočašće Gospi Radosnoj slilo se mnoštvo vjernika iz raznih krajeva Bačke; bilo je tu hodočasnika iz Subotice, Tavankuta, Bajmoka, Sombora, Bačkog Monoštora, Sonte, Apatina, Odžaka, Ruskog Krstura, Selenče, Palića... A najviše mladih! Onih koji zbog ratnih neprilika nisu imali svoj Dan mladih u proljeće a imali su ga ove nedjelje, iako u skraćenom obliku, i tako obradovali sve one koji su se toga dana utjecali Gospi Radosnoj u zaštitu. Dok su oni u župnoj crkvi sa svojim župnicima zajedno razmišljali na temu "Otač vas ljubi", o kojoj je govorio odžački i apatinski župnik **Jakob Pfeifer**, u franjevačkoj crkvi odvijalo se pokorničko bogoslužje koje je vodio župnik subotičke katedralne župe **mons. Stjepan Beretić**. Pristizali su i hodočasnici uz pjesmu koja se orila iz srca... Prilika za ispovijed, za susret s onima koje dugo niste vidjeli i nova prijateljstva. Sve to pod okriljem One koja spaja.

Mladi su se nakon predavanja u župnoj crkvi u 17 sati priključili ostalim hodočasnici na svečanoj sv. misi koju je predvodio subotički biskup **mons. dr. Ivan Pénzes** u zajedništvu sa svećenicima svih mjesta odakle su došli hodočasnici. Kako biti radostan u životu i koja nam je sredstva Krist dao da radost ostvarimo, otkrio nam je propovjednik **Andrija Anišić**, urednik katoličkog lista "Zvonik". On je naglasio kako je Isusova želja da svi ljudi budu sretni i radosni. Naime, Isus je rekao: "Budete li čuvali moje zapovijedi, ostat ćete u

O. Josip Špehar pozdravlja hodočasnike

mojoj ljubavi kao što sam i ja čuvao zapovijedi Oca svoga te ostajem u ljubavi njegovoj. Ovo vam rekoh da moja radost bude u Vama i da Vaša radost bude potpuna." Iz ove Božje riječi jasno je zašto je i Gospa Radosna Gospa. Jer radost koja se temelji na vršenju Božje volje je duboka i ništa je i nitko ne može narušiti. Tako životne poteškoće koje je Marija

proživljavala: put do Betlehema, Isusovo rođenje u špilji, bijeg u Egipat, Isusova muka i smrt - nisu mogle narušiti radost koju je imala u srcu, jer je savršeno vršila volju Božju. Bili su toga svjesni i naši pređi koji su u suzama prije tristotine godina napustili svoja ognjišta a ponijeli sa sobom u Bačku sliku Radosne Gospe. Marija ih je tješila i hrabrila i otkrivala gdje su prave radosti. Tako i mi potomci svojih dičnih predaka trebamo štijući Radosnu Gospu poći na izvore pravih radosti a to su Sveto pismo, molitva, Euharistija, ispovijed, život po Božjim zapovijedima - osobito život po Isusovoj novoj zapovijedi ljubavi, ali i trpljenje prihvaćeno i podnošeno s ljubavlju i pridruženo "mukama Kristovim" može biti izvorom duhovne radosti. Tako je propovjednik nastojao ohrabriti vjernike da ne izgube tu životnu radost, usprkos činjenici da u krajevima u kojima žive već desetak godina proživljavaju različite poteškoće i nevolje ratne, ali i poteškoće sve većeg siromaštva i neimaštine. Valja biti uvijek radostan, prema riječi sv. Pavla: "Radujte se uvijek!"

Pod misom je pjevao župni zbor crkve sv. Roka iz Subotice predvođen **s. Silvanom Milan** uz orguljsku pratnju **mr. Ervina Čelikovića**.

Ovo je hodočašće bilo radosno, pod okriljem Radosne Gospe... Kakva je Gospa, takvi su bili i domaćini. I dosadašnjih godina oni su puna srca dočekivali hodočasnike, ali ove godine samostanski hodnici su nakon mise pokazali koliko ljubavi gaje prema gostima. Pripremili su naši domaćini toliko slanih i slatkih poslastica da nije bilo hodočasnika koji bi otišao na put gladan ili žedan. Zato upućujemo veliku zahvalnost ženama koje su s toliko ljubavi pripremale i ugostile sve hodočasnike kojih je bilo više nego ikad. Radosna Gospa okupila je mnoge tužne ali je svaku tugu i sumnju, svaku bol i suzu pretvorila u radost, u spoznaju da je sve naše boli njezin Sin svojom neizmjernom ljubavlju otkupio.

Katarina Čeliković

ČESTITALI ROĐENDAN!

U svojoj župskoj zajednici na Paliću **Gabrijela Milodanović r. Skenderović** proslavila je svoj 50. rođendan. Svojom velikom zauzetošću u župskom pastoralu zavrijedila je ovo slavlje jer dugi niz godina hrvatskim i mađarskim vjernicima paličke župe služi kao orguljašica i katehistica, a spremna je pomoći u župi i kod raznih skupova, napose svećeničkih susreta. Tako ona prati sva liturgijska slavlja, priprema djecu za nastupe na Zlatnoj harfi... Radi to s velikom ljubavlju zbog čega djeca i vole dragu Gabrišku. Za njezin rođendan oni su joj priredili najljepše trenutke u njezinom životu. Sretan rođendan čestitali su joj i djeca i odrasli uz cvijeće zaželjevši joj puno Božjeg blagoslova da bude na radost svojoj obitelji i župi slaveći Boga svojim sviranjem i svojim radom.

Cijelom Uredništvu poučnog i predivnog "Zvonika" iskrene čestitke povodom izlaska 60. broja, sa željom da dragi Gospodin obilato nagradi svojim blagoslovom sve Vas, srdačno Vas pozdravljaju Vaši vjerni čitatelji!

Obitelj Petković iz Aleksa Šantića

KOTORSKI BISKUP PONOVO U POSJETU KOSOVU

Nakon 80 dana kotorski biskup Ilija Janjić ponovno je od 18. do 21. rujna posjetio hrvatske katolike na Kosovu. Tom je prigodom 19. rujna u Janjevu podijelio sakrament potvrde tamošnjim krizmanicima. Premda je nekada u Janjevu za krizmu bilo i više od 200 djece, ipak je ovogodišnjih dvadesetdvoje krizmanika dalo izraziti pečat bogate vjerske tradicije župne zajednice koju u teškim okolnostima predvodi domaći sin, župnik don **Matej Palić**. Biskup Janjić je u svojoj propovijedi poručio okupljenim vjernicima da, premda ih je ostalo svega oko 400, što ih je deset puta manje nego prije deset godina, očuvaju svoj nacionalni i vjerski identitet i ostanu u Janjevu kao svoji na svome. Pohvalio ih je što se "nisu miješali ni prije u srpsku ni sada u albansku euforiju".

Kotorski je biskup u tijeku svog boravka na Kosovu posjetio Prištinu, Letnicu i Prizren. Susreo se i s predstavnicima albanskih mjesnih vlasti, koji su ga uvjerovali u sigurni povratak katolika na to područje. /IKA/

PATRIJARH PAVLE: "NATO NIJE POSLUŠAO NI PAPU NI MENE"

"Za zločine počinjene u Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini i na Kosovu odgovoran je cijeli srpski narod. Krivi su za zločine počinitelji, a najveći su krivci vrhovi, koji su naredili te zločine", izjavio je za talijanski katolički dnevnik "Avvenire" od 26. kolovoza patrijarh Srpske Pravoslavne Crkve **Pavle**. Poglavari srpskog pravoslavlja opovrgnuo je tvrdnje da postoje napetosti između SPC i Svete Stolice, no priznao je da je Srpska Pravoslavna Crkva bila iznenađena priznavanjem BiH od strane Svete Stolice. "U posljednje su se vrijeme odnosi poboljšali", rekao je patrijarh Pavle, navodeći kako je Papa putem nadbiskupa **Taurana**, kada su započela NATO-va bombardiranja, posebnim pismom izrazio svoju solidarnost SPC i srpskom narodu. Patrijarha Pavla posebno je ganuo Papin prijedlog da se za Uskrs prekinu bombardiranja. "NATO nije, međutim, poslušao ni Papu ni mene", primijetio je srpskopравoslavni patrijarh, koji smatra da je u ovom trenutku Srbiji "najpotrebniji mir, pravda i snošljivost, a to ovisi o nama samima".

UZVIŠENJE SV. KRIŽA U PETROVARADINU

Vjernici jedne od triju župa u Petrovaradinu, predvođeni svojim župnikom i biskupijskim vikarom za Srijem, prelatom **Stjepanom Milerom**, proslavili su 14. rujna svoj crkveni god, Uzvišenje sv. Križa. Središnje misno slavlje predvodio je vlč. **Ivica Čatić**, koji je prije odlaska na studij u Rim bio župni vikar u toj župi. /IKA/

BISKUP KOŠIĆ U DVODNEVNOM POSJETU RUMI

U povodu crkvenog goda u župi Ruma, svetkovine Uzvišenja sv. Križa, zagrebački pomoćni biskup **Vlado Košić** boravio je 14. i 15. rujna u posjetu toj srijemskoj župi. U utorak 14. rujna biskup Košić posjetio je Petrovaradin, te se susreo sa srijemskim vikarom **mons. Stjepanom Milerom** i svećenicima toga dijela Srijema. Navečer je u rumskoj župnoj crkvi predvodio svečano misno slavlje u povodu crkvenoga goda i 250. obljetnice te župe. Misnom slavlju bio je nazočan i umirovljeni paroh i arhijerijski namjesnik **o. Ivan Kojić**. U srijedu 15. rujna, biskupa Košića primili su predstavnici Skupštine općine Ruma, te je posjetio Zavičajni muzej Rume i rumsku pravoslavnu crkvu. Središnja proslava 250. obljetnice župe Ruma je 14. studenoga.

APEL SPC UJEDINJENIM NARODIMA

Srpskopравoslavni biskupi uputili su apel Ujedinjenim narodima tražeći od njih zaštitu srpskoga i ostalog nealbanskog stanovništva na Kosovu.

Etničko čišćenje mora smjesta prestati, stoji u, 18. rujna, objavljenome priopćenju u kojemu se ponovno upozorava kako se na Kosovu uništavaju pravoslavne crkve i samostani. Pravoslavni su biskupi sa svoga zasjedanja izrazili žaljenje zbog svih nevinih žrtava bez obzira kojoj vjerskoj ili nacionalnoj skupini pripadaju, a političare su pozvali da osobne ambicije i stranačke interese zamijene radom za dobro naroda. Sve vjernike biskupi pozivaju na molitvu za pravedan i miran suživot na Kosovu, kao i u ostalim dijelovima Jugoslavije. Na zasjedanju biskupa SPC potvrđeni su i članovi Svetog Sinoda, metropolit **Amfilohije Radović**, metropolit **Jovan Pavlović**, biskupi **Sava Vuković** i **Hrizostom Stolić**. Sv. Sinodom predsjedava poglavari SPC patrijarh **Pavle**. /IKA/

*Biskup Gašparović imenovan
generalnim vikarom Srijemske biskupije*

BISKUP GAŠPAROVIĆ STALNO ĆE BORAVITI U SRIJEMU U SRJ

Državno tajništvo Svete Stolice donijelo je odluku da đakovački i srijemski biskup **Marin Srakić** imenuje pomoćnoga đakovačkog i srijemskog biskupa **Đuru Gašparovića** svojim generalnim vikarom za Srijem. Dopis Državnog tajništva, koji je potpisao kardinal **Angelo Sodano**, biskupu **Srakiću** službeno je priopćio apostolski nuncij u Republici Hrvatskoj nadbiskup **Giulio Einaudi** u tijeku njihova susreta u apostolskoj nuncijaturi RH u Zagrebu u petak 4. rujna. Vatikanski reskript je odgovor na Promemoriju biskupa **Srakića** od 1. ožujka ove godine, u kojoj je biskup zamolio Svetu Stolicu da se zauzme u pogledu prikladnijega pastoralnog djelovanja u srijemskom dijelu đakovačke i srijemske biskupije koji je sada na području Savezne Republike Jugoslavije. Na temelju tog dopisa biskupu **Gašparoviću**, papa **Ivan Pavao II.** "podjeljuje već od sada posebnu ovlast premještati svećenike na tome području, mimo kan. 523. C.I.C. i ondje osobno koordinirati pastoralne aktivnosti, izvještavajući povremeno o tome biskupa **mons. Srakića**". Odlukom se također određuje da ako novome generalnom vikaru "budu bile potrebne druge ovlasti, moći će ih zatražiti" te obveza trajnog boravka u Srijemu. U izjavi za tisak Biskupskog ordinarijata u Đakovu objavljenoj tim povodom ističe se kako se predviđa da će se uvođenje u službu generalnog vikara za Srijem obaviti u konkatedrali-bazilici u Srijemskoj Mitrovici, u tijeku svečane pontifikalne koncelebrirane mise u utorak 26. listopada, na svetkovinu sv. **Dimitrija**, zaštitnika Srijemske biskupije. /IKA/

30. OBLJETNICA BRATSTVA MALIH SESTARA CHARLES DE FOUCAULD U RUSKOM KRSTURU

Bratstvo Malih Sestara **Charles de Foucaulda** u Ruskom Krsturu u Bačkoj proslavilo je 8. rujna, na blagdan Male Gospe 30. obljetnicu dolaska u to mjesto, među katolike istočnog obreda. Svečanu liturgiju slavio je grkokatolički župnik **o. Vladislav Rac**, a propovijedao je odžačko-apatinski župnik **Jakob Pfeifer**. Kuću za bratstvo darovala je **s. Melanija**, koja je rodnom iz Krstura, čime je započelo djelovanje tog bratstva u Bačkoj. /IKA/

ZASJEDANJE HRVATSKE BISKUPSKE KONFERENCIJE

U Varaždinu je od 20. do 22. rujna održano 19. plenarno zasjedanje Hrvatske biskupske konferencije. Na ovom zasjedanju bili su prisutni svi aktivni biskupi iz Hrvatske, a kao gosti u radu su sudjelovali nuncij u Republici Hrvatskoj **Giulio Einaudi**, sarajevski pomoćni biskup **Pero Sudar** i subotički biskup **Ivan Pénez**.

Svim okupljenim biskupima biranim riječima obratio se biskup domaćin **mons. Marko Culej**. On je izrazio radost što katedrala u Varaždinu ima čast ugostiti sve biskupe Hrvatske i drage goste na ovom plenarnom zasjedanju. Zagrebački nadbiskup **mons. Josip Bozanić** najavio je na početku rada biskupske konferencije dvije glavne teme o kojima je kasnije bilo najviše govora, a to su: biskupijski euharistijski kongresi koji će biti održani u jubilarnoj 2000. godini i suradnja svećenika i vjernika laika u poslanju Crkve.

Biskupi su u tijeku svog boravka u Varaždinu sudjelovali na otvaranju Varaždinskih baroknih večeri i pohodili poznati zatvor u Lepoglavi. /IKA/

NOVI ISUSOVAČKI PROVINCIJAL

Vrhovni poglavar Družbe Isusove **Peter-Hans Kolvenbach** u petak 17. rujna imenovao je **o. Ivana Macana** novim provincijalom Hrvatske pokrajine Družbe Isusove. O. Ivan Macan preuzet će službu provincijala od dosadašnjeg provincijala **o. Franje Pšeničnjaka** na blagdan Blažene Djevice Marije od Krunice, 7. listopada ove godine. O. Ivan Macan je rođen 29. lipnja 1939. u Svetojurskom Vrhu u župi Pregrada, u Hrvatskom zagorju. Srednju školu završio je u sjemeništu na Šalati u Zagrebu, a u Družbu Isusovu stupio je 1956. Za svećenika je zaređen 29. lipnja 1968. Specijalizirao se iz područja filozofije, iz koje je doktorirao na Teološkom fakultetu Sveučilišta u Innsbrucku. Redoviti je profesor na Filozofskom fakultetu Družbe Isusove na Jordanovcu u Zagrebu, gdje su svoj bogoslovni studij završili i neki svećenici naše biskupije. Bio je i dekan toga fakulteta od njegove uspostave 1989. do 1995. Od 1993. član je Hrvatskoga filozofskog društva, a od 1995. do 1998. i predsjednik toga društva. Objavio je niz znanstvenih članaka iz područja filozofije spoznaje i analitičke filozofije. Dosada je objavio dva znanstvena djela: *Wittgensteinova teorija značenja*, Zagreb, HFD, 1996. i *Filozofija spoznaje*, Zagreb, FTI, 1997.

DRUGI POHOD PAPE IVANA PAVLA II. CRKVI U SLOVENIJI

"NEKA EVANGELIZACIJA BUDE VAŠA PRVA BRIGA"

U nedjelju 19. rujna na Betnavskoj poljani u Mariboru, papa Ivan Pavao II. proglasio je na početku svečanog misnog slav-

lja prvoga mariborskog biskupa - **Antona Martina Slomšeka** prvim slovenskim blaženikom. Velika radost i zadovoljstvo gotovo 200.000 hodočasnika radi beatifikacije biskupa Slomšeka kao i drugoga pastoralnog pohoda pape Ivana Pavla II. Sloveniji, i to sve u zadnje tri godine, nisu jenjavali od prvoga Papina dodira sa slovenskim tlom pa sve do odlaska istoga dana. Uz Slovence, koji su za taj slovenski povijesni dan pristigli ne samo iz svih dijelova Slovenije nego i iz cijeloga svijeta, najbrojniji su bili hodočasnici iz Hrvatske sa svojih 15 biskupa koje je predvodio predsjednik Hrvatske biskupske konferencije zagrebački nadbiskup **Josip Bozanić**. Među pet kardinala nazočnih na euharistijskom slavlju bila su i dva Hrvata: kardinal **Franjo Kuharić** i predsjednik Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine kardinal **Vinko Puljić**.

Uz slovenskog predsjednika **Milana Kučana** slavlju su bili nazočni brojni predstavnici političkoga, kulturnoga i diplomatskoga života zemlje. Geslo susreta, ispisano na pozadini oltara uz sliku Majke Božje Ptujskogorske, bila je Slomšekova rečenica: **"Bila vam sveta vjera svjetlo a materinski jezik pak ključ spasiteljske narodne prosvjete."** Upravo te misli sažimale su nagovore o Slomšekovu prosvjetiteljskom radu u slovenskom narodu.

Na početku obreda beatifikacije i misnoga slavlja Svetoga Oca i hodočasnike iz Hrvatske, Mađarske, Austrije, Italije, Češke, Poljske, Rusije i drugih dalekih zemalja, pozdravio je mariborski biskup **dr. Franc Kramberger**. **"Za Crkvu u Sloveniji Slomšekova beatifikacija, susret s Vama i Vaša riječ bit će naša ulaznica u svetu 2000. godinu i u treće tisućljeće"** - rekao je mons. Kramberger.

Recimo i par riječi o novom blaženiku: **Anton Slomšek** se rodio 26. studenoga 1800. godine u Slomu blizu Celja. Svećeničko ređenje primio je na Malu Gospu 8. rujna 1824. Nakon nekoliko godina kapelanske službe u Bizeljskom i u Novoj Crkvi, imenovan je duhovnikom bogoslovije u Celovcu. Nastoji oduševiti bogoslove za budući svećenički život i rad. U to vrijeme provodi se u Sloveniji prisilna germanizacija, te počinje pisati slovenske knjige, kako se ne bi odrekao maternjeg jezika. Poslije biskupskog imenovanja biskup Slomšek dodaje svome krsnom imenu Anton ime Martin. Kao biskup bio je prije svega prijatelj svojih svećenika i svećeničkih pripravnika. Umro je u 62. godini života na glasu svetosti. /GK/

KATEHETSKA LJETNA ŠKOLA U ZAGREBU

Ponovno obnovljena Katehetska ljetna škola održana je od 2. do 4. rujna u velikoj dvorani Nadbiskupskog dječjačkog sjemeništa i u Osnovnoj školi "Ivan Goran Kovačić" na Šalati u Zagrebu. Tema je bila: **"Suvremeni izazovi hrvatskoj katehezi za treće tisućljeće"**. Organizator susreta bio je Nacionalni katehetski ured Hrvatske biskupske konferencije, Biskupijski katehet-

ski ured te Zavod za unapređenje školstva Ministarstva prosvjete i športa Republike Hrvatske. U radu škole sudjelovalo je više od 700 vjeroučiteljica i vjeroučitelja u školi, župnih katehista i kateheta te pastoralnih djelatnika iz svih krajeva Hrvatske, Bosne i Hercegovine i šire. Na Katehetskoj ljetnoj školi bili su nazočni visoki predstavnici crkvenih i državnih vlasti.

Mons. Josip Bozanić, predsjednik Hrvatske biskupske konferencije, obraćajući se nazočnima rekao je kako hrvatska kateheza ima svoj tijek i razvoj te je podsjetio da je do 1993. godine katehetskih ljetnih škola ukupno bilo 20. One su bile organizirane uglavnom u teška vremena komunizma s ciljem informiranja i odgajanja kateheta koji su djelovali u odgoju našega naroda.

U zaključnim točkama je među ostalim istaknuto kako će u novoj akademskoj godini početi procedura izbora vjeroučitelja u zvanje mentora i savjetnika te njihova promocija. /GK/

DOLAZAK NOVOG NUNCIJA U BOSNU I HERCEGOVINU

U Sarajevu je 2. rujna svečano dočekan novi nuncij za Bosnu i Hercegovinu **mons. Giuseppe Leanza**. On je prvi stalni nuncij u Bosni i Hercegovini. Novi Nuncij je do sada bio na službi u Zambiji i Malaviji.

Nuncij Leanza rođen je 1943. godine u Cesaru, u Italiji. Za svećenika je zaređen 1966. godine. Doktorirao je iz kanonskog prava. Ušao je u diplomatsku službu Svete Stolice 1972. godine, a poslije je nastavio svoj rad u apostolskim nuncijaturama u Paragvaju, Ugandi, Sjedinjenim Američkim Državama. Nuncij se uselio u novoobnovljenu zgradu nuncijature u Sarajevu. /GK/

20. BRANIMIROV DAN

Prije 20 godina u malom povijesnom gradiću Ninu svečano je proslavljena 1100. obljetnica razmjene službenih pisama pape Ivana VIII. i hrvatskoga kneza Branimira. Ti dokumenti svjedoče za opredjeljenje hrvatskog naroda da utvrdi svoje zajedništvo s Petrovim nasljednikom u Rimu. Tako se hrvatski narod opredijelio na samim počecima svog dolaska u ove krajeve za prihvaćanje zapadne kulture.

Ovogodišnje ninsko slavlje koje je održano u subotu 11. rujna predvodio je apostolski nuncij u Republici Hrvatskoj **mons. Giulio Einaudi**, a prigodnu propovijed održao je kardinal **Franjo Kuharić**, zagrebački nadbiskup u miru.

Domaćin ovog velikog slavlja bio je zadarski nadbiskup **mons. Ivan Prenda**. Na svečanosti je bilo više nadbiskupa i biskupa, oko stotinu svećenika, te mnoštvo vjernog naroda.

Za ovu svečanu priliku svoju poruku uputio je papa Ivan Pavao II. po svom državnom tajniku **Angelu Sodanu**. U svojoj poruci Papa poziva vjerni hrvatski narod da i dalje ostane živo prisutan u životu Crkve.

Vijesti priredio: **Franjo Ivanković**

CIJELA KUĆA UMJETNIČKA RADIONICA

Nedavni posjet obitelji **Matije i Kalora Dulić** u Đurđinu bio je povodom za ovu kratku reportažu. Naime, već mi je otprije poznato da **Matija** (1912) piše pjesme (poznata je njezina zbirka pjesama "*Rasuto vlačé*" a u pripremi je i nova pod naslovom "*Bronza u ritu*"). Znam i da teta **Matija** radi sa slamom. Znao sam da je i njezin muž **Kalor** poznati modelar i izumitelj (o njemu je pisala **Subotička Danica** za 1994. godinu). Svašta je znao napraviti. Tako je svojoj i komšijskoj djeci napravio "ringišpil". Bilo je to u vrijeme kada je "ringišpil" doista bio još rijetkost i na proštenjima i vašarima. Bio je to pravi ringišpil s četiri sjedala. "Vitrenjača" još i sad upija vjetrove kraj njihovog salaša i koristi tu "besplatnu energiju" u različite korisne svrhe. **Matija** i dalje piše pjesme i svojim staračkim rukama "lipi" slamu i pravi slike. Devedesetogodišnji **dida Kalor** svaki dan navrati u svoju radionicu. I ako ništa drugo, makar primetne "kalapač" s jednog mista na drugi, kako kaže njihova kćerka **Beba** koja s njima živi. No, ono što sam zapazio odmah čim sam ušao u njihov salaš bile su "ruže" od "ljuskure". Eto, nove umjetnosti, pomislih. Doista, to prije nisam vidio ili sam možda i vidio ali nisam obraćao pažnju na to.

"U ovim teškim vremenima, prija otprilike 4-5 godina, vidila sam nešto slično u jednom izlogu", priča **ANA PETROV**, rođena **Dulić**, autorica ovih lijepih i posebnih "ikebana".

"Ono što sam vidila, ispričevala sam mojoj sestri **Ivanki** i komšinici **Ziti**. One su 'otkrile' tehniku rada s **ljuskurom**. I tako je počelo... Ja ovo volim raditi ali i radim da zaradim za život. I virujte, u ovim teškim vremenima besparice da mi nije ovoga ne znam kako bi živili. Moja sestra **Ivanka** radi također. Ona se specijalizirala za pravljenje 'Bunjevki', a komšinica **Zita** isto radi ali više iz hobija i sve pravi za poklone kojima obraduje druge o raznim prigodama..."

Eto, što sve mogu marne ruke naših "nana". Hvala Bogu i hvala njima. Tako je glas o nama dopro daleko, jer narudžbi ima sa svih strana... Lijepo je kad netko ono što ga okružuje upotrijebi i za umjetnički rad. U ovom slučaju "ljuskura" je postala repromaterijal za umjetnička djela i ne samo ljuskura. "**Stalno je na njivi. Vazdan skuplja nike korove**" kaže mama **Matija**.

I ne samo "ljuskura" i korov. Sad već **Ana** crta na starim bocama uljanim bojama i tako odjednom te boce postanu vrijedni suveniri. Najnoviji pokušaj je rad s perjem. Upravo kad sam bio kod njih završila je jednog leptira od perja. Možete ga vidjeti na onim ružama... Eto tako, ljuskura je puno više od ljuskure i korov nije samo korov kad se tako pametno upotrijebi. Nek ih **Bog** blagoslovi i pomogne im u radu ali i da uživaju plodove svoga rada, jer kako veli sv. Pismo "vrijedan je radnik svoje plaće".

Andrija Anišić

LIKOVNA KOLONIJA NA BUNARIĆU

U okviru "Dužijance '99" od 12. do 15. 09. o. g. održana je III. likovna kolonija **HKC "Bunjevačko kolo"** pod nazivom "Bunarić" na salašu **Paje Đurasevića**, kao i prijašnjih godina, u blizini našeg dragog marijanskog svetišta. Kolonija je okupila 30 slikara, među kojima je bilo više akademskih slikara i likovnih pedagoga, ali i onih mladih slikara koji se spremaju za Likovnu akademiju.

Kroz četiri dana izrađeno je 90 slika koje ostaju Centru, a najčešći motivi bili su marijansko svetište i pejzaži našeg kraja. Tijekom održavanja kolonije organiziran je i susret s književnikom i novinarom **Vojislavom Sekeljom**, a jedne večeri je naš poznati likovni pedagog **Stipan Šabić** imao izlaganje na temu "Slikarstvo, kreacija ili zanat".

Na zatvaranju Kolonije predsjednik Centra **Bela Ivković** se zahvalio svim sudionicima što su svojim kvalitetnim radovima obogatili umjetničku riznicu Centra. /J. G./

ODRŽANA SJEDNICA UPRAVNOG ODBORA HAD-a

Hrvatsko akademsko društvo preuzima brigu o djeci i mladima

Bogat dnevni red sedme sjednice Upravnog odbora Hrvatskog akademskog društva svjedoči i o aktivnostima koje ovo Društvo poduzima na mnogim planovima.

O vrlo uspješnom radnom posjetu ministarstvima Republike Hrvatske u Zagrebu, u kojem su se predstavile sve institucije i organizacije, članice Foruma, izvijestili su dopredsjednik HAD-a **Dujo Runje** i član Upravnog odbora HAD-a **mr. Andrija Kopilović**. Prigodom ovog posjeta uspostavljene su čvrste veze s mnogim ministarstvima, a svakako je najzanimljivije obećanje pomoći koju će Republika Hrvatska pružiti našim budućim studentima. Svake će se godine naći nova mjesta u studentskim domovima za studente iz SR Jugoslavije, ali i pomoć za širu pripravu za polaganje prijemnih ispita na fakultetima u Hrvatskoj.

Hrvatsko akademsko društvo je napravilo plan brige o djeci i mladima tokom školovanja koji je naišao na dobar prijem u Forumu hrvatskih institucija i organizacija i tako je ova vrlo važna zadaća povjerena i najkompetentnijim stručnjacima. Imenovana je i Komisija za profesionalno orijentiranje za kojim se osjeća već duže vremena velika potreba.

Republika Hrvatska spremna je našim istraživačima pružiti i pomoć u svojim stručnjacima i stručnoj periodici koja nam doista nedostaje.

Na istoj sjednici donešena je odluka o osnivanju Sekcije za povijesna istraživanja koju će voditi **mons. Stjepan Beretić**.

HAD planira i dvije znanstvene tribine pod naslovima "Vrijednosne orijentacije kao filozofija života" i "Novi religijski pokreti", od kojih se prva planira održati u Tavankutu a druga u **HKC "Bunjevačko kolo"**.

Ovo Društvo uspostavlja i suradnju s tribinom "Religijski horizonti" na Otvorenom univerzitetu pa je tako u sklopu te suradnje bilo i suorganizator promocije knjige "Sloboda i spas" **Mirka Đorđevića** koja je održana 28. ovog mjeseca.

I dalje Upravnom odboru HAD-a pristižu molbe za prijem u članstvo pa je kraj sjednice bio u tom smislu uspješan jer se ovo Društvo povećalo za dva nova člana.

Katarina Čeliković

GOVORI VAM SLUGA BOŽJI
O. GERARD TOMO STANTIĆ

Pokorom milovati Isusa

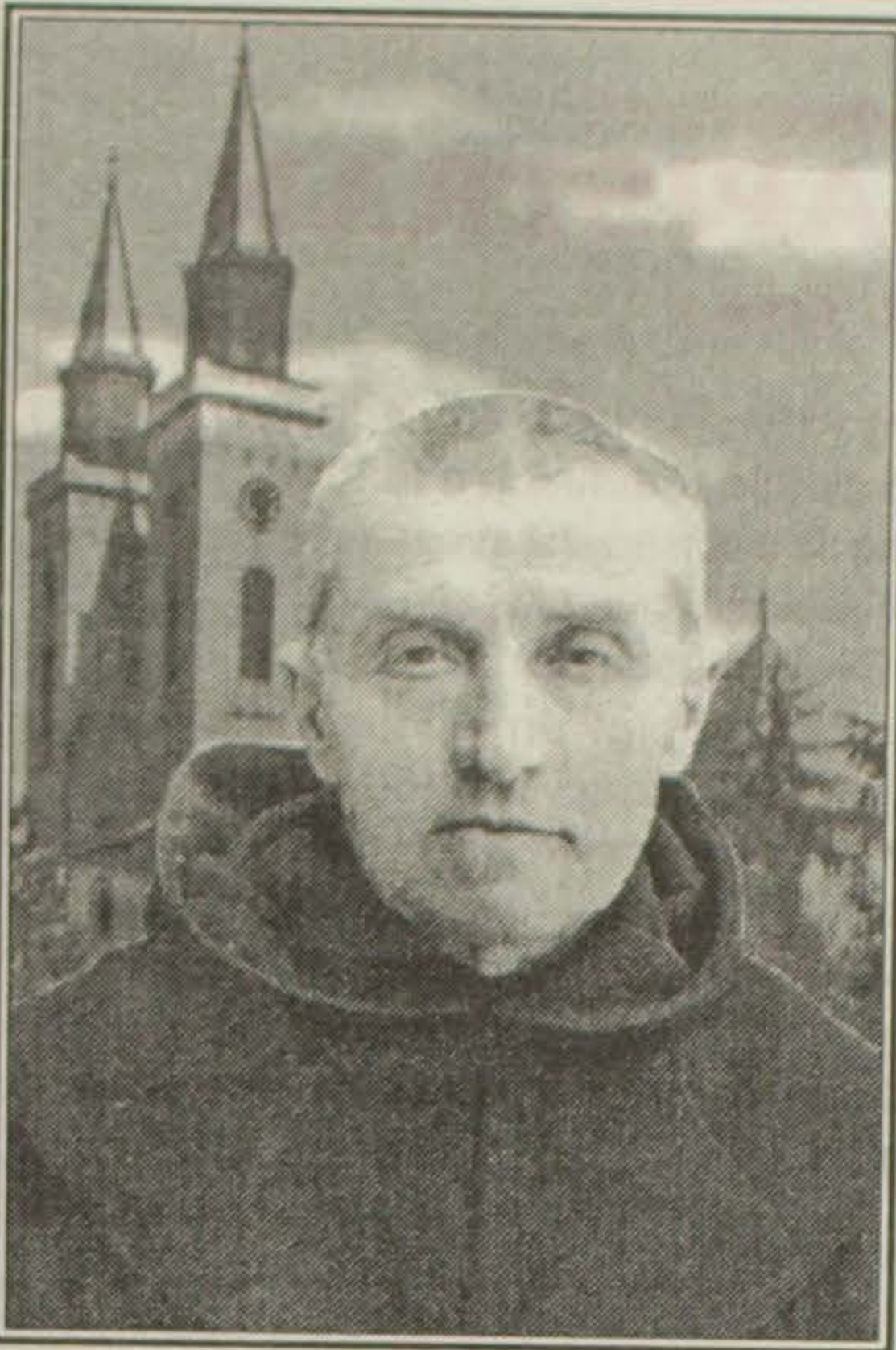
Osim iskustvenog i mističnog "milovanja Isusa", po ljubavi, po ugađanju, po motrenju Isusove ljepote u Gerardovu životu, postoji još jedan način "milovanja Isusa" a to je "milovanje" pokorničkim životom.

"Milovanje" Isusa pokorom ima dva oblika u životu o. Gerarda: prvi oblik se odnosi na pripremu po kojoj se čisti duša od natruha strasti i navezanosti kako bi se ispraznila od svega što nije Bog. Tim oblikom pokore on svoju dušu čisti od svega što smeta zahvatu Božje ljubavi u njegovoj duši. Kao sredstvo na tom putu, uz Božju milost je redovničko pravilo. Ono je "zlatno jer zna šta je volja Božja" a jednako tako življenje po redovničkom pravilu "struže" s duše, kao što se struže s kruha ono što je "zagoreno", kako bi došli do uživanja "sridine kruha" a što je po njegovoj predodžbi isto što i iskustvo "sjedinenja s Bogom po ljubavi". Kao što uživamo slatkoću "sridine kruha" kad ostružemo ono što je zagorjelo, tako uživamo sjedinjenje s Bogom po ljubavi kad oslobodimo dušu od raznih natruha strasti, egoizma, kada smo u potpunoj suglasnosti s voljom Božjom.

Drugi oblik, koji pretpostavlja ostvarenje prvoga, je usmjeren na tjelesni vid pokore, kao post i nemrs, nastojanje da se dade tijelu ono što je potrebno, u odijevanju i u jelu, podnašanjem bolesti i svih vrsta protivština, kako bi u svome tijelu "nadopunili što manjka Kristovim mukama za spasenje svijeta". Mogli bismo reći da je prvi oblik pokore usmjeren direktno na Krista - Osobu, dok je ovaj drugi vid pokore usmjeren na Krista u njegovom otajstvenom tijelu.

Kao potvrda ovom dvostrukom pojmovanju življenja pokore su mnogobrojni zapisi samoga SB kao i mnoga svjedočanstva suvremenika.

Nekoliko navoda iz Gerardovih zapisa o tome jasno svjedoče. Među ostalim, on piše: "Duh Ilije proroka i sv. Ivana Krstitelja (kao starozavjetni nadahnitelji Karmela) je duh pokore. Treba o tome duhu posvjedočiti bilo vlastitoj duši bilo drugim dušama" (Thp. 595). Spominje sv. Ivana od Križa koji je htio "trpjeti bez olakšanja" (Rudnik 19). Svojim pokorničkim životom on želi "Isusovog bičevanja rane liječiti" (Korizma 1907). "Po pravilu moram moliti neprestano za Crkvu, za propovjednike. Sredstvo je post, bičevanje, šutnja, koje nabavimo ljubavlju, otrgnućem od svega, od strasti i poniznošću" (Thp. 100). "Svakoga rane

liječim kad su mi zabave po Tvojoj volji... Dakle, prema tome se moram usmjeriti i (grijeha) rane liječiti" (Razg. s Isusom 70). Želi "patiti" da se skrate zla što svijetu nanose Hitler i Staljin. "Patećeg Isusa slika puna je slatkog lijeka. Pod njom ću malo patiti, dobro činiti, ili zlo, opaženo, zaustaviti. Dakle, ili patiti ili zlo zaustaviti" (Biser m. 17).

Ovi navodi su potvrđeni izjavama svjedoka koji svjedoče o isposničkom životu ovoga čovjeka s bačkih ravnica. Radi kratkoće ističem samo svjedočanstvo uglednog franjevca o. Radoslava Kujundžića, koji u svojoj izjavi upućenoj provincijalu karmelićana, svjedoči o strogoj posti i mrtvenju o. Gerarda dok je boravio u franjevačkom samostanu u Subotici neposredno poslije Drugog svjetskog rata.

Završavam ističući ovaj isposnički vid "milovanja" Isusa u životu SB i njegovo značenje u odnosu na otajstveno Kristovo tijelo riječima jednog od velikih teologa našeg stoljeća, Hansa Ursa Von Balthasara: "Postiti, piše on, znači preuzeti sudbinu križa." Kada se preuzme nošenje križa s Kristom, onda se život pretvara u ono što piše sv. Pavao u Galaćanima "ne trpim ja nego Krist trpi u meni" (4,19) koji je od kršćanina oblikovao organ za svoje otkupiteljsko djelo. Tada kršćanin ne trpi svoje trpljenje nego na svom tijelu nosi smrtne patnje Isusove, da se također ne očituje naš život nego "Isusov život u našem smrtnom tijelu" (Mysterium Pascale, KS Zagreb, 1993, 111).

Mišljenje vrsnog teologa, dok teološki vrednuje značenje trpljenja s Kristom, u isto vrijeme, primjenjivanjem teologije na isposnički život o. Gerarda otkrivamo duboki smisao njegova posta i pokore njegovog "milovanja Krista" putem pokore, koju je prikazivao za spasenje svijeta.

O. Ante Stantić, OCD

Ureduje: **LAZAR NOVAKOVIĆ**
**POETSKI
KURJAK**

Dragutin Tadijanović rođen je 4. studenog 1905. u Rastušju, kod Slavenskog Broda. Gimnaziju pohađa u Sl. Brodu i Zagrebu. U Zagrebu studira povijest južnoslavenskih književnosti i filozofiju. Uredio je i redigirao velik broj izdanja izabranih i sabranih djela hrvatskih pisaca.

Prve pjesme objavljuje 1930. Kasnije slijedi više samostalnih zbirki. I to: *Sunce nad oranicama* (1933), *Pepeo srca* (1936), *Dani djetinjstva* (1937), *San* (1976), *Svjetiljka ljubavi* (1984), *Moje djetinjstvo* (1985)...

Živi u Zagrebu.

SKINUO BIH ŠEŠIR PRED GOSPODINOM

Kod ulaza u Rastušje, na brešćicu,
Od hiljadu devetsto i devetnaeste,
Na gvozdenom crnom križu
Visi Naš Gospodin Isus
Srebrnom bojom namaljan.

Zimi je sav u ledenicama,
Ljeti ga sunce nebesko žeže:
Kad se za nj, s kiša, uhvati rđa,
On ponovo bude premaljan bojom
Zlatnom, srebrnom.

A ja?... Uvijek bih dolazeći
U Rastušje, pri povratku
Iz daleka grada, tužan, svite glave,
Pred srebrnim Gospodinom
S pobožnošću skinuo šešir...
kad bih ga imao.

Dragutin Tadijanović

Piše: Stjepan Beretić

23. listopada

SVETI IVAN KAPISTRAN

(* 1386. + 23. X. 1456.)

- doktor pravnih znanosti ● ženidbom do bogatstva i ugleda ● mladi udovac ●
- u tamnici sve izgubio ● svećeničko zvanje u tamnici rođeno ●
- najveći propovjednik svoga vremena ● napisao 19 svezaka ●
- nije bilo katedrale koja bi primila sve njegove slušače ●
- svetac koji je priznavao svoje slabosti ●
- Franjevački svjetovni (treći) red oduševio za dobrotvorne pothvate ●
- pomogao je Hunyadi Jánosu da obrani Beograd 22. srpnja 1456. godine ●

Mladi pravnik u tamnici

Sveti Ivan Kapistran je u nas dobio ime po svom rodnom mjestu Capestrano u Italiji. U Peruggi je završio građansko i kanonsko pravo. Postao je doktor pravnih znanosti. Godine 1412. postao je dvorski sudac u Napulju i Peruggi. U Peruggi se oženio i ženidbom postao jednim od najbogatijih građana. Bio je pred velikim usponom. Postao je i kraljevskim namjesnikom. Ljudi su ga cijenili zbog njegove odlučnosti i poštenja. Kad su građani Peruggije posumnjali da ih mladi pravnik pred kraljem ne zastupa kako treba, dali su ga zatvoriti. Hranili su ga samo vodom i kruhom. Spočetka se Ivan nadao da će ga kralj izbaviti. Sve je bilo uzaludno. Ivan je padao u beznađe. U to je vrijeme njegova žena umrla od žalosti zbog njegove sudbine. I imovinu su mu oduzeli. U pokušaju bijega iz ratnog zarobljeništva Ivan je polomio nogu. Cijelog života je patio od noge. U tamnici je donio odluku da 1415. godine pristupi franjevcima. Ivanu je bilo 30 godina kad je stupio u red asiškog Siromaška.

Propovjednik istine i slobode

Kao pučki misionar prošao je Italiju, Češku, Njemačku, Austriju, Nizozemsku, Poljsku, Ugarsku i Hrvatsku. U svoje vrijeme bio je najglasovitiji europski propovjednik. Nije bilo tako velike crkve koja bi mogla primiti sve njegove slušatelje. Propovijedao je na otvorenom. U Beču još i danas uz sjeverni zid katedrale svetoga Stjepana stoji propovjedaonica na otvorenom s koje je Ivan propovijedao. Propovijedao je latinski, a franjevci su prevodili njegovu propovijed, da ga narod čuje i razumije. Četrdeset godina se bavio propovijedanjem. Dnevno je propovijedao oko tri sata. Često je propovijedao i više puta u jednom danu. Puno je pisao. Njegovi rukopisi obuhvaćaju 19 svezaka. Proslavio se i u Češkoj, gdje je uspješno vratio u puno jedinstvo brojne husite. Propovijedao je puno protiv lihvara, koji su za posuđeni novac uzimali velike

kamate od vjerovnika. Franjevački svjetovni (treći) red je u mnogim gradovima oduševio za organiziranje dobrotvornih ustanova, pa čak i bolnica.

Propovjednik protiv velike vojske

Turci su 1453. godine osvojili Carigrad. Turska opasnost zaprijetila je cijelom kontinentu. Od tada je sveti Ivan Kapistran obilazio europske dvorove oduševljavajući vlastelu za obrambeni rat protiv Turaka. Godine 1456. našao se pod zidinama Beograda, da za borbu sokoli hrabre jedinice **Jánosa Hunyadija**. Hunyadi je imao samo 4000 vojnika. Ivan se našao među malobrojnim braniteljima Beograda. Svojim govorom unio je u vojnike veliku hrabrost i neustrašivost. Daleko nadmoćnija vojska **Mehmeda II. Osvajača** je u toj bitki izgubila 24.000 vojnika. Pobjedom nad Turcima kod Beograda, Srijem, Mađarska i Slavonija su za sljedećih 70 godina ostale koliko toliko mirne. Razboljevši se od kuge među vojnicima, sveti Ivan je umro u franjevačkom samostanu u loku 23. listopada 1456. godine. Tamo je i pokopan. U narednim turskim najezdama njegovo tijelo je nestalo. Godine 1690. proglasio ga je papa **Lav X.** svecem. Vrlo je rašireno mišljenje da se podnevno pozdravljenje u čitavom katoličkom svijetu zvoni na spomen slavne beogradske pobjede od

22. srpnja 1456. godine. Tako piše i dr. **Ferenc Rubovszky** u mađarskom katoličkom leksikonu iz 1933. godine. Istina je, međutim, da je papa **Kalist III.** zaista 1456. godine naredio da se u svim katoličkim crkvama na svijetu zvoni u podne kako bi se svi katolici potakli na molitvu protiv turske opasnosti, dok su franjevci podnevno pozdravljenje zvonili počam od svoga generalnog kapitula u Pisi 1263. godine (*).

Prema: 1. Antun Jarm, *Imena i imendani*, Zadar, 1996, str. 108-109; 2. Josip Antolović, *Sveti Ivan Kapistran, Duhovni velikani*, II. dio, Zagreb, 1998, str. 428-429. 3. Augustin Blazović, *Sveti Ivan Kapistran, Sveci u crkvenom ljetu*, IV. dio, Željezno, 1980, str. 138-140; (*) Andreas Heinz, *Angelus, Lexikon für Theologie und Kirche*, Freiburg, 1993, str. 653 - 654.

U mjesecu listopadu slave imendan:

1. Terezija, Tereza, Zinka, Teza, Roman, 2. Angelina, Anđelka, Anđelko, Anđela, 3. Kandid, Maksimilijan, Gerhard, 4. Franjo, Franka, Edvina, Vranje, 5. Flavijan, Placid, Miodrag, 6. Bruno, Renato, Renata, Fides, Verica, Vjera, 8. Demetrije, Dmitar, Šimun, 9. Dionizije, Diniško, Dinko, Sara, 10. Franjo, Danijel, Danko, Dančo, Danijela, 11. Emilijan, Milan, 12. Serafin, Maksimilijan, Makso, Mikša, 13. Eduard, Edo, Fatima, Hugolin, Hugo, 14. Kalist, Divna, 15. Terezija, Tereza, Zinka, Teza, Zlata, Aranka, 16. Hedviga, Margareta, Biserka, 17. Ignacije, Vatroslav, 18. Luka, 19. Ivan, Izak, Pavao, Laura, 20. Vendelin, Irena, Miroslava, 21. Uršula, Orka, Zvezdan, 22. Marija, Korina, Dražen, 23. Ivan, Borislav, Borko, 24. Antun, Jaroslav, 25. Krizant, Darija, 26. Demetrije, Dmitar, Zvonko, 27. Sabina, Gordana, 28. Šimun, Šime, Juda, Tadej, Tadija, Siniša, 29. Narcis, Donat, Darko, Salvija, 30. Marcel, Marojko, German, 31. Alfonz, Vuk, Alfonza.

Uređuje: Andrija Kopilović

PAVLOVE POSLANICE⁽⁴⁾

Poslanica Filipljanima

U Filipima, važnu gradu Makedonije i rimskoj vojnoj koloniji, Pavao je propovijedao evanđelje na svom drugom misijskom putovanju 50. g. (Dj 16,12-40). Kasnije je još dva puta posjetio zajednicu za svog trećeg putovanja u jesen 57. (Dj 20,1-2) i za Uskrs 58. (Dj 20,3-6). Vjernici koje je tu pridobio za Krista osjećali su prema njemu dirljivu privrženost koju su pokazali napose poslavši mu pomoć najprije u Solun (Fil 4,16), a zatim u Korint (2 Kor 11,19). I upravo jedan od razloga zašto Pavao piše Poslanicu Filipljanima jest da im zahvali za novčane darove koje je primio po njihovu izaslaniku Epafroditu (Fil 4,10-20); primivši njihov dar i on je pokazao prema njima posebno povjerenje, jer je inače redovito bio u tome vrlo oprezan, da bi izbjegao svaki privid pohlepe (Dj 18,3+).

U času kad im piše, Pavao je zasužnjen (Fil 1,7.12-17). Dugo se vremena smatralo da je riječ o prvom rimskom zatočeništvu, ali učestali i nesmetani dodiri između njega, Epafrodita i Filipljana (2,25-30) bili bi jedva mogući da je Pavao u dalekom Rimu. Teško je shvatiti ponajprije - u slučaju da je Pavao zatočen u Rimu (ili čak u Cezareji, u Palestini, drugom mjestu njegova tamnovanja koje nam je poznato) - da je slanje novca po Epafroditu bila prva prilika koja se pružila Filipljanima da pomognu Apostolu, pošto su ga već opskrbili na drugom misijskom putovanju (4,10.16); to više što ih je on za trećeg putovanja još dvaput posjetio. Sve postaje jasnije ako Pavao piše Poslanicu Filipljanima prije ta dva nova posjeta, tj. u Efezu oko 56-57., u času kada se nada da će nakon oslobođenja ponovo doći u Makedoniju (usp. Fil 1,26; 2,19-24 i Dj 19,21s; 20,1; 1 Kor 16,5). Aluzije na "pretorij" (Fil 1,13) i na "carev dvor" (4,22), ne predstavljaju teškoće, jer je u velikim gradovima, napose u Efezu, bilo pretorijanskih odreda kao i u Rimu. Također nije nepremostiva zapreka niti činjenica da ne znamo ništa o Apostolovom zatočeništvu u Efezu, jer Dj obavještavaju vrlo šturo o njegovu boravku ondje, a sam Pavao daje nazrijeti da je u Efezu naišao na izvanredno ozbiljne teškoće (1 Kor 15,32; 2 Kor 1,8-10).

Ako se prihvati potonja hipoteza, valja pomaknuti Poslanicu Filipljanima u blizinu 1 Kor, ne predugo prije Gal i spisa sadržanih u 2 Kor. Stil i misaono ustrojstvo Fil ne prave nikakve zapreke takvu zbližavanju, dapače mu pogoduju. Fil inače oskudijeva doktrinalnim sadržajima, više je izričaj srdačnih osjećaja, izmjena vijesti, upozorenje na "uljeze", koji su već drugdje potkopavali Pavlovo djelo i sada su se okomili i na njegove ljubljene Filipljane; ali u konačnici i prije Fil je poziv na jedinstvo u poniznosti, kojemu zahvaljujemo predivni odlomak o Kristovu poniženju (2,6-11). Taj himan, bilo da ga je Pavao od drugud preuzeo ili pak osobno sastavio, prekrasno je svjedočanstvo najprije vjere u Isusovu božansku predegzistenciju.

Autentičnost se Fil ne dovodi u pitanje. Može se jedino raspravljati je li sastavljena iz više kratkih, prvotno samostalnih spisa; ali to su za sad samo nagađanja.

Poslanica Filemonu

Kratko pismo Filemonu, kršćaninu iz Kolosa, kojega je Pavao bio obratio (r. 19), izvještava o povratku odbjeglog roba Onezima, kojega je također Apostol pridobio za Krista (r. 10). Pavao je napisao Flm u zatvoru, vjerojatno u Efezu 56. ili 57. g. Taj kratki, vlastoručni spis (r. 19), otvara dragocjeni uvid u Apostolovu suosjećajnu ljudskost, ali je važan i zbog toga što izražava Pavlov stav o problemu ropstva (Rim 6,15+): ako kršćanski gospodar i rob čak i zadrže svoj prijašnji društveni položaj, odsada imaju živjeti kao dva brata u službi zajedničkog Učitelja (r. 16; usp. Kol 3,22-4,1).

Poslanice Galaćanima i Rimljanima

Poslanice Galaćanima i Rimljanima usko su povezane, jer su zaokupljene istim problemima. Gal jest spontana reakcija na jednu konkretnu situaciju, dok Rim na miran i potpuniji način, u sređenom slijedu tumači rasprom izazvane probleme. Blisko srodstvo tih dvaju spisa jedan je od glavnih razloga koji odvrćaju od toga da se nastanak Gal prebaci, kao što su neki tumači predlagali, u prve Apostolove godine, još prije Jeruzalemskog sabora. Oni su smatrali da je drugi Apostolov posjet Jeruzalemu, o kojemu govori Gal 2,1-10, istovjetan sa drugim posjetom spomenutim u Djelima apostolskim (11,30; 12,55), a ne s trećim (Dj 15,2-30), koji u mnogim točkama odudara od Apostolova izvještaja. Osim toga, Pavao da navodno nije poznavao dekreta spomenutog u Dj 15,20.29 (usp. Gal 2,6), pa da je stoga Gal napisan prije Jeruzalemskog sabora i da je kao dokaz dostatna pretpostavka da su "Galaćani" zapravo bili oni Likaonci i Pizidijci kojima je Pavao naviještao Evanđelje za prvog misijskog putovanja; tako bi dvostruki Pavlov posjet Galaciji, koji predstavlja Gal 4,13, bio ustvari dolazak i povratak istim putem. Ali sve su te pretpostavke slabo utemeljene. Istina je, doduše, da su Likaonija i Pizidija od 36. do 25. pr. Kr. bile politički povezane s Galacijom, ali u 1. st. pr. Kr. ime se "Galacija" upotrebljavalo u doslovnom smislu za sjeverno područje. Osim toga, vrlo je nevjerojatno da bi Pavao Likaonce i Pizidijce oslovio imenom "Galaćani" (Gal 3,1). Ali i bez toga spomenuta je hipoteza suvišna. Drugi Pavlov posjet Jeruzalemu (Gal 2,1-10) dade se, naime, bolje uskladiti s trećim iz Dj 15 (u oba izvještaja postoje jake sličnosti unatoč različitosti), nego s drugim (Dj 11,30; 12,25), koji je bio tako malo važan da ga je Pavao u svojem dokazivanju u Gal morao i prešutjeti, pogotovo ako do njega nikad nije ni došlo, jer bi mogla biti riječ ustvari samo o Lukinu literarnom dubletu (usp. uvod u Djela apostolska i Dj 11,30+). Zato je Poslanica Galaćanima svakako starija od Jeruzalemskog sabora. A to što Pavao u Gal ne spominje apostolski dekret, vjerojatno ovisi o tome što taj dekret, barem u pismenoj redakciji, potječe iz kasnijih vremena (usp. Dj 15,1+; 21,25), a ta okolnost može opet protumačiti i Petrov stav koji Pavao osuđuje u Gal 2,11-14. Naslovnici su Poslanice Galaćanima u svakom slučaju stanovnici pokrajine Galacije, kojom je Pavao prošao za drugog i trećeg misijskog putovanja (Dj 16,6; 18,23). Poslanica je mogla biti napisana u vrijeme kriznih odnosa između Pavla i korintske zajednice, u rano ljeto 57. u Efezu, Troji ili Makedoniji. To bi mogao biti onda i razlog zašto Pavao nije osobno, kao u Korintu, pokušao riješiti galatski problem.

(nastavlja se)

/Usp. JERUZALEMSKA BIBLIJA, KS, Zagreb 1994. str. 1595-1596/

SVEĆENIČKI I PROROČKI NAROD (LG BR. 10)

1. Opće svećeništvo krštenih vjernika

Koncilsko učenje o općem svećeništvu krštenih vjernika ima svoj temelj u samom Novom zavjetu. Činjenica jest da je to učenje u katoličkoj Crkvi bilo prešućivano iz dva razloga: zbog toga što iz tog nauka izvire dostojanstvo i suodgovornost laika u Crkvi, i zbog toga što su protestanti toliko prena- glašavali opće svećeništvo svih vjernika da su zanijekali ulogu i potrebu ministerijalnog (službenog) svećeništva.

Iz takve bojazni nijekanja uloge i potrebe ministerijalnog svećeništva, na Koncilu, pojedini koncilski oci su se protivili oživljavanju i primjeni te nauke. Talijanski biskup D' Agostino izrazio je bojazan da bi isticanje svećeništva vjernika moglo zasjeniti prezbiterijalno svećeništvo. Talijanski kardinal Bacci tražio je da se o tome ne govori, jer da opće svećeništvo ne obuhvaća sve. Cejlonski biskup Coorey predlagao je da se radi izbjegavanja zbrke mjesto predloženih naziva "ministerijalno svećeništvo" i "opće svećeništvo" uvedu nazivi "sakramentalno" i "duhovno". To koncilski većina otaca nije prihvatila. Oni su tražili da se predložena nauka o općem svećeništvu ne samo zadrži, nego i dublje razradi. Belgijski biskup De Smedt je tražio u ime 60 koncilskih otaca da se nauka o sveopćem svećeništvu primijeni na život laika, jer su svi pripadnici Crkve pozvani da žive s Kristom, koji po njima vrši svoju svećeničku, proročku i kraljevsku službu. Njemački biskup Jaeger je isticao i ekumensku prikladnost i važnost nauke o općem svećeništvu vjernika.

2. Glavne misli (LG br. 10), koje ćemo razraditi jesu ove:

- Jedincato svećeništvo Krista, Velikog Svećenika;
- Svećeništvo svih koji vjerom i krštenjem urastaju u Krista;
- Izvršavanje općeg svećeništva vjernika;
- Odnos općeg i ministerijalnog svećeništva.

No, najprije se pozabavimo temom: Što je svećenik i svećeništvo u religijama općenito? Što je svećenik i svećeništvo u biblijskoj religiji? U kojem smislu Konstitucija (LG) upotrebljava te pojmove.

a) Svećenik i svećeništvo u religijama općenito

Općenito u svim religijama svećenik je čovjek zadužen da u ime zajednice prinosi žrtve božanstvu i da bude posrednik između ljudi i božanstva. U tu se službu uvodi posebnim obredom te dobiva poseban status i odjeću (usp. Leksikon ikonografije, Zagreb 1979, str. 553).

b) Svećenik i svećeništvo u biblijskoj religiji

Prema Bibliji, Izraelci su živjeli među narodima u kojima je svećeničku službu obavljao poglavar plemena, otac obitelji ili kralj. U najstarijoj povijesti Izraela nije postojala posebna ustanova svećenika. Tek kad su Izraelci ušli u obećanu zemlju Kanaan, pojavljuje se ustanova svećenika. Svećenici su primali vjernike u dom Gospodnji, predsjedali bogoslužju o

velikim blagdanima, kada se narod okupljao na hodočašće, prinosili su žrtve Gospodinu i tumačili narodu Božju riječ. Kasnije se pojavljuju proroci koji su bili kritička savjest postojećim svećenicima, koji su ukazivali na njihove obveze i na potrebu darovanog oprostjenja i spasenja koje se ne može postići nikakvim bogoštovnim ni sasvim ljudskim činima. Proroci su stvorili ideal svećeničkog Mesije i razvili svećeničku ulogu cijelog Božjeg naroda. To svećeničko obilježje cijelog Božjeg naroda sastojalo se u tome da je Izrael jedini u moru pogana štovao pravoga Boga (usp. RBT, Zagreb 1969, str. 1302).

c) Koncilski Konstitucija i pojmovi svećeništva

Novi je zavjet u obrazlaganju Kristove uloge preuzeo iz Staroga zavjeta pojam svećeništva kad je Krista Gospodina proglasio jedinim Svećenikom: *"Uistinu takav nam je veliki svećenik i trebao: svet, nevin, neokaljan, sasvim različit od grešnika i uzvišeniji od nebesa, koji ne mora kao veliki svećenici prinositi žrtve svaki dan, najprije za svoje grijeh, zatim za grijeh naroda, jer je to učinio jedanput zauvijek prinoseći samoga sebe"* (Heb 7,26-28). One koji se vjerom i krštenjem u Krista ucjepljuju, naziva kraljevskim svećenstvom: *"Vi ste naprotiv izabrani narod, kraljevsko svećenstvo, sveti puk, narod određen za Božju svojinu, da razglasite silna djela onoga koji vas pozva iz tame u svoje divno svjetlo"* (1 Pt 2,9). Koncilski dokument (LG 10) uzima pojam svećenika i svećeništva u tom novozavjetnom smislu.

U kršćanstvu, svećenik je osoba koja je primila red (svećeničkog ređenja), čime dobiva i preuzima dužnost i službu posredovanja između Boga i ljudi po uzoru na Krista. Samim ređenjem svećenik dobiva moć prinošenja žrtve Novoga zavjeta (sv. mise) i dijeljenja (sv. sakramenata), ali ovisno o biskupu i papi. S obzirom na pravnu hijerarhiju postoji niz stupnjeva svećeničke vlasti, ali sakramentalno oni su svi jednaki (usp. Leksikon ikonografije, Zagreb 1979, str. 553).

U poslanici Hebrejima (5,6; 6,20; 7,1) Pavao, nadovezujući se na Psalam 110,4, Isusa naziva "Svećenikom po redu Melkisedekovu". Tko je taj Melkisedek? Melkisedek je biblijski kralj i "Svećenik Boga Svevišnjega", u Šalemu (predžidovski Jeruzalem), koji blagoslivlja Abrahama nakon njegove pobjede nad kraljevima te prinosi kruhove i vino, a Abraham mu uzvraća desetinom bogatog ratnog plijena. Melkisedekov prinos kruha i vina predlika je Isusove posljednje večere, tj. buduće euharistije, svete mise. Melkisedek je starozavjetna slika velikog Svećenika, budućega Isusa Krista, kralja i svećenika. Stoga na raznim slikama ili reljefima po našim oltarima možemo vidjeti Melkisedeka obučena kao kralja s krunom ili mitrom na glavi, u ruci mu kalež i kruh, ili kadionica. Na kruhovima se pojavljuje znak križa, a ponegdje Melkisedek u svećeničkoj odjeći pričešćuje Abrahama u ratnoj odori (usp. Leksikon ikonografije, Zagreb 1979, str. 400).

Sve su to slike i starozavjetni predznaci o budućem Mesiji, jedinom i vječnom Svećeniku, posredniku spasenja između Boga i ljudi, što će biti sljedeća tema našega razmišljanja iz Konstitucije (LG br. 10).

Mato Miloš, OCD

ČOVJEKOVA SLOBODA I MORALNOST LJUDSKIH ČINA

Bog je čovjeka stvorio razumnim, udijelivši mu dostojanstvo osobe obdarene inicijativom i gospodstvom nad svojim djelima. Bog je htio čovjeka prepustiti u "ruke njegove vlastite odluke" (Sir 15,14), tako da sam od sebe traži svog Stvoritelja i da slobodno prianjajući uza nj dođe do potpunog i blaženog savršenstva.

Sloboda i odgovornost

Sloboda je u razumu i volji ukorijenjena moć djelovati ili ne djelovati, činiti ovo ili ono, i tako izvršavati samostalno namjeravane čine. Po slobodnoj volji svatko raspolaže samim sobom. Sloboda je u čovjeku moć rasta i sazrijevanja u istini i dobroti. Sloboda postiže savršenstvo kad je usmjerena prema Bogu, našem blaženstvu.

Dokle god se nije konačno utvrdila u svom posljednjem dobru, a to je Bog, sloboda uključuje mogućnost biranja između dobra i zla. To znači napredovanje u savršenosti ili malaksanje i grijehenje. Ona je glavna oznaka ljudskih čina u pravom smislu. Ona postaje vrelo pohvale ili ukora, zasluge ili krivnje.

Što čovjek više čini dobro, to je slobodniji. Prava je sloboda u služenju dobru i pravednosti. Izvor neposlušnosti i zla zloupotreba je slobode i vodi u ropstvo grijeha.

Sloboda čini čovjeka odgovornim za vlastite čine u mjeri u kojoj su voljni. Napredovanje u kreposti, poznavanje dobra i askeza povećavaju gospodstvo volje nad vlastitim činima.

Ubrojivost za neki čin može se umanjiti ili poništiti neznanjem, nepažnjom, nasiljem, strahom, navikama, neumjerenim strastima i drugim psihičkim ili društvenim čimbenicima.

Svaki izravno voljni čin ubraja se počinitelju. Nakon grijeha u vrtu Gospodin pita Adama: "Što si to učinio?" (Post 3,13). Isto tako Kaina (usp. Post 4,10). I prorok Natan kralja Davida nakon preljuba sa ženom Urije i njegova ubojstva (usp. 2 Sam 12,7-15). Pojedini čin može biti neizravno voljan, kad je posljedica zanemarivanja onoga što je trebao znati ili činiti, npr. prometna nesreća izazvana nepoznavanjem prometnih propisa.

Neki se učinci mogu podnositi a da ih onaj koji ih je prozročio ne želi; npr. iscrpljenost majke uz postelju bolesnog djeteta. Štetan učinak nije ubrojiv ako nije željan ni kao svrha ni kao sredstvo čina, kao što može biti smrt podnesena pri pružanju pomoći osobi u opasnosti. Da štetan učinak bude brojiv, mora biti predvidiv i da ga je onaj koji ga je uzrokovao mogao izbjeći, npr. u svojstva što ga prouzroči vozač u pijanom stanju.

Sloboda se vježba u međuljudskim odnosima. Svaka ljudska osoba, stvorena na sliku Božju, ima naravno pravo biti od drugih priznata slobodnim i odgovornim bićem. Svi duguju svakomu to poštovanje. Pravo na slobodu djelovanja zahtjev je neodvojiv od dostojanstva ljudske osobe, naročito na području morala i religije. To pravo mora biti građanski priznato i zaštićeno u granicama općeg dobra i javnog reda.

Čovjekova sloboda u naumu spasenja

Sloboda i grijeh - Čovjekova sloboda ograničena je i pogrešiva. Čovjek je doista sagriješio. Slobodno je sagriješio. Odbacivši naum Božje ljubavi, prevario je sama sebe i postao rob grijeha. To prvo otuđenje rodilo je mnoga druga. Povijest čovječanstva od svojih početaka svjedoči o nesrećama i tlačenjima što se rađaju iz ljudskog srca, tj. od zloupotrebe slobode.

Prijetnje slobodi - Služenje slobodom ne uključuje pravo govoriti i činiti što mu drago. Krivo je umišljati da je čovjek, kao subjekt slobode, biće dostatno samom sebi i da mu je svrha

zadovoljiti vlastiti interes u uživanju zemaljskih dobara. Uostalom, uvjet ekonomskog i socijalnog, političkog i kulturnog reda, koji se zahtijevaju za ispravno služenje slobodom, često se ne priznaju i krše. Ta stanja zaslijepljenosti i nepravde opterećuju moralni život te jake i slabe uvode u napast da griješe protiv ljubavi. Kad odbacuje moralni zakon, čovjek se diže protiv vlastite slobode, postaje rob samoga sebe, kida bratstvo sa sebi sličnima i buni se protiv bratske istine.

Oslobođenje i spasenje - Svojim slavim Križem Krist je postigao spasenje svih ljudi. Otkupio ih je od grijeha koji ih je držao u ropstvu. "Za slobodu nas Krist oslobodi" (Gal 5,1). U Njemu imamo zajedništvo s "istinom" koja nas je "oslobodila" (Iv 8,32). Dan nam je Duh Sveti te, kao što uči Apostol, "gdje je Duh Gospodnji, ondje je sloboda" (2 Kor 3,17). Već odsada se ponosimo "slobodom (...) djece Božje" (Rim 8,21).

Sloboda i milost - Kristova milost nije u suprotnosti s našom slobodom, kad je ova u skladu s osjećajem za istinu i dobro što ga je Bog stavio u ljudsko srce. Naprotiv, kako kršćansko iskustvo to posvjedočuje napose u molitvi, što smo poučljiviji poticajima milosti, to nam više raste nutarnja sloboda i sigurnost u kušnjama kao i pred pritiscima i prinudama vanjskog svijeta. Djelovanjem milosti Duh Sveti nas odgaja za duhovnu slobodu da nas učini slobodnim sudionicima svoga djela u Crkvi i u svijetu.

Zašto je Bog čovjeka "prepustio slobodnoj volji njegovoj" (Sir 15,14)? Odgovor se krije u tome da bi čovjek mogao uz svoga Stvoritelja slobodno pristati i tako doći do blažene savršenosti.

Čovjek - moralni subjekt

Po slobodi čovjek postaje moralni subjekt. Kad djeluje slobodno, čovjek je, da tako kažemo, otac vlastitih čina. Ljudski čini, tj. čini slobodno izabrani na osnovu suda savjesti, moralno su ocjenjivi. Oni su ili dobri ili zli.

Moralnost ljudskih čina ovisi o izabranom objektu, o namjeravanoj svrsi ili o **nakani**, te o **okolnostima** čina.

Izabrani **objekt** jest dobro prema kojem se volja slobodno usmjeruje. To je materija ljudskog čina. Izabrani objekt moralno pobliže određuje čin volje, ukoliko razum spoznaje i sudi da je u skladu ili ne s istinskim dobrom. Objektivne moralne norme očituju razumski red dobra i zla, što ga posvjedočuje savjest.

Nasuprot objektu, **nakana** je sa strane subjekta koji djeluje. Budući da je ona na voljnom izvoru čina i određuje ga svrhom, nakana je bitna sastojnica za moralnu kvalifikaciju čina. Svrha je prvo čemu je usmjerena nakana, i označuje cilj prema kojemu radnja teži.

Okolnosti, uključujući i posljedice, drugotni su elementi moralnog čina. One doprinose povećanju ili smanjenju moralne dobrote ili zloće ljudskih čina (npr. svota neke krađe). One mogu smanjiti ili povećati počiniteljevu odgovornost (npr. činiti nešto iz straha od smrti). Okolnosti po sebi ne mogu promijeniti moralnu kvalitetu samih čina; ne mogu učiniti dobrim ni ispravnim neki čin koji je u sebi zao.

/Prema Katekizmu Katoličke Crkve br. 1730-1762/

Marinko Stantić

MEĐURELIGIJSKI DIJALOG

/Prikaz enciklike

"Nadolaskom trećeg tisućljeća" - 43/

Evo se polako približavamo završetku i treće godine pripreve za Veliki jubilej. I naš prikaz ove pobudnice ide polako kraju. U završnim poglavljima Papa nam stavlja na razmišljanje i ujedno ističe da se na početku novog tisućljeća prostori vjere mogu proširiti samo ako velike religije shvate da su pozvane na međusobno poštovanje i dijalog. U ovom odlomku Ivan Pavao II. osobito misli na dijalog kršćana sa Židovima i Muslimanima. Njegovo namjeravano hodočašće u zavičajni grad Abrahama, kaldejski Ur, ima strahovito dijaloško značenje upravo radi toga što želi Veliki jubilej započeti hodočašćem u rodni grad onoga kojega je Gospodin učinio "praocem naše vjere".

Iz ove Papine želje i odluke da hodočasti na izvore monoteističke vjere, na mjesto gdje se Bog objavio Abrahamu, Papa kao da želi reći i Židovima i Muslimanima: Pođimo s tog čistog izvora svaki svojim pravcem, ali osvježeni i obnovljeni dijalogom i abrahamovskim predanjem jednom jedinom Bogu, Gospodinu i Gospodaru komu pripadaju vremena i vjekovi da bismo osvježeni i okrijepljeni mogli svjedočiti one zajedničke datosti: Bog nam je svima Otac i doći će vremena kada će On - Spasitelj sve skupiti u svoj dom, suditi živima i mrtvima i učiniti nas baštinicima vječnog obećanja. Nitko dobronamjeran ne može posumnjati u istinitost ovakvog dijaloga koji želi biti duhovna obnova ne samo nas kršćana, nego vapaj dijaloga sa Židovima i Muslimanima. Kako je divno živjeti u vremenu kada se ove monoteističke vjere ne žele sukobljavati nego voditi dijalog i davati svjedočanstvo zajedničkim korijenima, poštujući veliku različitost a ispovijedajući iste izvore i istu brigu za čovjeka: njegovo spasenje po Bogu. Tako bi Ivan Pavao II. s Abrahamom pošao, kao njegov narod, na Sinaj - na mjesto susreta s Bogom gdje je sklopio savez sa svojim narodom i dao mu Zakon upisan ne samo na kamenim pločama, nego i u srce ljudsko. To je Dekalog - Deset zapovijedi! Taj Zakon upisan je u savjest svakog poštenog čovjeka. Sinajski Savez uzor je svim savezima i jasan znak hoda s Bogom povijesti i s Bogom prisutnim. Poštujući njegove zapovijedi, vršeći njegovu volju valja posvjedočiti današnjoj generaciji da je i Bog uvijek s čovjekom i hoda s njim kroz povijest i vodi ga za ruku i da samo jedno od njega očekuje, da bude čovjek saveza; da bude vjerran svom savezu s njim.

Konačno: Betlehem, Jeruzalem - mjesta su ispunjenja svih Božjih obećanja a sveta su mjesta, doduše na drugi način i Židovima i Muslimanima, ali su opet mjesta susreta gdje se svatko na svoj način može naći u klanjanju, u molitvi, u milostinji, u dobrim djelima, u službi čovjeku. I zato nije čudo što Papa u srcu nosi već odavno želju da bi Sveti grad trebao biti ono što mu ime nosi: Grad mira. Tako bi Jeruzalem kao mjesto susreta i njihova hodočašća bio vrhunac priznavanja bogate religijske baštine a ipak bi ostao jasni znak i svjedočanstvo kršćanske obnove vjere Abrahamove. Tako bi iz Jeruzalema, od Abrahama preko Mojsija i konačno s Kristom, po Kristu i u Kristu, započela duhovna obnova za novo tisućljeće. /Br. 53/

M. V.

KATOličKA CRKVA

U PRIPRAVI

ZA VELIKI JUBILEJ

JUBILARNA 2000. GODINA 75 GODINA BEOGRADSKJE NADBISKUPIJE

Beogradska nadbiskupija se već treću godinu jednom godišnje skuplja u katedralnoj crkvi Uznesenja BDM u pripremi za jubilarnu 2000. godinu. Ove godine okupljanje je počelo 11. rujna u 10 sati molitvenim bogoslužjem, slijedila je krunica i potom sv. ispovijed. Koncelebriranu sv. misu je predvodio beogradski nadbiskup i metropolit **dr. Franc Perko** u zajedništvu s apostolskim nuncijem, nadbiskupom **Santos Abril y Castellom** i njegovim novim sekretarom **msgr. Ramonom Tranquetom** i svećenicima. Prisutan je bio i zastupnik srpskog patrijarha Pavla. Nadbiskup i nuncij naglasili su u svojim propovijedima važnost pripreme i proslave 2000 godina od rođenja Isusa Krista. U novo tisućljeće moramo ući s produbljenom vjerom u božanstvo Isusa Krista. Samo u Njemu će svijet naći sebe, mir i smisao života. Danas nas mnogi lažni proroci zovu u svoje redove proričući, između ostalog, i smak svijeta. Treba znati da je taj dan u Božjim tajnama i nepristupačan je čovječjem saznanju.

Na kraju je održan kratak koncert crkvenih pjesama na kojem su nastupili zborovi beogradskih župa ojačani Ekumenskim muškim zborom. Generalni vikar beogradske nadbiskupije **o. Leopold Rochmes** je kratko prikazao 75. godišnjicu postojanja nadbiskupije. Katolici su na ovom prostoru imali svoje biskupije mnogo ranije, ali je najezda Turaka ognjem i mačem učinila svoje. Dobro je znati i to da su prvu gimnaziju u Beogradu 1613. godine s 32 učenika otvorili i vodili redovnici - isusovci.

Ciril Zajec

U Vatikanu objavljene dvije nove knjižice uoči Svete godine

NOVA POMAGALA MJESNIM CRKVAMA I NACIONALNIM VIJEĆIMA U PRIPREMI VELIKOGA JUBILEJA 2000.

Središnje vijeće za proslavu Velikog jubileja 2000. objavilo je dvije nove knjižice posvećene jubilejskoj molitvi te katehezi o oprost. Knjižice obogaćuju baštinu produblivanja, kateheze, pastoralnih i liturgijskih pouka uoči Svete godine. Tekstovi za slavljenje, molitvene susrete i razmišljanje u tijeku Jubileja prikupljeni su u knjižici "Blagoslovljen Bog u vijeke". U njoj su sadržani prijedlozi i smjernice Središnjeg vijeća mjesnim Crkvama i nacionalnim vijećima kako bi bili obogaćeni i prilagođeni mjesnim okolnostima i prilikama i istodobno održavale njihovu snažnu povezanost sa Crkvom u Rimu. Prateći liturgijsku godinu predstavljeni su tekstovi čiji je cilj oživjeti na znakovit način neka vremena i proslave jubilejske godine. Među njima posebna se važnost pridaje proslavi otvorenja Svete godine u mjesnim Crkvama, 25. prosinca ove godine, podsjećajući kako je to prvi Jubilej koji se slavi istodobno u Rimu, Svetoj Zemlji i mjesnim Crkvama u cijelom svijetu. U drugoj knjižici, "Oprost u 'Incarnationis Mysteriorum'", opširno su predstavljeni dijelovi Bule kojom je Ivan Pavao II. 29. studenoga prošle godine proglasio Jubilej, te neka razmišljanja o zajedničkom slavljenju jubileja te katehezi o jubilejskom oprost koji Papa označava kao "posvemašnji dar Božjeg milosrđa". /IKA/

Uređuju: Markan Lopar i Vladimir Sedlak

Nova školska godina

Kao i u svim školama, počela je nova školska godina i kod nas u Paulinumu. 37. poglavlje u povijesti Paulinuma otvoreno je 1. rujna svečanom svetom misom i zazivom Duha Svetoga, koje je predvodio naš biskup, ordinarij **dr. Ivan Péntzes** u koncelebraciji sa sjemenišnim poglavarima i odgojiteljima. U svojoj propovijedi on je istaknuo važnost molitve u životu sjemeništaraca, potkrijepivši to primjerom iz svoga života. Na svetoj misi su uz sjemeništarce bili prisutni profesori, vanjski učenici, kao i mnogobrojna rodbina i prijatelji. Nakon svete mise bila je svečana inauguracija. Direktor gimnazije **mons. Josip Miocs** je rekao par riječi o ulozi i radu ove institucije, a zatim predstavio profesore koji će predavati pojedine predmete u ovoj školskoj godini. Kao i svake godine, posebno su bili pozdravljeni učenici 1. razreda, te su im podijeljene bilježnice i olovke kao znak otvorenja školskoga rada.

Prigodom biskupijskog hodočasničkog dolaska u Doroslovo posjetio nas je nadbiskup iz rumunjskog grada Alba Julije **dr. Jákubinyi György**. On nam je govorio o važnosti svećeničkog poziva i o tome kako u Rumunjskoj funkcioniraju institucije poput naše. Na kraju nam je podijelio svoj nadpastirski blagoslov, a nakon toga smo ovekovječili naš susret zajedničkom fotografijom.

11. rujna smo iskoristili prekrasno rujansko poslijepodne te smo, kako običavamo, napravili veliku šetnju na Palić. Tamo smo posjetili zoološki vrt dobrotom gradske samouprave, kojoj se od srca zahvaljujemo.

Zbog ratnog stanja u našoj zemlji, sjemeništarci iz Makedonije su mogli tek u jesenskom roku polagati ispit zrelosti. Oni su 14. rujna uspješno položili maturu i svi su otišli svojim kućama i predali molbe za teološke studije. Želimo im puno Božjeg blagoslova u njihovom daljem školovanju prema svećeništvu.

Mi također nastavljamo sa svojim školovanjem. Pred nama je čitava školska godina i mnogo teških zadataka, ali sve ćemo to riješiti, kako kaže naš biskup, uz pomoć molitve. /M. L./

O ljubavi

Vjerujem da dijelim mišljenje većine mladih da u svijetu u kojem živimo ipak više prevladavaju mržnja, međusobna netrpeljivost i sklonost za ostvarenje vlastitih interesa, nego ljubav i uzajamno poštovanje. Upravo zato želim napisati par riječi o ljubavi. Naime, u ovakvoj situaciji se i nalazimo zbog pomanjkanja ljubavi. I da bi se ona završila, potrebna je ljubav. Na sljedeća razmišljanja potakla me je knjiga Teilharda de Chardina "O ljubavi i sreći".

Današnja znanost nam omogućuje da istražujemo svemirska prostranstva milijune i milijune svjetlosnih godina udaljena od nas. I što imamo u toj neizmjernosti? Bezbroy zvijezda, planeta, kometa i drugih nebeskih tijela. Međutim, ono što privlači našu pozornost je to da svako nebesko tijelo ima točno određenu putanju po kojoj se kreće i ne sudara se sa drugim tijelima. To osigurava privlačna gravitacijska sila. Zahvaljujući njoj čitav svemir skladno funkcionira. Što bi se desilo da nema te sile? Tijela bi izlijetala iz svojih putanja i sudarala bi se sa drugim tijelima, te bi nastao opći kaos.

Osvrnimo se sada malo na nas ljude. Na Zemlji nas ima više od 5 milijardi. I dokle god među nama vlada Privlačna Sila (koju slobodno možemo nazvati Ljubav), dotle živimo u harmoniji. Ali kada ta Sila ugasne, kada svatko nastoji odabrati neki svoj put, ne razmišljajući da li će se taj put ukrstiti s nečijim drugim putem, dolazi do "sudara" i kaosa. I stvari će se ponovno uskladiti kada se među ljude vrati Privlačna Sila, a nestane Odbojna.

Molimo Gospodina da ulije Ljubav u naša srca. Ponaјprije prema našim blišnjima, jer ako se bližnji međusobno ne ljube, onda nije čudo što vlada netrpeljivost među milijunima ljudi. Ljubimo jedni druge, jer ljubav je jedini uvjet opstanka čovječanstva na ovome planetu. Ljubimo jedni druge, te promijenimo svijet.

M. L.

O sreći

Što je to zapravo sreća? Da li postoji netko tko je sretan? Da li itko uopće može biti sretan? Ova pitanja muče sve ljude. A pitanja imaju tu neugodnu osobinu da zahtijevaju da se na njih odgovori. Tako sam i ja pokušao naći odgovor na njih u knjizi "O ljubavi i sreći".

Ako promotrimo jednu grupu planinara, vidjet ćemo među njima tri vrste ljudi. Jednima je put pretežak i, kad im se čini da više ne mogu dalje, oni se vraćaju. Drugi ne posustaju, ali kad naiđu na kakvo lijepo plandište, rado bi ostali na njemu. Zašto da se penju dalje, njima je dobro i tu. A treće ne mogu pokolebati ni poteškoće ni primamljive ponude. Oni imaju pred očima jasan cilj: vrh.

Na sličan način ljudi tragaju za srećom. Jedni je traže u spokojstvu. Smatraju da je čitav svijet obmana i da samo donosi patnju. Zatvaraju se sami u sebe i nastoje što manje misliti, željeti, osjećati. Drugi je traže u uživanju. Smatraju da je život isuviše kratak, pa zato nastoje svaki njegov trenutak proživjeti u ovozemaljskim zadovoljstvima i hedonizmu. A treći vide ostvarenje svoje sreće u ostvarenju svojih ciljeva. Ako sam odlučio popeti se na vrh planine, zašto onda to ne bih učinio?! Ovakvi ljudi su našli svoju sreću i u tome da služe drugim ljudima. Sjetimo se samo bračnog para Curie, bez kojeg ne bismo znali za radij i polonij. Zatim Michelangela, bez kojeg ne bismo imali onu fantastičnu kupolu na crkvi sv. Petra u Rimu. Da ne nabrajam i druge velike ljude, koji su svoju sreću našli u dobrobiti čitavoga čovječanstva.

Zaključujemo da je prava sreća sreća ovih potonjih ljudi. Zato neka svatko revno izvršava svoj poziv koji mu je Bog odredio i naći će istinsku sreću. /M. L./

Alter Christus

**Gospodine, zar si mene pozvao
Da budem Alter Christus?
Bože, zar si mene pozvao
Da budem drugi Isus?**

**Zašto, Gospodine, baš ja,
Zašto ne drugi, nego ja?
Zašto ne bi netko drugi
Živio život Tvoj?**

**Gospodine, to je volja Tvoja,
Ali ja želim da bude volja moja.
Ali ako kažeš: "Ti ćeš biti moj",
Onda, Gospodine, neka budem Tvoj.**

**Budi blagoslovljen, Gospodine,
Neka Te slave svi narodi.
Gospodine, ja ću biti Alter Christus,
Gospodine, bit ću drugi Isus.**

Pandev Vasil

Uređuje: Katarina Čeliković

Poštovani vjeroučitelji, draga djeco!

Po prvi put u kalendaru "SUBOTIČKA DANICA" za 2000. godinu djeca će imati svoj prilog! Ovako je odlučilo Uredništvo na svom sastanku na kojem se planirao sadržaj našeg popularnog kalendara koji se lista cijele godine a naročito u zimskim mjesecima.

Da bismo dječje stranice učinili što zanimljivijima, molim za suradnju. Potaknite, cijenjeni vjeroučitelji, vaše vjeroučenike na pisanje, slikanje...

Draga djeco, pišite o svemu što vas okružuje, posvetite svoje misli najboljem prijatelju, Isusu Kristu, podijelite svoje misli, želje ili poruke s vašim vršnjacima... Ako ste vješti u rebusima, crtanju labirinta, križaljki i sl., pošaljite sve to što ste do sada uradili na našu adresu i mi ćemo to, po mogućnosti, uvrstiti u naš kalendar.

Rok za slanje pismenih i likovnih radova je 17. 10. ove godine. Dakle, na posao!

Zvončica

RADOSNI NAJMLAĐI HODOČASNICI IDU GOSPI RADOSNOJ U BAČU 26. 09. 1999.

DAJ NAM SVIMA DUHA SVOG!

Svečani početak vjeronaučne i školske godine u Baču

U župnoj crkvi u Baču 5. 09. svečano smo proslavili početak nove vjeronaučne i školske godine svetom misom u 10,30 na kojoj je pjevao "Mali župni zbor". U molitvi vjernika smo molili za mir, ljubav, dječju radost... Molili smo ovako: "Gospodine, bez Tebe život je prazan. Bez Tebe, Tvoje pomoći i ljubavi ne možemo ništa. Pred nama je nova školska i vjeronaučna godina. Pomozi nam! Daj nam svima Duha svog, da tako prosvijetljeni budemo dobri i uzorni đaci, molimo Te!"

Draga djeco, želimo vam puno sreće i uspjeha uz Božji blagoslov i našeg zajedničkog prijatelja Isusa.

Uvijek misle na vas i sve vas puno vole

teta Marija i teta Erka

ZAPOVIJED LJUBAVI

1. Ljubi Gospodina Boga svoga svim srcem svojim i svom dušom svojom i svim umom svojim.
2. Ljubi svoga bližnjega kao samoga sebe.

LISTOPADSKA POBOŽNOST

U mjesecu listopadu lijepo je biti s Marijom, Isusovom i našom MAJKOM.

U mjesecu listopadu molimo Gospinu KRUNICU, a poslije krunice GOSPINE LITANIJE.

I u vašoj crkvi obavlja se listopadska pobožnost. Uključite se u nju!

ZAZIV DUHA SVETOGA U BAJMOKU

Početak nove školske i vjeronaučne godine svečano je proslavljen slavljenjem svete mise *Veni sancte Spiritus* 5. rujna u župnoj crkvi svetih apostola Petra i Pavla u Bajmoku.

Svečanu sv. misu predslavio je naš župnik i ujedno tajnik biskupije preč. Slavko Večerlin. Uz njega je koncelebrirao i naš župni vikar vlč. Vajda Károly, a u asistenciji je bio i đakon vlč. Bognár Attila, koji je tom prigodom bio gost naše župske zajednice. Na ovu sv. misu bili su pozvani profesori i nastavnici iz Bajmoka kao i ostali odgajatelji djece te roditelji i kumovi. Cjelokupnu organizaciju programa ovoga dana (izrada pozivnica, plakata, uvježbavanje pjevanja) na sebe su preuzeli naš đakon vlč. Paskó Csaba i naša katehistica Ivana Lazić. Djeca i mladi, dakako, bili su glavni i aktivni sudionici na misi. Za vrijeme sv. mise posebno je bila znakovita prikazna procesija u kojoj su djeca uz darove za sv. misu prinijeli i svoje školske torbe, udžbenike, bilježnice te razna školska pomagala. Nakon prikazne procesije župnik je blagoslovio školsku i vjeronaučnu djecu, prosvjetne djelatnike kao i školske torbe. Pod sv. misom nastupio je uz pjevačke zborove naše župe i mali tamburaški orkestar sastavljen od članova KUD "Jedinstvo-Egység".

Tako smo i ove godine zazivom Duha Svetoga hrabro krenuli u osvajanje novih znanja, da što spremniji uđemo u treće tisućljeće kršćanstva.

Župljanka

Treći rođendan "Malog župnog zbora" u Baču

"Mali župni zbor" u Baču obilježio je svoju treću obljetnicu postojanja na sv. misi u nedjelju 5. 09. kada je slavljen početak vjeronaučne i školske godine.

Ovaj zbor broji dvadesetak pjevača, uglavnom djece osnovne škole, a predvode ga Marija Vuković i Elizabeta Kesler, laici, bez muzičkog obrazovanja, ali ljubitelji dobre glazbe. Ovaj zbor je svoj prvi nastup imao 8. 09. 1996. istim povodom, za početak školske i vjeronaučne godine kada je predvodio pjevanje tokom cijele mise. Od tada je zbor često predvodio misno pjevanje svake prve nedjelje u mjesecu: pjevali su i za posebne svečanosti i blagdane: Uskrs, Božić, Prva pričest, "Zlatna harfa"... u Selenči, Sonti... Velika pomoć zboru su Vladimír Kesler i Štefan Gašparovski koji su prava "desna ruka" pjevačima jer oni sve odsviraju što čuju. Probe zbora su održavane nedjeljom poslijepodne, a ponekad i svaki dan, prema potrebi.

Puno je bilo rada u tri godine, ali i puno plodova - sve za Isusa! Hvala Bogu za sve. A kako ćemo dalje? Pa naravno, uz Božju pomoć!

E. K.

DETSKY SUBOR "SVETIELKA" u SLOVAČKOJ

Djeca naše župe su se ovoga ljeta pripremala za nešto posebno, lijepo i dugoočekivano - bio je to boravak u Slovačkoj. Ovaj besplatan boravak od sedam dana omogućio nam je Slovački misijski pokret, a na ovaj divan odmor krenuli smo u nedjelju 22. 08. nakon sv. mise koja je bila prikazana za sve putnike: djecu i odrasle.

Prvoga dana imali smo kratko razmatranje o tome zašto smo ovdje i kakvi želimo biti u toku ovoga tjedna i zaključili da želimo druge ljubiti, pomagati i truditi se biti susretljiviji, pažljiviji. Opredijelili smo se stvarati ozračje raja... Utorak i srijeda bili su izletnički dani u kojima smo upoznali mnoge znamenitosti. U četvrtak smo imali program za domaćine, goste i dobročinitelje. Poslije programa smo pjevali pod sv. misom. U petak smo došli u Dolni Ohaj gdje smo bili razmješteni po obiteljima. I boravak u Ohaju je bio prelijep. Za vrijeme boravka u Ohaju par puta smo bili u termalnim bazenima. Bili smo u Nitri na Bogosloviji i u samostanu sestara sv. Vinka P. Nedjelja je bila svečana. U župnoj crkvi djeca su imala svoju misu a poslijepodne program, koji je oduševio prisutne. U nedjelju navečer sa suzama u očima smo napustili naše drage prijatelje i krenuli kućama.

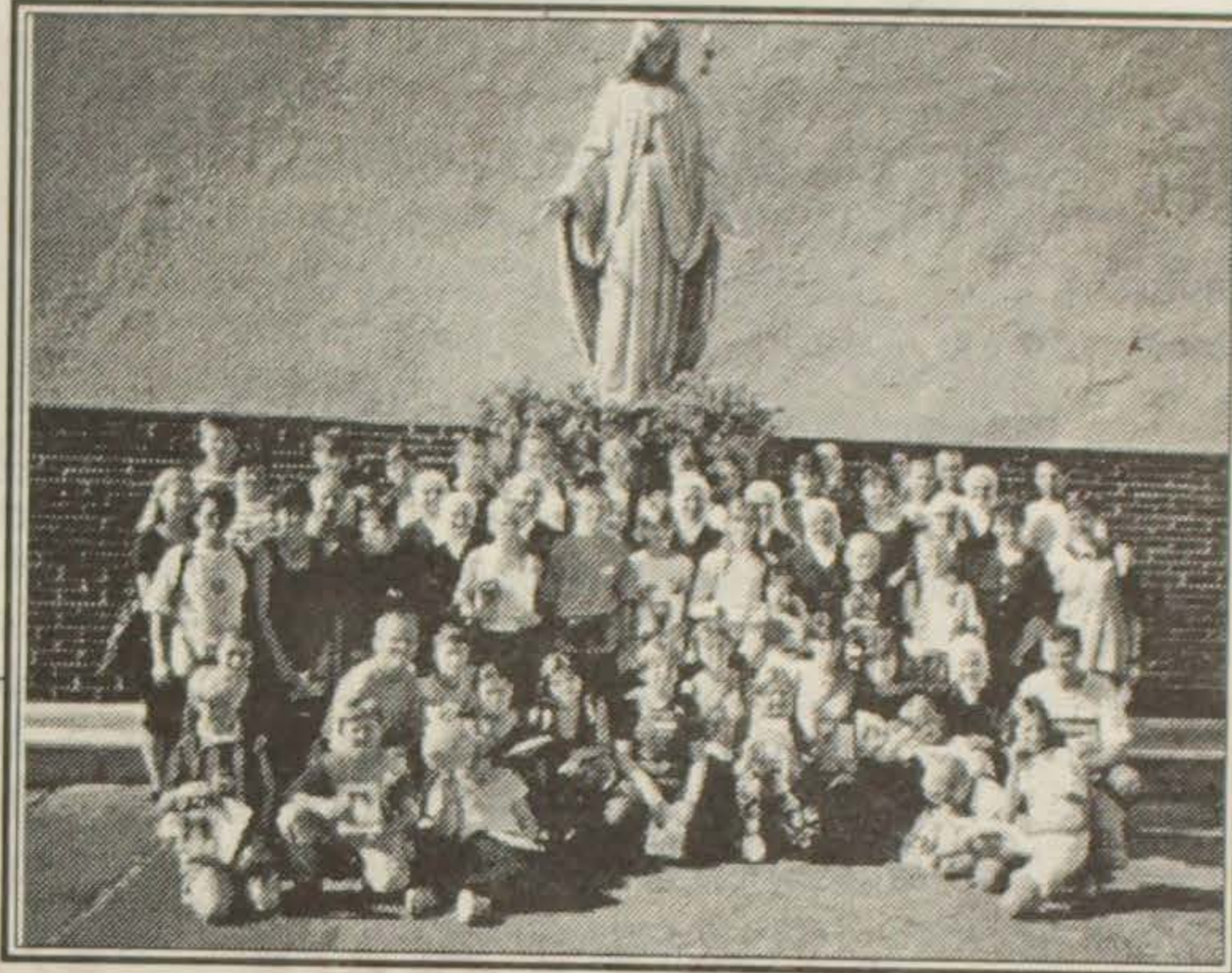
Ovo je doista bio lijep odmor, prepun radosti i doživljaja koji ćemo dugo nositi u srcu i sjećanju. Za ove lijepe trenutke provedene u Slovačkoj zahvaljujemo ponajprije dragom Bogu i svima onima koji su nam to omogućili: Vitu Pacelaju, Marianu Miši, Heleni Šiblovej, Pavolovi Slobodniku i našim vodičima katehistici Kristini i bogoslovu Dominiku koji su bili s nama i učinili da nam ovi dani budu nezaboravni.

Anna Nosalova, VIII r.

IZGUBLJENI SIN

Strip br. 10
U NJEM SE BUDI LJUBOMORA...

BLAGOSLOV PRVAKA U SV. ROKU

U župi sv. Roka u Subotici nedjelja 26. 09. bila je dan za pamćenje osobito onim najmlađim vjeroučenicima. Njih sedamnaestoro je donijelo svoje knjige na blagoslov za početak školske i vjeronaučne godine. Pobožno i strpljivo su čekali početak sv. mise. Na samom početku mise djeca su prikazala živu "sliku" uz pjesmu "Sijao Isus sjeme riječi": Isus je ispred oltara "posijao" katekizam, molitvenik, loptu, školsku torbu i knjige, a učenici su uzeli ono što najviše vole. Netko je uzeo loptu jer voli sport, nekome su važne petice u školi, a nekome je važan vjeronauk jer želi postati dobar i sretan u životu... Na kraju smo zaključili: **LIJEPO JE NA VJERONAUKU** i zato **SVI NA VJERONAUKE!**

Djeca su pjevala pod misom, a župnik Andrija ih je sve na kraju počastio bombonima i podijelio im prigodni poziv i raspored vjeronauka.

Na ovoj svetoj misi vjeroučenici su svojoj katehistici s. Silvani Milan čestitali za deset godina rada u župi. Čestitku joj je uputila Mirjana, koja je prva generacija njezinih vjeroučenika, a dječak iz prvog razreda predao je cvijeće. Na kraju čestitke s. Silvana je doživjela velik aplauz, najprije od djece a onda i od odraslih jer su neki od njih bili i njeni učenici u školi Isusa Krista. // Č./

NA PALIĆU 8 NAGRAĐENIH!

U nedjelju 26. 09. održano je prvo izvlačenje nagrada a domaćin je bio palički župnik vlč. Josip Leist koji je ujedno i sponzor nekih nagrada. Na žalost, još se niste "probudili" i stiglo je malo kupona. Ipak, nismo vas htjeli razočarati pa lijepe nagrade idu ovim zvončićima:

1. **Josipa Gabrić**, Cara Dušana, Subotica - ŠKOLSKA TORBA (poklon domaćina izvlačenja)
2. **Pere Malagurski**, Solunska 16, Pallć - molitvenik "Slava Božja"
3. **Ivana Kujundžić**, Laze Mamužića 7/a, Subotica - minijatura od slame (poklon obitelji Dulić iz Subotice)
4. **Dominik Varga**, Masariškova 26, Vajska - komplet drvenih bojica
5. **Szilvia Kenderesi**, V. Majakovskog 66, Subotica - audio kasete (poklon Subotičkog tamburaškog orkestra)
6. **Andrea Kirell**, Tavankut 111 - privjatak i značka Dužijance (poklon Organizacijskog odbora Dužijance)
7. **Branimir Kopilović**, Gostivarska 16, Subotica - komplet školskog pribora
8. **Rudolf Geller**, Lenjinova 20 "S" II/7, Odžaci - vodene bojice i sveske (poklon domaćina)

PITANJE ZA VAS

Saznali ste kako se zove pobožnost koja je u desetom mjesecu posvećena Majci Božjoj. A vi odgovorite na pitanje u kuponu i pošaljite ga na adresu: Uredništvo Zvonika, Ivana Milutinovića 52, 24000 Subotica najkasnije do 23. 10. Nagradno izvlačenje će biti 24. 10. 1999. u Baču poslije mise u 10,30sat.

Sretno!

KUPON ZVONIKA BR. 60

Na listopadskim pobožnostima molimo:

Ime i prezime: _____

Adresa: _____

Uređuje: Dijana

Dragi mladi ☺ (smiješak) za pozdrav!

Nadam se da i vi imate ☺ za mene i za ljude koje susrećete. Znete i sami da nije naročito prijatno biti u društvu s namrgođenim ♀♂. Naravno, svaki ♀♂ ima svoje brige & probleme, ali zar zbog toga treba praviti od ➔➔. Sigurno DA => NE!

Odgovor je jasan.

Sve nas pritiskaju razni ♀♂, ali s više ♥♥♥♥♥ sve je lakše. I nek mi nitko ne kaže da je on nemoćan da učini svijet ljepšim. Ne možemo možda ni ti ni ja učiniti puno protiv svjetskih nepravdi, ali možemo i te kako našem bližnjem darivati pogled ☺☺ i ♥ ili druge sitne pažnje koje život znače i od kojih je satkana njegova bolja polovica. Sada, nakon što sam vam izrekla ono što mi je ležalo na ♥ da vam kažem još par riječi "zvanično".

HITNO, HITNO su nam potrebni mladi, originalni, kreativni ♀♂ (pismeni) suradnici da bi ove stranice bile što kvalitetnije, zanimljivije...

HITNO, HITNO nam pišite na već poznatu adresu Zvonika s naznakom "Za US mladih" ili nam makar javite (kažite) zašto nećete da se družite s nama. Zar smo toliko užasno dosadni, šugavi, gubavi...?

**"VITA JELA, ZELEN BOR,
MOLIM BRZI ODGOVOR."**

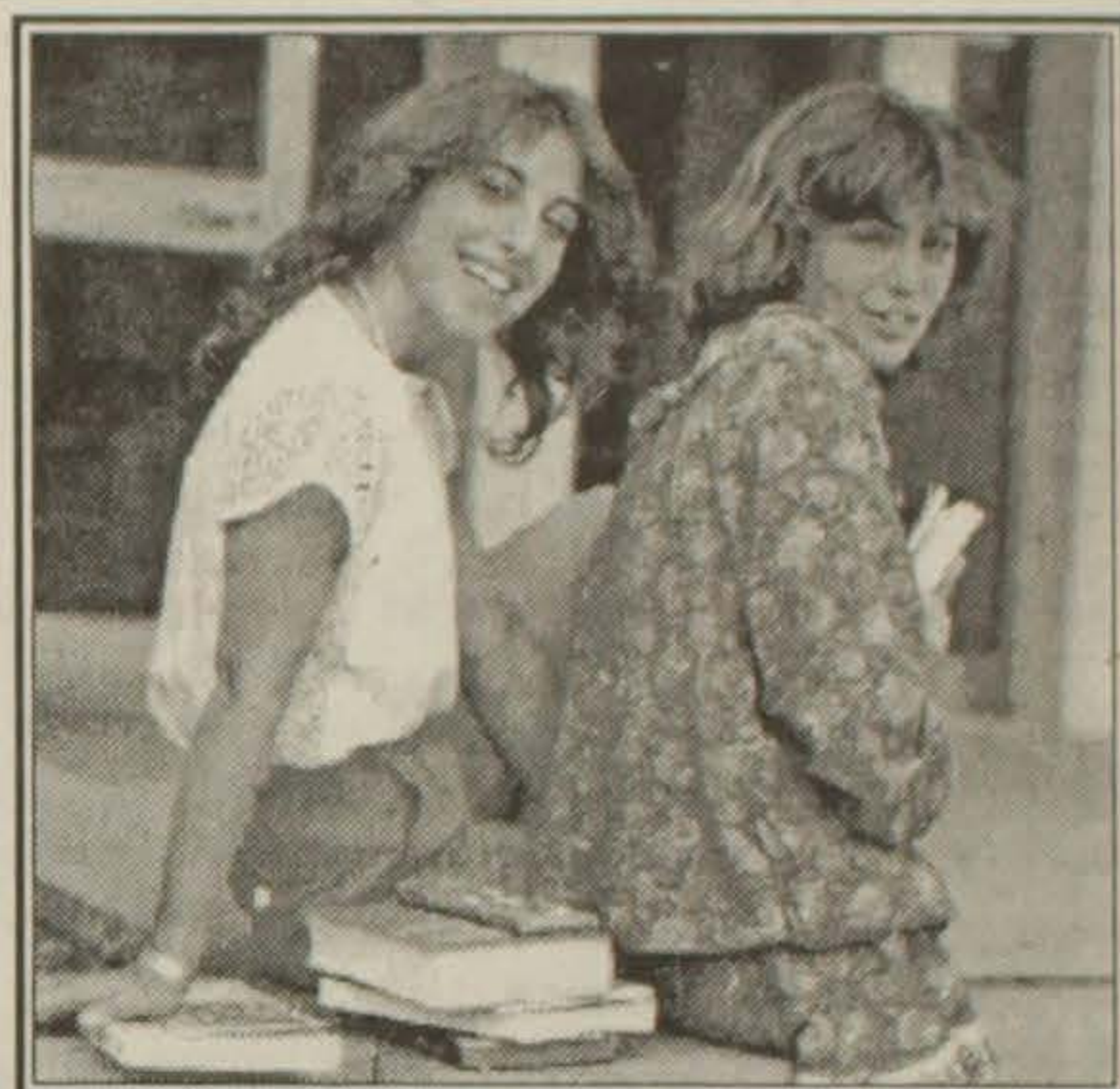
S kim da se kladim da rečenica pod znacima navoda neće imati nikakve efekte na brzinu kojom ću primiti sva vaša pisma?

Urednica SM

NAŠ OČENAŠ

*/sastavili mladi
na duhovnoj obnovi u Tavankutu/*

Tata naš,
koji nam daješ slobodu,
daj da te slavimo svojim životima.
Budi ljubav i istina po nama.
Vodi nas putevima svojim
da budemo kao i ti.
Daj nam
da bismo i mi mogli davati.
Oslobodi nas tereta grijeha
da imamo čisto srce,
kojim ćemo prihvatiti druge
kao što ti nas prihvaćaš.
Sačuvaj nas u Iskušenjima
i spasi nas. Amen.

**ZAR JE VJERONAUK POTREBAN I SREDNJOŠKOLCIMA,
STUDENTIMA I MLADIM RADNICIMA?!**

MOSTOVI VJERE

Dragi prijatelji!

Sigurno ste već čuli za europski most u Silltalu kod Innsbrucka. Stodevedeset metara nad Talbodom premošćuje se dubok ponor, kojim traka vodi od Innsbrucka autoputem prema Italiji. Stubovi toga mosta ukopani su 45 metara duboko u stijenu provalije, a to je visina od 15 katova.

Prijatelji moji, TO SU TEMELJI! Na njima se sigurno može graditi! Tako i naša vjera. Ako je duboka i jaka na njoj se može graditi sretan i siguran život. U suprotnom, ako vjera nije "izlivena" iz jednog dijela, ništa nije sigurno, te se nitko u takvoj kršćanskoj "koži" ne može osjećati prijatno.

Vjeronauk će nam pomoći da učvrstimo te temelje, te će nam pomoći da izgradimo sigurnu budućnost. Tek ono što smo sami svojim razmišljanjem "proradili" i što smo tada u jednom trenutku milosti spoznali, jest čvrsto poput čelika i može postati temeljem našega života. To je osobna vjera, a ne vjera tradicije i običaja.

Vjeronauk će nas naučiti pravilno promisliti i uz Božju milost spoznati prave vrednote.

Nadam se da će nam stihovi koje navodim pomoći u odluci kojim mostom krenuti.

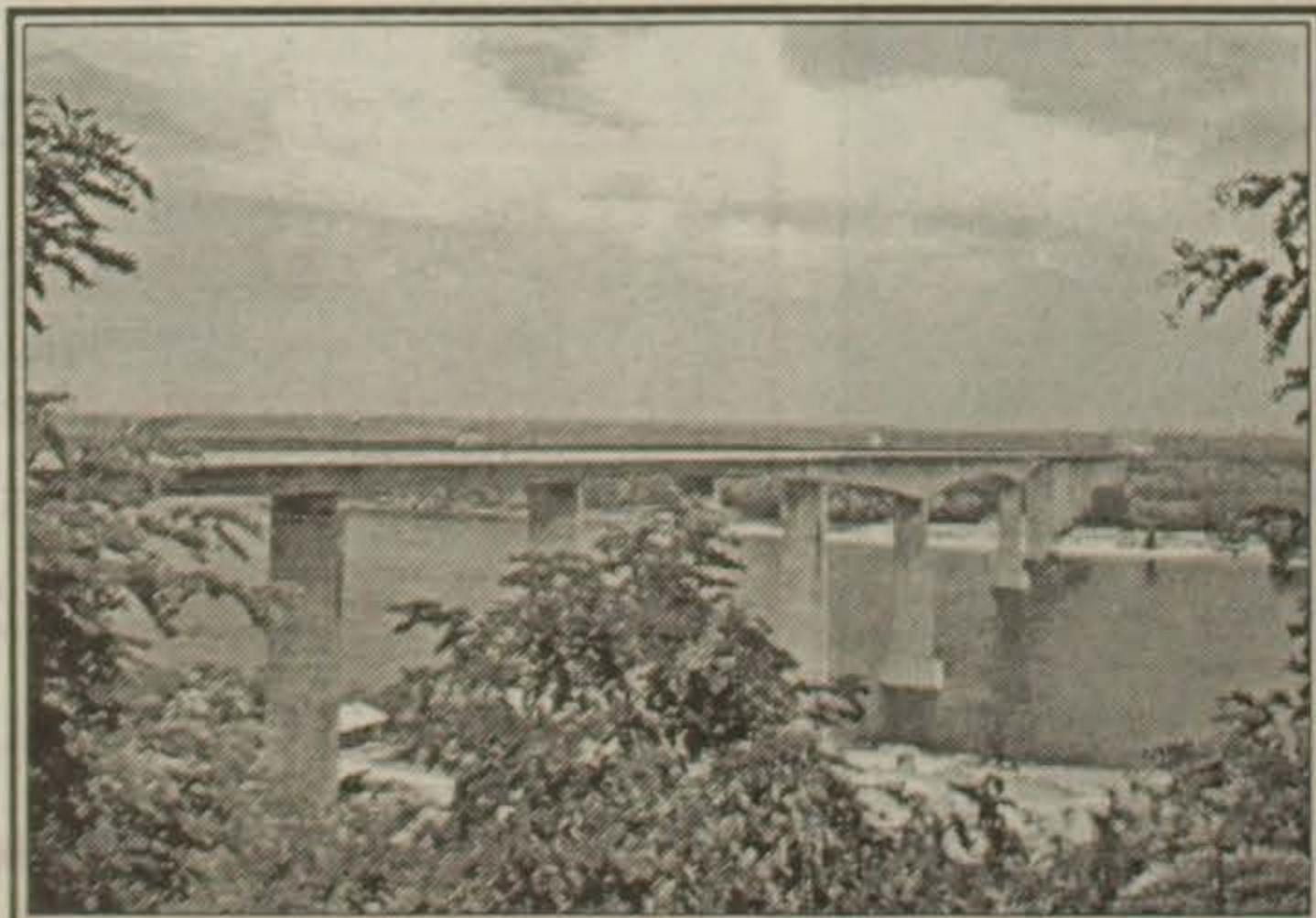
Svima želim u predstojećoj školskoj i radnoj godini da stignemo na cilj: dolazeći na vjeronauk dostići milost Božje ljubavi i hoditi ovim svijetom sigurnim mostovima vjere.

Marina

DVA MOSTA

*Došao sam do praznine
koja okružuje nebo
i tu našao dva mosta.
I dok sam razmišljao
kojim mostom prijeći,
tih glas ču se iz mraka:
"Jedan je za otvoreni um
a drugi za otvoreno srce.
Oba će te prevesti prijeko!"*

"Biseri mudrosti"!

TRIBINA MLADIH

POMIRIMO SE

U nedjelju, 19. 09. u dvorani HKC "Bunjevačko kolo" (zbog renoviranja Katoličkog kruga) svojim prisustvom i predavanjem obradovao nas je na Tribini mladih vlč. Franjo Ivanković, župnik iz Tavankuta. On je pred stotinu mladih govorio o različitim aspektima pomirenja: s Bogom, s ljudima, sa samim sobom i s prirodom. Iz mnoštva praktičnih naputaka za život i lijepih misli koje je rekao, izdajam sljedeće:

- Bog ljubi u nama (preko nas) druge ljude
- Sve, a posebno odnose među ljudima je lakše uništiti nego sagraditi
- Mi ljudi smo hramovi Duha Svetoga i zato smo važniji od svega što je u svijetu
- Prihvatimo sami sebe i svoje bližnje onakvima kakvi jesu.

Poslije predavanja i rasprave, slijedilo je druženje koje su priredili mladi Tavankučani. Budući da su sa sobom povelili "svirce", svi koji su to željeli i htjeli lijepo su se zabavili. Primijetili smo da se na ovom druženju igralo i plesalo više nego na bilo kojem ranijem. To je dobro! /D./

Otac vas ljubi

"MINI" DAN MLADIH - BAČ '99.

Pod geslom "Otac vas ljubi" okupili su se mladi Subotičke biskupije ipak i ove godine u Baču. Naime, poznato je da Dan mladih - Bač '99 zbog ratnog stanja nije održan 2. svibnja, kako je to uobičajeno. Planirali smo ga u cijelosti održati ove jeseni, ali i to nam nije uspjelo zbog toga jer je škola u mnogim mjestima i subotom, stoga su organizatori odlučili da se održi jedan "mini" Dan mladih ipak u Baču u okviru proslave dana Radosne Gospe u franjevačkom samostanu, koji će ubuduće biti uvijek posljednje nedjelje u mjesecu rujnu.

Oko 200 mladih iz različitih župa naše biskupije okupilo se u 15 sati u župnoj crkvi sv. Pavla u Baču. Na početku susreta mlade je pozdravio somborski župnik Josip Pekanović, koji je protumačio mladima zašto "mini" Dan mladih i zašto sada.

Slijedilo je predavanje odžačkog i apatinskog župnika Jakoba Pfeifera na temu: "Otac vas ljubi". Predavač je protumačio da je to bilo geslo ovogodišnjeg Svjetskog dana mladih i naslov Papine poruke za taj dan. U svom izlaganju predavač je vodeći nas kroz Sveto pismo ukazao na radosnu činjenicu da nas Otac doista ljubi te naglasio: "Sav moj život ima samo onda smisla ako sam svjestan da me Otac ljubi!" I potakao je mlade da iskoriste veliku milost, koja je i njihova životna šansa, a sadržana je u toj istini: "Otac me ljubi!" Sve mogu kad me Otac ljubi, ali je važno "vladati se u svom životu dostojno te Radosne vijesti".

Poslije predavanja mladi su predstavili svoje vjeronaučne zajednice, te se malo osvježili zahvaljujući i ove godine izuzetnoj ljubaznosti domaćina na čelu sa novim župnikom Miroslavom Orčićem.

Neki su uspjeli otići i do drevne bačke tvrđave i zaraditi upalu mišića verući se po njoj. A potom je slijedila sv. misa zajedno s drugim hodočasnici.

I što reći za ovaj dan i ovaj susret! Bio je "mini" ali nas je učinio većim i ponosnijim kršćanima. Hvala Ocu koji je i ovim Danom očitovao svoju neizmjernu ljubav prema nama.

Kako doznajemo atmosfera u svim autobusima bila je vesela i raspjevana. Uvijek je tako kad se braća i sestre u ljubavi nađu i Boga slave.

A.

TAIZÉ - OPREDJELJENJE MIRA, LJUBAVI I POVJERENJA

Taizé je mjesto koje svake godine pohode tisuće hodočasnika iz cijeloga svijeta. Sa inače svega stotinjak žitelja, tijekom ljeta ovo mjesto postaje riznica pjesme, molitve i druženja.

Mladi iz Subotičke biskupije i ove su godine sudjelovali na ovom susretu, njih 140 u dva termina.

Tijekom boravka u Taizéu mladi su pokazali svoju aktivnost u radu svih grupa, a posebno u sudjelovanju na molitvama. Veliko oduševljenje i zahvalnost iskazani su bratu Richardu i cijeloj zajednici na pozivu i srdačnom prijemu. Tom su prigodom mladi iz Tavankuta, u narodnoj nošnji, priredili kratki program i time uzveličali susret pjesmom i igrom. Najveći dar je bio poziv za sudjelovanje na Međunarodnom forumu gdje su mladi prikazali svoje umijeće. Na ovom susretu bilo je mladih iz 71 zemlje, a na forumu je nastupilo samo 6 zemalja. U kratkoj najavi je rečeno da našom pjesmom i igrom želimo pokazati volju za mir, ljubav i zajedništvo. Istodobno želimo i cijelom svijetu pokazati dio našeg podneblja i kulture koja ima duboke korijene na ovim prostorima. Želja svih nas bila je ponijeti sjeme koje smo primili u srca naših bližnjih, a dogo-dine svi zajedno da prinesemo plodove naše žetve.

Klaudija, Ladislav Suknović

NAJA TEMA

Predstavljamo vam EUHARISTIJSKI POKRET MLADIH (MEP)

Drago mi je što ću vam u ovom broju "Zvonika" predstaviti jedan novi pokret mladih, o kojem vam je već malo u mjesecu ožujku govorio o. **Božidar Nagy**, isusovac, na subotičkoj Tribini mladih. Za ovo predstavljanje imamo sada još jedan razlog više, jer je takav pokret zaživio i u Subotici gdje se jedna manja grupa mladih - srednjoškolaca, studenata i mladih radnika već nekoliko mjeseci okuplja na sastanke.

ŠTO JE EUHARISTIJSKI POKRET MLADIH?

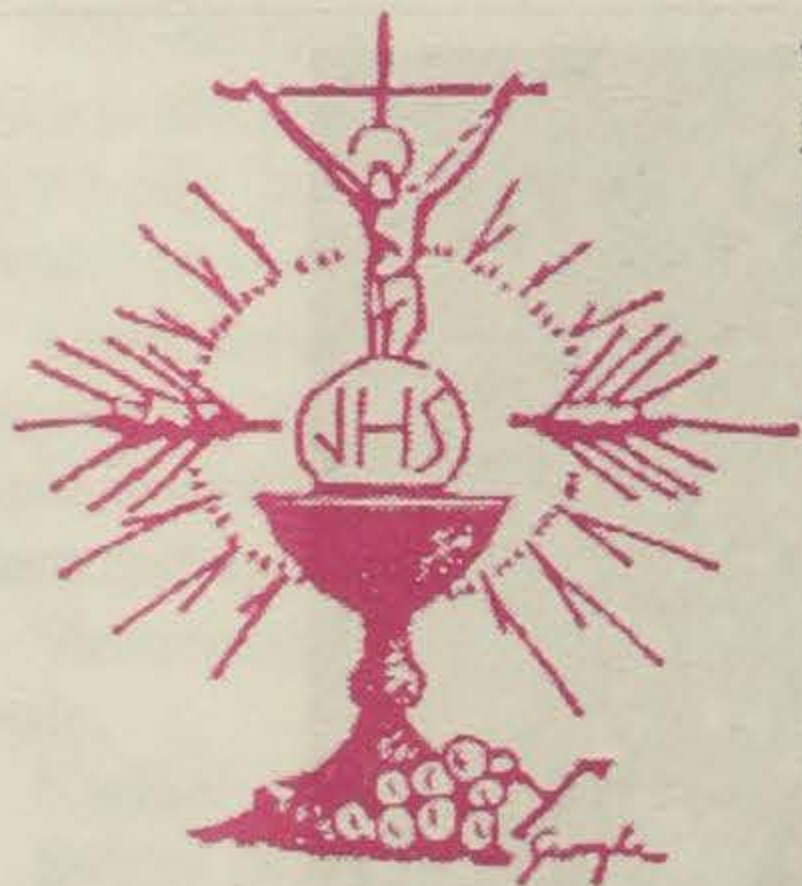
Euharistijski pokret mladih (MEP) je suvremena katolička organizacija koja okuplja djecu i mladež sve do odrasle dobi. Središnja stvarnost pokreta jest EUHARISTIJA, koja je za mladog čovjeka središte njegovog kršćanskog života. Pomaže mu da se u prvom redu osobno izgradi u zrelog kršćanina, ali i da postane ono što euharistija znači - razlomljeni kruh za druge, za novi Božji svijet. Ovaj pokret danas raširen je u više od pedeset zemalja svijeta, gotovo na svim kontinentima.

KAD JE NASTAO?

MEP je nastao još u 1910. godini kada je papa sv. Pio X. izdao poznati dokument o čestoj i ranoj sv. pričesti. Tako je u Francuskoj već 1915. godine pokrenuta katolička organizacija pod nazivom "Croisade eucharistique" i to u sklopu općecrkvenog pokreta Apostolata molitve. Pokret poseban polet dobiva 1960. godine od Pape Ivana XXIII. koji mu daje sadašnje ime Euharistijski pokret mladih.

MEP svoj odgojni program temelji na euharistiji koju se slavi i živi. Postoje četiri metodološka načela pokreta:

1. Sudjelovanje u životu kroz izražavanje
2. Učenje molitve
- interiorizacija
3. Produbljenje vjere
- formacija
4. Otvaranje drugima - akcija

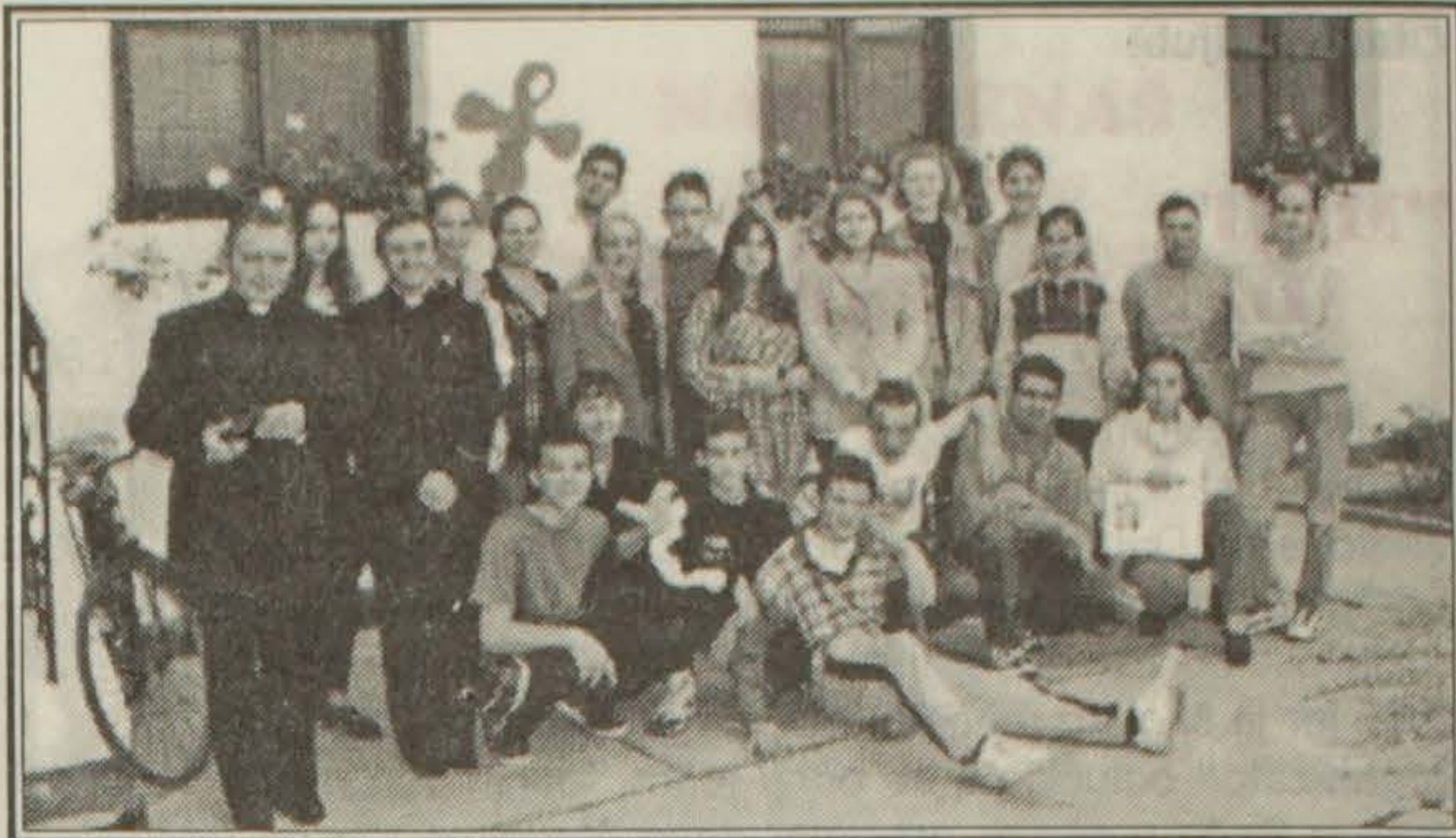

Međutim, glavna ideja na kojoj se temelji MEP jest molitva prikazanja, tj. poklon darovan Bogu. Ona nas najprije podsjeća a potom i sjedinjuje s Kristom koji je sve predao Ocu, vršeći volju njegovu. Molitva prikazanja se sastoji od toga da u novom danu Bogu kažem: Dobar dan; hvala; da mu prikažemo cijeli svoj dan i sve što on nosi sa sobom i na kraju da mu kažemo svoj "da" zajedno s Isusom.

Ovu molitvu mladi euharistijskog pokreta redovito mole svaki dan kao i na svojim sastancima, s tim što je uvijek može netko drugi pripremiti.

STRUKTURA POKRETA I NAČIN DJELOVANJA

Osnovna jedinica pokreta naziva se "ekipa" ili "društvo" a broji od pet do sedam članova s jednim starijim voditeljem (svećenikom, časnom sestrom...). Tako je sastanak vrijeme života u zajednici gdje se govori o onome što je tko doživio (to

Subotički MEP-ovci s p. Božidarom i župnikom Andrijom

prethodno svatko zabilježi u svoju bilježnicu). Tako svatko može govoriti o sebi i svom iskustvu bez straha. Mladi se na taj način otvaraju svijetu oko sebe i prepoznaju Božju nazočnost u njihovom životu. Kroz slušanje Božje riječi, kroz otkriće evanđelja, kroz iskustvo osobne i zajedničke molitve, kroz slavljenje blagdana mladi rastu u svojoj vjeri, kao i uz - naravno - dvanaest načela euharistijskog pokreta.

Veliki prijatelj hrvatske mladeži bio je i **S.B. Ivan Merz**, kojeg članovi MEP-a posebno štiju. On je, svjestan da će umrijeti mlad, na samrti prikazao svoj život kao žrtvu Bogu za hrvatsku mladež. Na našim stranicama možete pronaći nekoliko misli iz njegove bogate duhovne baštine...

Željka Zelić

DVANAEST NAČELA MLADEŽI EUHARISTIJSKOG POKRETA

1. U zahvalu za dar života i vjere svakoga dana prikazujem Bogu za uzdarje svoja djela, molitve i žrtve na razne nakane.
2. Prijateljujem s Bogom kroz molitvu: krunica, meditacija, psalmi, Časoslov, adoracija i dr. Štujem osobito Gospu, sv. Ivana ev., sv. Malu Tereziju i Slugu Božjega Ivana Merza.
3. Čitam Bibliju - Riječ Božju, katolički tisak i duhovne knjige.
4. Čistoću svoje duše održavam kroz mjesečnu sv. ispovijed.
5. Svoga najboljeg prijatelja Isusa često primam u sv. pričesti, sudjelujući redovito na misnom euharistijskom slavlju.
6. Prepoznajem Isusa u bližnjemu i pomažem mu sjećajući se evanđelja "na pet prstiju": "Ti si to meni učinio."
7. Izgrađujem svoj karakter, savladavam zlo u sebi i oko sebe, nadvladavam napasti na grijeh, vršim Božje i crkvene zapovijedi, težim za kršćanskom svetošću.
8. Na predbračnu i bračnu ljubav gledam očima Boga koji je njezin izvor i Stvoritelj i koji želi da kroz čistoću ljubavi dođem do životne sreće.
9. Čuvam zdravlje, razvijam tijelo baveći se sportom, te često zalazim u prirodu.
10. Savjesno vršim svoje dužnosti: učenje, studij, pomoć u obitelji, pripremajući se ozbiljno za svoje životno zvanje te živim po pravilima i duhovnosti MEP-a.
11. Promičem u društvu miroljubivost, pravdu, poštenje i kršćansku ljubav.
12. U znak zahvalnosti Bogu za dar katoličke vjere apostolski djelujem da se Isus i njegovo Evanđelje upoznaju i da se ostvaruje njegovo Kraljevstvo u srcima ljudi.

MEP-ovci na Bunariću

MISLI IVANA MERZA

- Katolička je vjera moje životno zvanje.

- U meni je plamen za beskrajnim visinama, žar za nepomućenim grljenjem Sina i Oca i Duha, a do toga se dolazi samo discipliniranim, taktičkim svladavanjem samoga sebe.

- Život nije uživanje nego žrtva.

- Kao što je Krist središte cijele povijesti, isto je tako i Papa središte te povijesti. Ta on je vidljivi i živi Krist na zemlji.

- Religiozni život, misao na vječnost, smrt, ljubav to je nešto veliko.

PRONAŠLA SAM MIR U BOGU

Donosimo ovdje i doživljaje dvoje sudionika koji su zapisali svoje doživljaje.

Bila su to tri dana kada smo se mogli potpuno isključiti iz svog napetog života i pronaći mir u Bogu. Puno toga smo novoga saznali o Bogu a drago mi je što sam bolje upoznala i Ivana Merza, koji je živio uzornim kršćanskim životom na što i nas potiče i za to sigurno pred Božjim licem moli. Otkrili smo i koliko je zajedništvo važno za ovaj svijet kao i otvorenost jednih prema drugima. /Mirjana Gaković/

BOG JE ČUDESAN

Veoma je teško nakon ovakvih divnih trenutaka reći još nešto osim da je Bog čudesan, jer je ova tri dana bio sa mnom i sa nama u molitvi, sv. misi, ispovijedi. Puno smo toga naučili, družili se sa Bogom neprestano. Upoznali smo još više Slugu Božjega Ivana Merza. Oduševio me je. Na ovim duhovnim vježbama donijela sam mnoge "nove" odluke. Želim zato za sve Bogu zahvaliti. Hvala mu za svaku osobu koju mi je darovao, za svaki tren... I što je bdio nad nama kao pastir nad svojim ovcama. /Z.Ž./

Održane duhovne vježbe za MEP-ovce

MLADI NAPRIJED !

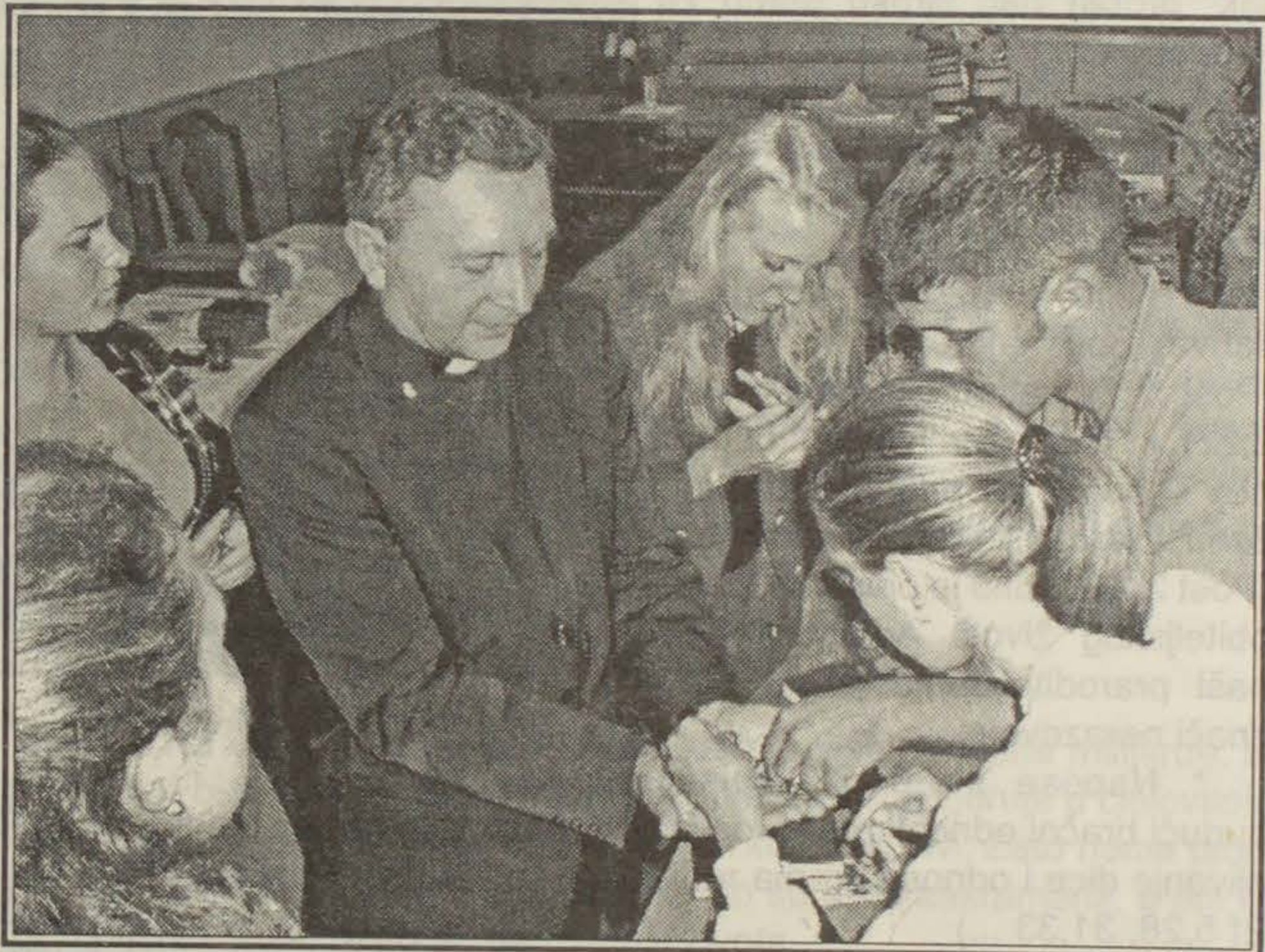
Odnedavno se u Subotici, u župi sv. Roka, dvadesetak mladih okuplja u "Euharistijski pokret mladih". Oni su od 3. do 5. rujna imali duhovne vježbe koje je predvodio o. Božidar Nagy. Duhovne vježbe su započele 3. rujna u 16 sati. Najprije smo se upoznali s voditeljem duhovnih vježbi a sa nama su bili i župnik **Andrija Anišić** i katehistica **s. Silvana Milan**. Nakon upoznavanja i uvodnog predavanja imali smo zajedničko klanjanje i misu u crkvi. Poslije mise ponovo smo se našli u vjeronaučnoj dvorani gdje smo dobili "domaće zadaće" i dogovorili se za dnevni red.

Sutradan su susreti počeli u 9 sati. O. Nagy nam je govorio o temelju našega života. Naglasio je kako nas je Bog stvorio za sebe i mi u stvari kroz život putujemo prema Bogu. Bog je naš cilj. Međutim, sve što je stvoreno, stvoreno je za čovjeka, odnosno kao sredstvo da dođemo do Boga, našega cilja. Protumačio je kako se trebamo služiti tim sredstvima da bismo stigli i do cilja.

Tijekom ova tri dana razradili smo i veoma značajne teme za mlade a to su: SLOBODA, SMISAO ŽIVOTA (na ovu temu uz meditaciju, vidjeli smo i dijapozitive uz popratni tekst s kazete), SREĆA. To su tri "S" koja se slijevaju u SRCE (LJUBAV) - četvrti "S". Govorio nam je također o važnosti susreta sa sobom, s bližnjima i s Bogom kao i o ljubavi Božjoj prema nama i o ljudskoj ljubavi. U okviru ove teme predstavio nam je kratko i pokret "Prava ljubav čeka" (True love waits).

Ova duhovna obnova ostat će nam u posebnom sjećanju, jer smo imali puno vremena za osobnu meditaciju i razmišljanje i za međusobne razgovore.

Na slici dolje o. Božidar dijeli mladima krunice u obliku prstena

Bila je ovo zgodna prilika da se bolje upoznamo i sa Slugom Božjim dr. Ivanom Merzom. O njegovom životu i radu govorio nam je o. Nagy a sami smo čitali knjigu "Plamen za visinama" (izbor najljepših misli Ivana Merza). Ovu smo dobili od o. Božidara na poklon kao uspomenu na duhovne vježbe. Zahvalni smo mu i za druge darove. Sva tri dana nam je nešto dijelio.

U nedjelju smo svi sudjelovali na misi u 9 sati, u kojoj su se sudionici ovih duhovnih vježbi posebno angažirali u čitanju Božje riječi, prinosu darova i pjevanju. Jednostavno, osjetili smo se kao jedna velika zajednica.

U nedjelju poslije podne - hodočašće na Bunarić. Stvarno hodočašće jer smo išli pješice i tamo i natrag. Na Bunariću smo izmolili krunicu, pjevali i zahvaljivali Bogu što je sa nama. Navečer smo se razišli nakon vjeronauka za srednjoškolce na kojem je o. Božidar održao predavanje.

Na ovim duhovnim vježbama bolje smo shvatili kako treba funkcionirati naša zajednica kako bismo što više mogli napredovati kao članovi MEP-a.

Zahvalni smo svima onima koji su nam omogućili da ova tri dana budemo zajedno. Teta Janji, Marjanušićevima i s. Silvani što su nam kuhali; osobito hvala za roštilj; hvala i župniku što ništa nismo morali platiti, mons. Forgiću koji nas je počastio bombonjerom... A najviše hvala o. Božidaru što je došao i bio sa nama i vodio nas k Bogu kroz ova tri dana. Neka Gospodin svima uzvрати svojim milostima.

Željka Zelić

ULAZAK U BRAK

O braku je već tušta napisanog, u njega se (skoro) svi razumimo pa je valjda zato malo oni koji od upućeni traže svitovnje, a ni meni ne bi palo na pamet da pišem o njemu da za to nemam valjani razloga. Najpre: Kata i ja smo proživili malo više od četrdeset godina (zajedničkog) braka, a ovi dana sam pročitao da i danas glasovit pivač Ivo Robić i supruga mu Marta žive u braku od 1946. g... Drugo: na to su me nedavno potakle riči koje sam nehotice čuo. Na velikom flasteru, dok smo čekali na prilaz, nuz mene su stale dvi cure i očeš-nećeš čuo sam kako se jedna (fajnskog izgleda i upadljivo kreza-va...) jada drugoj: "Ušla sam u taj brak sa 17 godina i posli misec dana..." u to je prilaz posteo slobodan, oči sam svojim putom i nisam čuo nastavak jadanja - nit me to zanima. Zaparale su mi uši riči mlade žene: "Ušla sam...". To je tako ravnodušno izustila ko kad mi se jedared snaš Manda jadala kako je prošla kad je "ušla u buvljak" probat nač široku gumu za štopandle...

A sad o braku s drukčijim svaćanjem, s nekoliko pabiraka iz kadgodnašnje salašarske škole života:

* Biblija u SZ nas uči da je Jahve, Bog najpre stvorio čovika (Post 2,7) zatim ženu mu (Post 2,22) i "Stoga će čovjek ostaviti oca i majku da prione uza svoju ženu, i bit će njih dvoje jedno tijelo" (Post 2,24). Tako je opisan početak obiteljskog života Adama i Eve, naši praroditelja, ko jedno tilo - znači nerazdvojni.

* Napose se u SZ opisuju budući bračni odnosi muškarca i žene, s uputom obitelji u odra-njivanje dice i odnosa prema roditeljima (primerice: Post 18,19, Ef 5,28, 31,33 ...)

* U SZ Salomonove mudre izreke i Zbirke izreka mudraca poučavaju u odra-njivanje diteta (Izr 22,6), upućuju na odnos dobro odra-njenog diteta prema ostarilim roditeljima (Izr 23,22)... sve su to samo nuke od brojni uputa koje su ljudi vikovima ranije iskusili i tim životnim istinama naučili svoju dicu. Na to su ji podsćicali i svećenici u pridikama, a u novije vrime o tom dicitu uče i na vironauku.

Nije na odmit kontat o obiteljskom (su)životu baš sad jel su kadgod salašari svatove najčešće pravili u jesen - onda je i vrime svatova saćuvano ne brez razloga izrekom: "nije dobro bit ni prolićna snaša ni jesensko maće...". Za naše pretke koji su sve (u)radili smišljeno bolje je bilo praviti svatove u jesen, lakše su ji podneli - a i snaša je naljubila više novaca - napose kad su dobro navrli, a kuruzi rodili da nisu stali u čardak, pa još nuz to ako su prodali josaga na jesenskom vašaru - iz nabreklog buđelara lako su otpravili svatove.

Posli veseli svatova za mladence počima lip zajednički život, a kako vrime prolazi, kad u braku poidu desetak kila soli, vrlo često i manje, polagano ji počmu uzbunjivat nevolje iz Pandorine škatulje - život ji donosi jednu za drugom koje treba razumno nadživiti brez potresa, a to bome nije lako. Zato su kadgod svi

mladenci vinćani u crkvi upućivani u obiteljski život s naukom kako da se sprema na promine koje će ji doćekati u životu.

Naši preci baš nisu bili zdravo ućeni, al je većina dobro svršila škulu života u kojoj je ućenje počimalo tako da učitelj mora bit dobar primer ućeniku da ga dobro naući šta je život. Da otškrinemo malo vrata i zavirimo u ondašnju škulu života i vidi-mo šta su onda dica ućila u škuli života? Najpre su nas (na)ućili da moramo slušati, jel samo poslušan moć bit dobar đak. Od malena je muško dite išlo za petama oca, a žensko je držalo mater za suknju. Najpre njim je dite pomagalo u malim poslovima oko namirivanja josaga i po-lagano su ga upućivali kako se josag odra-njiva. Kad je dite malo poraslo, davali su mu sitnije poslove koje je moglo svladati na zemlji: žensko u bašći a muško na njivi. Dok su dica bila nuz roditelje, primali su nauku zašto to što rade treba baš tako raditi. Prvi samostalni dićji posao bio je ćuvanje josaga najpre na ledini, a posli na strniki. Kako je dite raslo, naućili su ga i drugim težim poslovima, spremali ga za samostalno život i dobro ga u njegov uputili prija neg su ga zamomćili - zadivoćili. Dok su dicitu ućili kako treba raditi, usput su u nji usaćivali svojim primerom osnovne životne kriposti, brez koji nema suživota; da budu: poslušni, skromni, uljudni, iskreni, taćni, vridni, strpljivi, da šporuju... Kad su taki roditelji, ni dica nisu mogla bit drugaćija. Ovo je samo kratak izlet u dugotrajno odra-njivanje dice dok nisu sazrili da mogu imati svoju obitelj, da se znadu dobro starati o sebi i o drugima s kojima će živiti.

Zato ne tribamo (o)suditi mladu divojku koja je nespremna "ušla" u "vikend-brak", već treba zamiriti njezinim roditeljima koji su je nespremni doneli na svit i pućtili u život brez nućnog nauka. Jednog dana će ova mlada il koja njoj nalik doneti na svit dite, koje će tako uć u život ko i ona - i takom lancu nikad kraja. Naćalost, ovake pojave koje većinom izlaze iz nesrećeni obitelji sve više postaju naša stvarnost koja se obistinila u proroćanstvu dr. Esada Ćimića, prija dvadesetak godina, fakultetskog profesora sociologije religije u Sarajevu, kad nam je ode kazo (otprilike): "Nema velike razlike izmed virnika i ateista, jel znadu zašto (ne)virusuju, već se treba ćuvati oni treći, indiferentni (ćitaj: neznaćice), koji ako jednog dana postanu snaga mogu doć glave i daleko organizovanijem drućstvu od našeg." Kako su se samo obistinile njegove riči - naćalost.

Iz moje ćoše gledanja na život tvrdim da se lako moć steć nauku ćak i visokog obrazovanja, al je teško, zdravo teško, s dobrim uspihom svršiti škulu života i živiti po nauku napisanom na Moćjievovoj tabli il da bude u skladu s ovim napisom: lako se vinćati, al treba tušta znanja iz škole života da se do kraja ostane s vinćanim drugom - viran vinćanom zavitu. To postižu samo oni koji su najpre sebe darivali, sebe uneli u obiteljski život.

Ovim pabircima mojeg pogleda na brak ćelim ćitaće i nadlećne potać na razmišljanje nijel krajnje vrime da se makar u pojedinim ćupama ćim prija otvori braćno savitovalište. Ima dosta ućeni ljudi koji bi se privatili svitovanja.

Veco i Manda Kujundzić vinćani izmedu 1885/87.

Piše: Jakob Pfeifer

JEDINSTVO I JEDINČATOST CRKVE

(Dekret o ekumenizmu "Katolička načela Ekumenizma", br. 2)

Božja se ljubav prema nama prikazala u tome što je Otac poslao jedinorođenog Sina na svijet da, postavši čovjekom, otkupi, preporodi i u jedno skupi sav ljudski rod. Prije no što će sama sebe prinijeti kao neokaljanu žrtvu na žrtveniku križa, pomolio se Ocu za vjerne govoreći: "Da svi budu jedno. Kao što si ti, Oče, u meni, i ja u tebi, tako neka i oni u nama budu jedno da svijet vjeruje da si me ti poslao" (Iv 17,21), a u svojoj je Crkvi ustanovio divni sakrament euharistije, kojim se jedinstvo Crkve naznačuje i ostvaruje. Svojim je učenicima dao novu zapovijed uzajamne ljubavi i obećao im Duha Parakleta, da on, Gospodin i oživljavatelj, ostane s njima do vijeka. A pošto je bio uzdignut na križ i proslavljen, Isus Gospodin izli obećanog Duha; po njem je pozvao i sabrao u jedinstvo vjere, nadanja i ljubavi narod Novoga saveza, Crkvu, kao što Apostol uči: "Jer svi ste u Krista kršteni, Krista ste obukli ...; jer ste svi samo jedan u Kristu Isusu" (Gal 3,27-28). Duh Sveti prebiva u vjernicima, ispunja sveskoliku Crkvu i njome ravna; on je tvorac onog čudesnog zajedništva vjernika i sve ih tako prisno u Kristu povezuje da je on počelo jedinstva Crkve.

Djelitelj je milosti i službi, bogateći raznovrsnim darovima Crkvu i Krista Isusa, "da pripravi svete za djelo službe, za izgradnju Kristova tijela" (Ef 4,12).

Da bi svoju svetu Crkvu utvrdio po svoj zemlji sve do svršetka ovoga svijeta, Krist je zboru Dvanaestorice povjerio zadaću da poučava, ravna i posvećuje. Među njima je odabrao Petra; pošto je ovaj ispovjedio svoju vjeru, odlučio da na njemu sazida svoju Crkvu; obećao mu je ključeve kraljevstva nebeskog i, pošto je ispovjedio svoju ljubav, povjerio mu je sve svoje ovce da ih utvrđuje u vjeri i pase u savršenu jedinstvu, a da sam Krist do vijeka ostaje završni ugaoni kamen i pastir naših duša.

Isus Krist hoće da vjernim propovijedanjem evanđelja, dijeljenjem sakramenata i upravljanjem u ljubavi uz djelovanje Duha Svetoga, što je sve povjerio apostolima i njihovim nasljednicima, biskupima s Petrovim nasljednikom na čelu - njegov narod raste, a sam dovršava njegovo zajedništvo u jedinstvu: u ispovijedanju jedne vjere, u zajedničkom svetkovanju bogoštovlja i u bratskoj slozi Božje obitelji.

Tako Crkva, jedinstveno Božje stado, kao znak dignut među narode, namičući evanđelje mira svemu ljudskom rodu, u nadi putuje k cilju - u nebesku domovinu. To je sveti misterij-tajna jedinstva Crkve, u Kristu i po Kristu, dok je Duh Sveti tvorac raznovrsnih darova. Vrhunski obrazac i počelo tog misterija jeste jedinstvo u Trojstvu osoba jednoga Boga Oca i Sina u Duhu Svetom.

RAZGOVOR S KARDINALOM FRANJOM KUHARIĆEM

Vjera u starosti

● *Koji je najveći problem starijih osoba?*

□ **KUHARIĆ:** Odbačenost je najteži osjećaj starosti, tj. ako ti se na svakom koraku pokazuje da si suvišan i da bi najbolje bilo da se što prije ukloniš. Eutanazija je zato sasvim logičan zaključak materijalističkog shvaćanja čovjeka. Tu se očituje bezboštvo materijalističke civilizacije, kao i u pobačaju. Takva civilizacija ne gleda u čovjeku ništa drugo osim kratkoročne pojavnosti, koju treba prihvatiti ako je korisna, ili odbaciti ako više nije korisna. Zato neki misle da treba smanjiti broj tih suvišnih. To se tumači humanom smrću ili pomoću da ne trpe, ali sve su to samo sofizmi, a cilj je maknuti suvišne. Zato, ako bolesnik i u postupcima medicinskog osoblja osjeti da je suvišan, on proživljava najteži osjećaj.

● *Neke starije osobe, iako su vjernici, boje se npr. sakramenta pomazanja, ili se njihova rodbina boji pozvati svećenika...*

□ **KUHARIĆ:** Nije to strah, to je samo pomanjkanje vjere. Bojati se sakramenata je čista nevjera, pa i bojati se smrti je nevjera. Čovjeku je naravno htjeti živjeti, ali ja kao vjernik znam da ne idem u smrt, nego u Život. Moram se ponovno roditi za Život, a to su smrtne porođajne boli. To bi svaki vjernik morao shvatiti i ja ne smatram vjerničkom obitelji onu koja svom bolesniku ili starcu ne dozove svećenika jer se boji da će ga to uznemiriti i prestrašiti. Tako ne razmišlja prava vjernička obitelj, nego oni indiferentni, tj. oni koji nemaju vjere. Dokaz te nevjere je činjenica da, osobito u gradovima, velik broj bolesnih i starih umire bez svetih sakramenata.

Kao župnik na selu susretao sam sasvim prirodno prihvaćanje smrti i umiranja kao dijela životnoga tijeka. Posjećivao sam jednoga starca, devedesetogodišnjaka, koji je bio sasvim priseban. Jednom prigodom došla mu je kći iz Zagreba koja me na odlasku pitala: "Je li moj tata znao da ste mu dali sakramente?" Odgovorio sam da je znao, a ona je rekla da je to strašno. Mnogi misle da bi trebalo čekati da bolesnik padne u komu, a tek onda zovu svećenika da ga pomaže, kako svećenik ne bi imao razloga prigovarati toj obitelji na sprovodu.

● *Znači, u spomenutom slučaju Vi ste došli prerano...*

□ **KUHARIĆ:** Da... To je nevjera. Katolika ima više od jedne milijarde, ali kamo sreće kad bi svi bili vjernici. Pravi vjernik je onaj koji vjeruje u cjelovitost i u svoj dosljednost, onaj kome je to uvjerenje i koji tako živi. Zato nema problema s bolesnim ili starijim vjernikom. On zna što su sveti sakramenti, a oni ne služe za "ubijanje" ljudi, nego su darovatelji života.

Jednoj starici, koju sam posjećivao kao župnik, uvijek sam na poziv njezine rodbine dolazio i davao svete sakramente, kao i bolesničko pomazanje. Jednom sam je ispovjedio i pričestio, a kada sam joj rekao da ću je pomazati, ona je rekla da ne bi htjela pomazanje. Pitao sam je zašto ne, jer uvijek joj je bilo bolje nakon pomazanja. Ona mi je rekla: "Baš zato, jer sada želim umrijeti i otići Gospodinu!"

Eto, to je vjera! Ali ima i onih koji su doista nepoučeni. Ti današnji odrasli, ako nisu imali temeljit obiteljski odgoj u vjeri, ponašaju se praznovjerno. U naj-sudbonosnijem trenutku života djeca svojim roditeljima uskraćuju najveću milost.

● *To je i pitanje savjesti...*

□ **KUHARIĆ:** Itekako je pitanje savjesti. Mislim da je teško konstatirati: "Umro mi je tata bez sakramenata, jer sam ga ja zanemarila ili zanemario." A ta ista djeca onda će se jako potruditi da sprovod bude što svečaniji. Neki će sve učiniti za njihovo tjelesno zdravlje, a za dušu ništa. Uopće ne razmišljaju o tome.

(nastavit će se)

/"Veritas", br. 4/99/

Piše: Stjepan Beretić

70 godina subotičke župne crkve Rođenja Blažene Djevice Marije u Subotici

U predvečerje svetkovine Male Gospe, 7. rujna 1999. godine proslavili su župljani subotičke župe Rođenja Blažene Djevice Marije 70. obljetnicu svoje crkvice i župnog doma. 30. kolovoza započela je u župnoj crkvi devetnica u čast Maloj Gospi. Župljani su u 17,30 molili krunicu, a u 18 sati su slavili svetu misu. Kao misnici i propovjednici su nastupili: mons. Stjepan Beretić, vlč. g. Ervin Kovács, mons. Bela Stantić, mjesni upravitelj župe vlč. g. Károly Szungyi. Vjernicima se obratila i gospođica Katalin Réti, koja stoji na čelu subotičkih reformiranih kršćana. Kao propovjednici nastupili su i preč. g. Andrija Anišić, vlč. g. Imre Ehmann, preč. g. mr. Andrija Kopilović, vlč. g. Tivadar Fehér. Završnu svečanu svetu misu predvodio je subotički biskup mons. Ivan dr. Péntzes. Te, posljednje večeri pozdravio je biskupa, svećenike, časne sestre i sabrani narod nadbiskup Jakubinyi iz erdeljskog grada Alba Iulia.

Lijepo pripravljeno slavlje

Mladi svećenik vlč. g. Károly Szungyi, koji odnedavno vodi župnu zajednicu Rođenja Blažene Djevice Marije na Halaškom putu u Subotici, našao je brojne suradnike za organizaciju slavlja župnoga jubileja. Okružen je i mladim i starijim suradnicima. Ima vrsne čitače i dobre pjevače. Njegovi župljani složno i lijepo sudjeluju u misnom slavlju. Na kraju svečane svete mise pred domaćim biskupom i pred dragim gostom iz Erdelja župnik je u kratkim crtama iznio povijest povjerene mu župne zajednice. Njegov izvještaj mi je poslužio kao osnova za potonji tekst.

Osnatak župe Rođenja Blažene Djevice Marije na Halaškom putu u Subotici

Daleke 1925. godine, blage uspomene, biskup Lajčo Budanović je osnovao u sjeverozapadnom kraju Subotice Rimokatoličku crkvenu općinu Bajski Vinogradi. Subotička gradska samouprava je 22. travnja 1926. godine odlučila da za mjesto današnje crkve Male Gospe i za odgovarajuće pastoralno središte daruje zemljište. Za buduću crkvu je izdvojila jugoistočni kraj nekadašnjeg vašarišta. Iste godine, 4. studenoga ta je

crkvena općina dobila današnje ime. Za novoosnovanu crkvenu općinu se starao Lajos dr. Nacs, kapelan subotičke župe svete Terezije. Prvi načelnik zastupstva crkvene općine je bio Martin Peić Tukuljac. Ostali članovi zastupstva su bili: János Frank St, István Grác, Mate Matković, Nikola Đukić, István Horváth Militicsi, János Berta, György Kunyi, János Frank MI, János Hegyi i Babijan Vukmanov Šimokov. U to vrijeme ta crkvena općina brojala je 4000 vjernika. Nije imala niti crkvu niti župni dom. Prvo prošćenje su župljani slavili na Bajskom putu kod "Bajske kapije" u nekadašnjoj kapelici obitelji Sze-rezla. Prvi vikar župne zajednice Rođenja Blažene Djevice Marije bio je tadašnji kapelan subotičke katedralne župe, Pál Hegyi 1928. godine. U to vrijeme je darom Pála Zlodija Lajčo Krmpotić podigao crkveni zvonik sa zvonom teškim 250 kilograma. Zvono je 4. lipnja iste godine blagoslovio kapelan župe svete Terezije Lajos dr. Nacs.

Počeci crkve i prvi vikari

Kad je 1929. godine vikarom mlade župne zajednice postao Martin Stoffner, crkvena općina je odlučila podići zgradu koja bi privremeno služila za bogoslužje i za stan svećeniku. Gradnja crkve je ostala za bolja vremena. Članovi odbora za gradnju su bili: János Horváth, Nikola Đukić, Lajos Hegyi i János Frank. Odbor je prihvatio ponudu poduzimača Antuna Kopunovića, koji je ujesen iste godine predao novosagrađenu, i danas postojeću "malu crkvu" na Halaškom putu. Crkva je duga 23 metra, široka 7,5 a 6 m visoka. Martin Stoffner je rođen 28. listopada 1899. u Gajdobri. Za svećenika je reden 1922. godine u Đakovu. On je u novootvorenu maticu krštenih 5. siječnja 1930. godine ubilježio prvo krštenje. Stoffnerov posljednik János Czifra je počam od 1931. godine već stanovao u župničkom stanu te je danomice služio svetu misu u crkvi. Prvi kantor je bio Gyula Papp, a nastupio je 1932. godine. Sadašnji kantor je u Subotici dobro poznati Ferenc Cservenák. Prvo vjenčanje je ubilježio vikar Miklós Ágoston 14. siječnja 1934. godine. Za njegovog vremena je kroz 5-6

godina u župnoj pučkoj kuhinji svaki dan 30 pa i 40 ljudi našlo topli obrok. 1937. godine crkva je dobila današnje svetište, malu sakristiju i predsoblje.

Svećenici u župi

U crkvi Rođenja Blažene Djevice Marije služili su kapelani katedralne župe svete Terezije kao i kapelani ostalih gradskih župa: Tomo Bukvić, Gabriel Crnković, Sándor Palinkás, János Ködmön, Stjepan Prčić, Antun Šabić, Lazo Beretić, Marko Palić, mons. Ivan Juriga, mons. Ivan Vizentaner, msgr. László Gere i Johannes Hartmann. Prvi stalni upravitelj župe i župnik (kroz 40 godina) postao je 8. travnja 1958. godine msgr. László Gere. Prvih godina poslije Drugog svjetskog rata vjeronauk se držao u crkvi, dok se 1965. godine darom Éve Hegedűs nije podigla današnja vjeronaučna dvorana. Kako župa ima više od 6000 vjernika i 400 djece na vjeronauku, ni dvorana ni crkva ni iz daleka ne udovoljavaju potrebama župe. Crkva je 1962. godine izgradnjom kora dobila na prostoru. 1965. godine u župu su došle časne sestre Naše Gospe, pa su župniku pomagale u vjeronauku, uredu i kućanstvu. U susjedstvu crkve podigle su iste časne sestre veliki samostan 1967. godine. Od 1971. godine mala crkva na halaškom putu ima zvonik. Crkva je poslije Drugog vatikanskog sabora dobila žrtvenik, svetohranište, krstionicu i ambon prema nacrtima dr. Ferenc Berecza iz Ostrogona. Krase je vrlo lijepi, u drvu izrađeni, kipovi svetaca. Velika župna zajednica sve više pati od manjka prostora. Dobro bi im došla i prostrana crkva i odgovarajuća vjeronaučna dvorana. Upravitelju župe i župljanima Uredništvo Zvonika čestita jubilej!

KARMELIĆANI

Uređuje: s. Blaženka Rudić

U prethodnim brojevima Zvonika upoznali smo redovničke zajednice u našem gradu. Sada krećemo u susjedni nam grad Sombor - kolijevku karmelićana na našim prostorima. S njima nas povezuje karmelićanka, zaštitnica naše katedrale i grada, sv. Terezija Avilska.

Tko su karmelićani?

Nose smeđi habit s kukuljicom, škapular i povrh svega bijeli plašt. Naziv su dobili po gori Karmel koja se nalazi u Palestini, gdje je osnovan njihov prvi samostan početkom dvanaestog stoljeća. Na gori Karmel živio je starozavjetni prorok Ilija. Tu je on "revnovao za Jahvu, Gospodina nad vojskama", tu se borio za čast jedinoga i pravoga Boga.

Karmelićani su kontemplativni red. To znači da oni svoj život posvećuju Bogu po molitvi i kontemplaciji. Za njih je molitva susret s Bogom po ljubavi i ona je izvor cjelokupnog njihovog djelovanja. Po molitvi oni preobražavaju ovaj svijet, svjedočeći da Bogu pripada sva naša ljubav. Njihov način života obilježen je molitvom i pokorom. Otuda i pridjev "bosonogi karmelićani".

U petnaestom stoljeću osnovan je ženski ogranak reda: karmelićanke. Dobro su nam poznate dvije velike svetice karmelićanke, dvije Terezije: Mala i Velika. U šesnaestom stoljeću red je doživio veliku obnovu po sv. Ivanu od Križa i sv. Tereziji Velikoj.

Karmel u Somboru

Karmelićani su u Sombor došli 1904. godine. Za utemeljenje somborskog karmela zaslužan je naš prvi kandidat za blaženika i sveca sluga Božji o. Gerard Tomo Stantić. Samostan je pripadao mađarskoj provinciji. Vjernički puk su činili u najvećem broju Hrvati - Bunjevci, Mađari i Nijemci.

U somborskom karmelu su se odgajali novaci. Bilo je tu žarište dubokog duhovnog života. Karmelićani su bili ispovjednici i duhovnici u svojoj crkvi, a odlazili su u ispomoć i po župama. Dobili su dozvolu da mogu pohađati bolesnike, ispovjedati ih i podjeljivati sakrament bolesničkog pomazanja.

Prošli su karmelićani u Somboru ratne i druge neprilike, a u srcu im je tinjala

Grob sluge Božjega o. Gerarda Tome Stantića u karmelićanskoj crkvi

želja da mladice karmelićanskog stabla presade na hrvatsko tlo. Iako je sluga Božji o. Gerard pokušavao to već 1939. kod blaženog kardinala Alojzija Stepinca, zbog različitih zapreka ta se želja ostvarila tek 1959. godine. Tako je, zapravo, naših njiva sin, o. Gerard utemeljitelj hrvatskog karmela.

Somborski karmel danas

Nakon utemeljenja samostana u Hrvatskoj, somborski karmel kao da je polako počeo venuti. Žamor i veseli smijeh mladih novaka odzvanja sada negdje drugdje, ali crkva i samostansko zdanje u Somboru još žare duboku duhovnost kojom su natopljeni. Izbija iz njih nešto što nije "od ovoga svijeta".

Danas u somborskom karmelu živi i djeluje šest karmelićana: dva svećenika i četiri brata. Njihova prvotna zadaća jest duhovni i kontemplativni život. A potom su na raspolaganju vjerničkom puku ispovjedanjem, pohađanjem bolesnika. Kao učitelji duhovnosti na usluzi su svima: svećenicima, redovnicama za duhovne vježbe i duhovne obnove, laicima koji su željni vrednota što ne prolaze. Nadaju se ponovnom oživljavanju svoga karmela jer imaju četiri kandidata za karmelićane.

O. Mato Miloš pozdravlja braću svećenike na Dan o. Gerarda

Razmišljanje jednog vjernika

"NE RECI LAŽNA SVJEDOČANSTVA"

"Povrede istine, riječima ili djelima izrazuju čovjekovo odbijanje da se obveže na moralnu ispravnost." Iznošenjem neistina smišljeno nanosimo štetu bližnjemu. Vrijeđamo dostojanstvo i ponos osobe. To je velika nepravda i ona izaziva mnoge nesreće u ljudskim odnosima. Ogovaranje je iznošenje loših osobina ličnosti. Kleveta je tvrdnja suprotna istini, a nanosi bližnjem zlo time što narušava njegov dobar glas. Kada sudimo na prečac, bez poznavanja pravog stanja, donosimo loše sudove koji su štetni po osobe o kojima sudimo. Pravo za pripćenje istine nije bezuvjetno, tj. nisu sve istine za širu javnost. Svaki pojedinac ima pojedine istine koje ne iznosi u javnost i na to ima puno pravo. Mnoge struke imaju svoje tajne koje se ne iznose: političari, liječnici, pravnici, svećenici...

Svaka osoba ima savjest koja je vodi kroz život i pokazuje joj pravi put. Ako lažno svjedočimo, osuđujemo nevinog i nanosimo mu štetu. S druge strane, mi štitimo nepravdu jer je skrivamo od pravedne kazne i osude. Gledajući ovako činjenice, lako je zaključiti što je s našom savješću: kakav će biti naš duševni mir.

Grijech laži uništava onoga tko ga čini, a istovremeno nanosi štetu onima kojima se čini.

Poštuj sve ljude, poštuju samoga sebe i budi dostojanstven: "Ne reci lažna svjedočanstva."

Alojzije Firanj

RAZGOVITNO

U ljepši dio svog života svakako ubrajam i svoj boravak u našem malom sjemeništu "Paulinum". Četiri godine u molitvi, učenju, igri i druženju brzo su prole-tjele... Sjećam se puno dragih ljudi, mnoštva doživljaja, susreta...

Jedan od njih dogodio se u prvoj školskoj godini. Pred božićne blagdane pohodili smo umirovljene svećenike u Jozefinumu i čestitali Oce. Došli smo tako i do sobe umirovljenog somborskog župnika Antuna Skenderovića. Kad smo mu otpjevali pjesmu, čestitali - želio nas je upoznati. Svatko je rekao ime, prezime i iz koje je župe. Kad je došao red na mene, učinio sam to nekako tiho, stidljivo. Časni starac me je prekinuo i rekao: "Glasnije to. Razgovitnije reci. I ponosno to - odakle si." Malo zbunjen, ponovio sam po njegovim uputama.

Doista, čovjek je pozvan jasno, razgovjetno govoriti. Mnoge nevolje i problemi dolaze zbog nerazumijevanja. Jedno se kaže, drugo misli, treće čini a četvrto razumije. Tog nerazumijevanja osobito ima u političkom, diplomatskom (raz)govoru. Kako inače razumjeti političare, nakon sastanka iza zatvorenih vrata - svatko iznosi svoje tumačenje razgovora. I jedan i drugi žele biti u pravu.

Bog je želio biti razumljen od svoga naroda, zato mu je često govorio preko kraljeva, svećenika i proroka. Proroci su i u teškim vremenima bili prenosioci Božje riječi, poticali su uvijek na vjernost Savezu. Nekad su i simboličnim gestama (činima) - budili uspavani duh naroda (usp. Ez 12 gl.)

Kršćani vjeruju da im je Bog najviše progovorio preko svoga sina Isusa. Isusova riječ je bila razgovjetna, jasna i snažna. Jednima je donosila spasenje, zdravlje a drugima osudu. U prispodobi o sijaču (usp. Lk 8) Gospodin proriče povijest - kako će se ljudi kroz stoljeća postavljati prema njegovoj Riječi. Isus je upozoravao svoje slušatelje da paze kakve riječi izlaze na njihova usta. Jasno je njegovo upozorenje: "Ja vam kažem da će ljudi za svaku nekorisnu riječ što je izreknu odgovarati na Sudnji dan. Tvoje će te riječi opravdati, tvoje će te riječi osuditi" (Mt 12,36-37).

Ovih dana oglasilo se školsko zvono u našim sredinama. Nakon poduže pauze djevojčice i dječaci ponovno su zajedno. Bit će tu mnoštvo radosnih susreta, razgovora... Među djecom bit će i mali prvaci. Za njih će sve biti novo. Učiteljice će morati uložiti mnogo truda, ljubavi, "razgovitno" govoriti - da im škola postane draga i bliska. Vjerujem da će mnogi poći i na vjeronauk. Nadam se da roditelji neće "zaboraviti" obvezu izrečenu na krštenju. Trudit ću se i u mojoj zajednici da im "razgovitno" govorim o nebeskom, dobrom Ocu!

Neka svoj djeci, a osobito prvacima bude dobro i ugodno u našim vjeronaučnim i župskim zajednicama.

Lazar Novaković

U SUSRET DOGAĐAJIMA

Bački Monoštor

PROSLAVA ZAVJETNOG SLAVLJA GOSPI FATIMSKOJ

13. 10. 1999.

- u 10 sati svečana sv. misa (mađarski)

- u 12 sati svečana sv. misa (hrvatski)

OBLJETNICA POSVETE KATEDRALE

14. 10. 1999.

u 18 sati u katedrali-bazilici svečana biskupska sv. misa

SVETKOVINA SV. TEREZIJE AVILSKE

- ZAŠTITNICE GRADA I KATEDRALE

15. 10. 1999.

u 18 sati u katedrali svečana sv. misa proštenja

Subotica - sv. Rok

OBITELJSKI SUSRET

15. 10. 1999. u 20 sati

Tema: O misijama i misionarima

Predavanje uz film o misionarima

TRIBINA MLADIH

17. 10. u 19 sati - Katolički krug

Tema: Evangelizacija i katehizacija kroz životne dobi

Predavač: Josip Pekanović - somborski župnik

ZVONIK, Katolički list (mjesečnik). Izdaje: Rimokatolički župni ured sv. Roka, 24000 SUBOTICA, Ivana Milutinovića 52. Telefon: 024/554-896; E-mail: zvonik@tippnet.co.yu. Uredničko vijeće: Andrija Anišić - glavni i odgovorni urednik; Franjo Ivanković - zamjenik glavnog i odgovornog urednika; mr. Ervin Čeliković - tehnički urednik; Katarina Čeliković - lektor i korektor; Bernarda Kopunović - korektor; Cecilija Milanković - vinjete; Josip Anišić, Željko Augustinov, Stjepan Beretić, Marko Forgić, Bela Gabrić, Josip Ivanković, Elizabeta Kesler, Andrija Kopilović, Grgo Kujundžić, o. Mato Miloš, Lazar Novaković, Ivan Piuković, Blaženka Piuković, s. Blaženka Rudić, i Branko Vaci; Alojzije Stantić i s. Silvana Milan - marketing; Uredništvo stranica mladih: Vesna Ivanković, Dijana Šarčević, Ivana Lazić, Ladislav Huska, Marina Kujundžić, Svetlana Sudarević, Željka Zelić. List je registriran u Ministarstvu za informacije Republike Srbije, broj: 632-1093/94-03, 20.10. 1994. Tisak: Štamparija "GLOBUS", Otmara Majera 10, Subotica, Tel.: 024/551-202.

KADA DIJETE PITA O BOGU

(II. nastavak)

OD 6. DO 10. GODINE: Školska djeca počinju logički razmišljati pa postavljaju pitanja kao što je: "Da li Bog uzrokuje smrt?" Kad im dajemo odgovore, bitno je da ih uvjerimo da se Bogu mogu obratiti s potpunim povjerenjem. Primjer za to je da dijete svlada strah koji ima kada krene u školu: "Bog je bio s tobom u školi. Da li si pričao s njim? Predaj mu svoje strahove da ih On baci u koš za smeće." Ovakvi savjeti umanjuju strah i dijete stvara vlastiti kontakt s Bogom.

Malim školarcima naš odnos s Bogom možemo prikazati čitajući im događaje iz Biblije. Djeca će te događaje prebaciti na vlastiti život. Zbog toga im čitajmo detalje koji prikazuju Božju prisutnost u našem životu. Neka djeca znaju da je Bog tu, pri svakom naporu, borbi i kada mu se obraćamo. Dobar primjer za ovakvu priču je Jona i velika riba.

U ovoj dobi možemo ih odvesti u crkvu kada tamo nema nikoga. Interijer će u njima pobuditi osjećaj uzvišenosti i svetosti. To će ih potaknuti na razgovor.

OD 10. DO 13. GODINE: Kod djece u ovoj dobi dolazi do temeljnih tjelesnih i psihičkih promjena. Djeca postaju samostalnija. Pričajući o Bogu, moramo imati na pameti da trebamo pomoći djeci koja već imaju samostalnu moć razmišljanja da mogu sama razumjeti Boga. Kada je riječ o simbolima kao što su križ, Davidova zvijezda, objasnimo im pravo, dubinsko značenje tih simbola. Kada se spremaju na krizmanje, objasnimo im da je to način spajanja s Bogom. Ukoliko počnu razumijevati Boga, smatrat će ga i izvorom svjetskog poretka. Zanimat će ih da li smo u dobru, Bog ima veze i sa zlom, s patnjama i nepravdama koje zapažaju u svijetu oko sebe. Trinaestogodišnjem djetetu možemo reći: "Bog nam ne dodjeljuje tragediju. On nam daje snagu da pobijedimo zlo i pobuđuje u ljudima spremnost da pomognu drugima." Djeca će pažljivo promatrati da li doista vjerujemo u ono što im govorimo. Zbog toga im obavezno pričajmo o vlastitom odnosu prema vjeri; bitno je da prostremo pred njih svoje osjećaje vezanosti s Bogom.

TINEJDŽERI: Tinejdžeri razmišljaju o tome što su do sada čuli o Bogu i ponekad se pobune protiv vjerskih doktrina kojima ih uče. Kada se to dogodi, ne smijemo biti nasilni i prisiljavati ih da prihvate naše tumačenje, nego u cilju očuvanja dijaloga s njima ponekad moramo naćiniti kompromis. Pričajmo im o Bogu tako da to bude u svezi s njihovim problemima. Kada se osjećaju beskorisnima, kada su u nedoumici, pomozimo im da osjete da je Bog stvorio čovjeka na svoju sliku i da je svaki čovjek za Boga neprocjenjivo blago. Bog podjednako voli bucmaste djevojčice i ljepotice. Kada tinejdžeri počnu pričati ili padati pod utjecaj alkohola, droge, predbračnog spolnog života, pričajmo im o Bogu koji je jedini mjerodavan da određuje norme našeg ponašanja. Bog daje pravila i zakone glede dobra i zla. Neki zakoni i zapovijedi su stalni kao i zakon gravitacije. Moramo ih upoznati s tim zakonima. Na taj način dobit će samopouzdanje i sposobnost da se odupru štetnim utjecajima i spoznaju što je moralno dobro a što ne.

Govoriti djetetu o Bogu je kao naučiti ga da vozi bicikl, tvrdi profesor teologije **Lawrence Cunningham**. Stavimo na taj bicikl pomoćne kotače, zatim pridržimo dijete kad počne okretati pedale i na kraju ga pustimo da vozi samo. Najvažnije je da što ranije naglašavamo našu vjeru, pokazujemo vlastite primjere i da se nadamo da će dijete osjetiti potrebu da upozna Boga. Tako ćemo mu za cijeli život dati moralni i duhovni kompas.

/READERS DIGEST/

(svršetak)

Preveo: dr. Géza Lakatos

KRICI NEROĐENE DJECE VAPE ZA MOLITVOM

Kažite mi, tko još danas redovno moli i čini pokoru za grijeh pobačaja?! Kažite mi, tko se danas zalaže za zaštitu nerođenih? Kažite, koji se otac i majka mole za svoje nerođeno dijete - za tog malog anđelčića koji je počeo živjeti a već mu se život nasilno prekida?

Živim u sredini u kojoj se nikada javno ne govori o pobačaju kao grijehu. Godinama, koliko mi je poznato (neka me netko ispravi ako griješim) u mojoj župi nije bilo

zajedničke molitve u crkvi, niti sv. mise na tu nakanu. Da li je to tabu o kojem se priča samo iza zatvorenih vrata?

Čitajući članak "Sv. Roko moli za nas - od bijele kuge izbavi nas" u Zvoniku br. 9/99 na str. 9, shvatila sam da nije svugdje tako. Tema koja mi je prirasla srcu ima još poklonika. Dirnulo me je saznanje da ipak, ipak ima onih koji mole te molitve, cjelodnevno klanjanje i misu prikazuju kao zadovoljštinu za grijeh pobačaja i za zaštitu nerođenih. Tako je bilo u župi sv. Roka u Subotici, 16. 08. Svaka pohvala onome tko se toga sjetio. Bog ga blagoslovio a i sve one koji su toga dana sudjelovali u zajedničkoj ili osobnoj molitvi u toj crkvi. Možete li zamisliti radost među dušama nerođene djece? I njih se netko sjetio. Oni svakodnevno vape za molitvom; oni vape da netko moli za njihove roditelje koji su odlučili nasilno im prekinuti tek započeti život; oni vape da se moli za liječnike i medicinsko osoblje koji danomice počinjaju taj strašni zločin; oni vape: **zaštitite našu nerođenu braću i sestre! Zaustavite ubijanje nerođenih!**

"Bijela kuga" hara svijetom. Na tisuće nevine djece svakodnevno biva ubijeno u utrobama njihovih rođenih majki. Zar majčina utroba da bude prva i jedina grobnica njezinom vlastitom djetetu koje nikada neće biti sahranjeno u zemlju, nego iskomadano te bačeno u smeće i zauvijek bezimeno biti posve zaboravljeno?

Gospodine, Bože, Oče naš, sačuvaj nas od ovakvog grijeha i hvala ti za one koji mole na ovu nakanu.

Dragi čitatelji Zvonika! Zapitajmo se: Ako mi je stalo i ako razumijem veličinu zločina grijeha pobačaja, jesam li to ja ili ti ili netko treći - svatko u svome mjestu, koji bi trebao predložiti ovakvu vrstu molitve i zadovoljštinu u svojoj župi?

Za početak učini ono što možeš sam. Sada, odmah. Povuci se u neki tihi kutak i pomoli se jer krici nerođene djece vape za molitvom za spas nerođenih i za spas počinitelja tog teškog i smrtnog grijeha!

Elizabeta Kesler, Bač

**Zaštitite našu nerođenu braću i sestre!
Zaustavite ubijanje nerođenih!**

ZIVOT PRIJE ROĐENJA

Kafana - "Dukat"

Subotica, Preradovičeva 4
(u Bunjevačkom kolu)
Tel: (024) 30-136

Organizira: svadbe, rođendanska slavlja,
bankete i dr.

Svakog dana: **MENI RUČKOVI**

Nedjeljom: **"BUNJEVAČKA UŽNA"**

Posebno se preporučamo za organiziranje "Poduša"

Radno vrijeme: od 12 - 22 sata,
nedjeljom od 12 - 16 sati,
ponedjeljkom zatvoreno

vl. Jakov Letović

NAMA JE DOVOLJNO DA ZNATE ZA NAS...

FUNERO

PRIVATNO POGREBNO PREDUZEĆE

- SUBOTICA, Karađorđev put 2.
Telefon (danonoćno): 024 / 55-44-33
- BAJMOK, JNA 3 (u cvečari "MARIŠKA")
Telefon (danonoćno): 762-024
- PALIĆ, Jo Lajoša 18 (u cvečari "ORHIDEJA")
Telefon: 752-759
- HORGOS, Borisa Kidriča 7
Telefon (danonoćno): 792-202
- NOVI KNEŽEVAC, Maršala Tita 16
Telefon 0230 / 83 - 417

Poljoprivredna apoteka

AgriS
Subotica

Nudimo vam

- sredstva za zaštitu bilja
- sjemensku robu
- dajemo besplatne stručne savjete

Radno vrijeme od 8 do 19 sati, a subotom od 8 do 12 sati

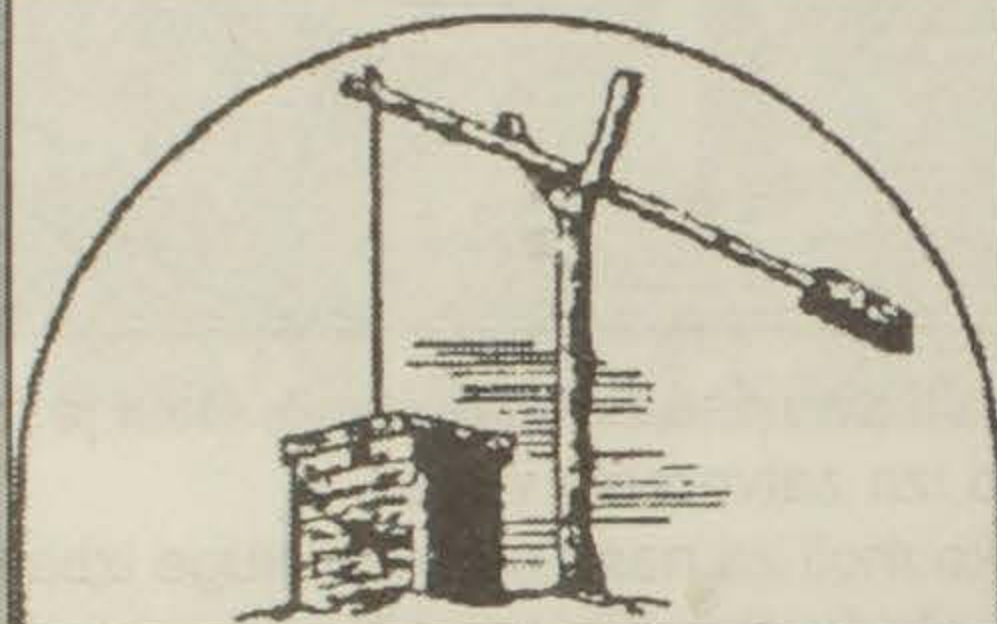
Prešernova ulica 37 (kod crkve sv. Jurja), Tel/fax: 556-228

*U spomen
sestri Vijaneji*

SELK d.d.

K U T I N A
Kolodvorska 27

Tel.: 044/ 682-432, fax: 044/ 682-438

SALAŠ
ZEMLJORADNIČKA ZADRUGA

Tel: (024) 566 - 577

Možete nam pisati i na
E-mail adresu:
zvonik@tippnet.co.yu

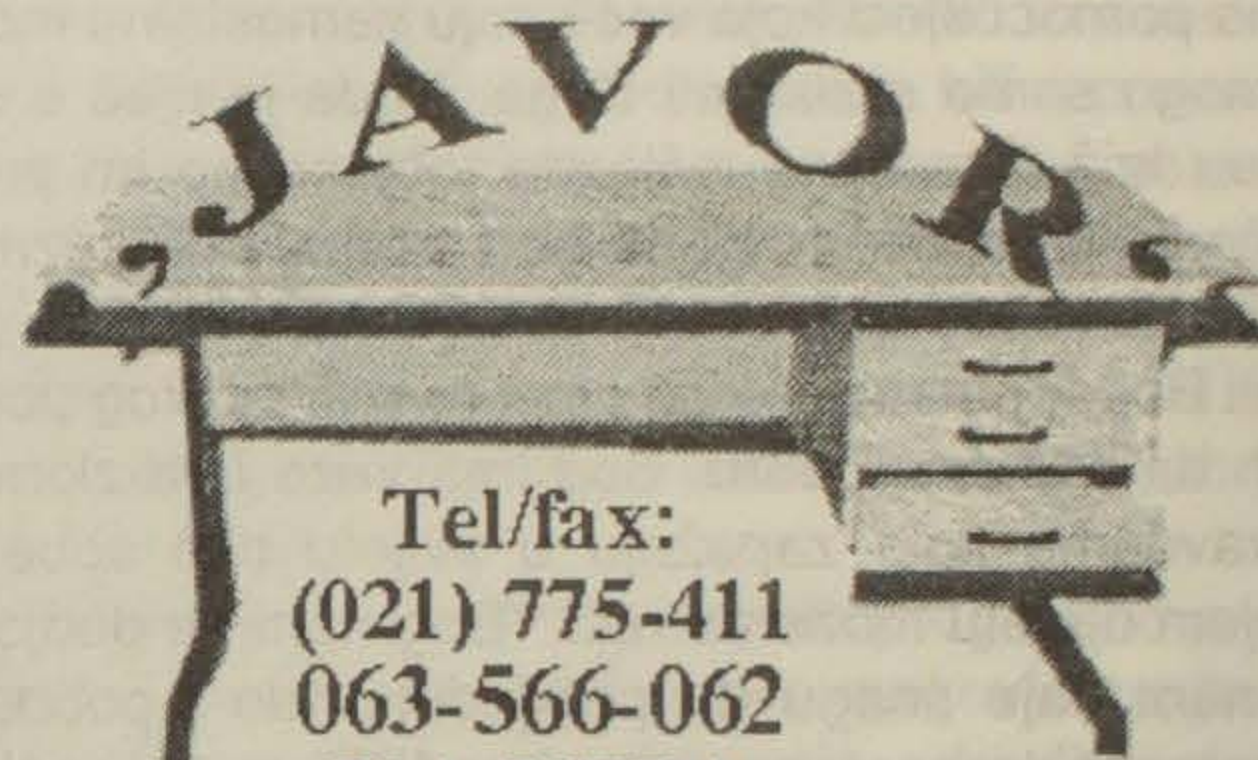
Dr. Kern Katalin
specijalista - fizijatar

Radno vrijeme:
ponedjeljak-petak
8 - 13 sati
poslijepodne
terenski rad

Subotica, Ptujaska 1
tel: (024) 551-375

Djelatnost ordinacije:

- Bolovi u kičmi i zglobovima
- Reumatologija
- Internistički pregled; snimanje EKG, laboratorij, terapija
- Neurološki pregled i terapija
- Psihijatrijski pregled i psihoterapija
- Ortopedski pregled
- Kućna posjeta i kućno liječenje sa suvremenim aparatima

Tel/fax:
(021) 775-411
063-566-062
VAJSKA

BANE
...uvek, kada poželite lepe stvari.

INTERNET

WWW.
TippNet
.co.yu

provider

U SUBOTICI

- 30 ulaznih linija na 654-321
- 128K zemaljskog linka
- 512K sopstvenog satelitskog linka

555 765
Braće Jugovića br. 5.
Subotica

**G. BLAŠKO
GABRIĆ
I ŠTAMPARIJA
"GLOBUS"**
DAROVALI SU
KUNSTDRUCK
PAPIR ZA KORICE
"ZVONIKA"
DO KRAJA 1999. G.
TOPLO
ZAHVALJUJEMO!

HORVAT BUSINESS CENTER
HRVATSKI POSLOVNI CENTAR
CROATIAN BUSINESS CENTER

Nagymező u. 49.
H. 1065 Budapest P.f. 468

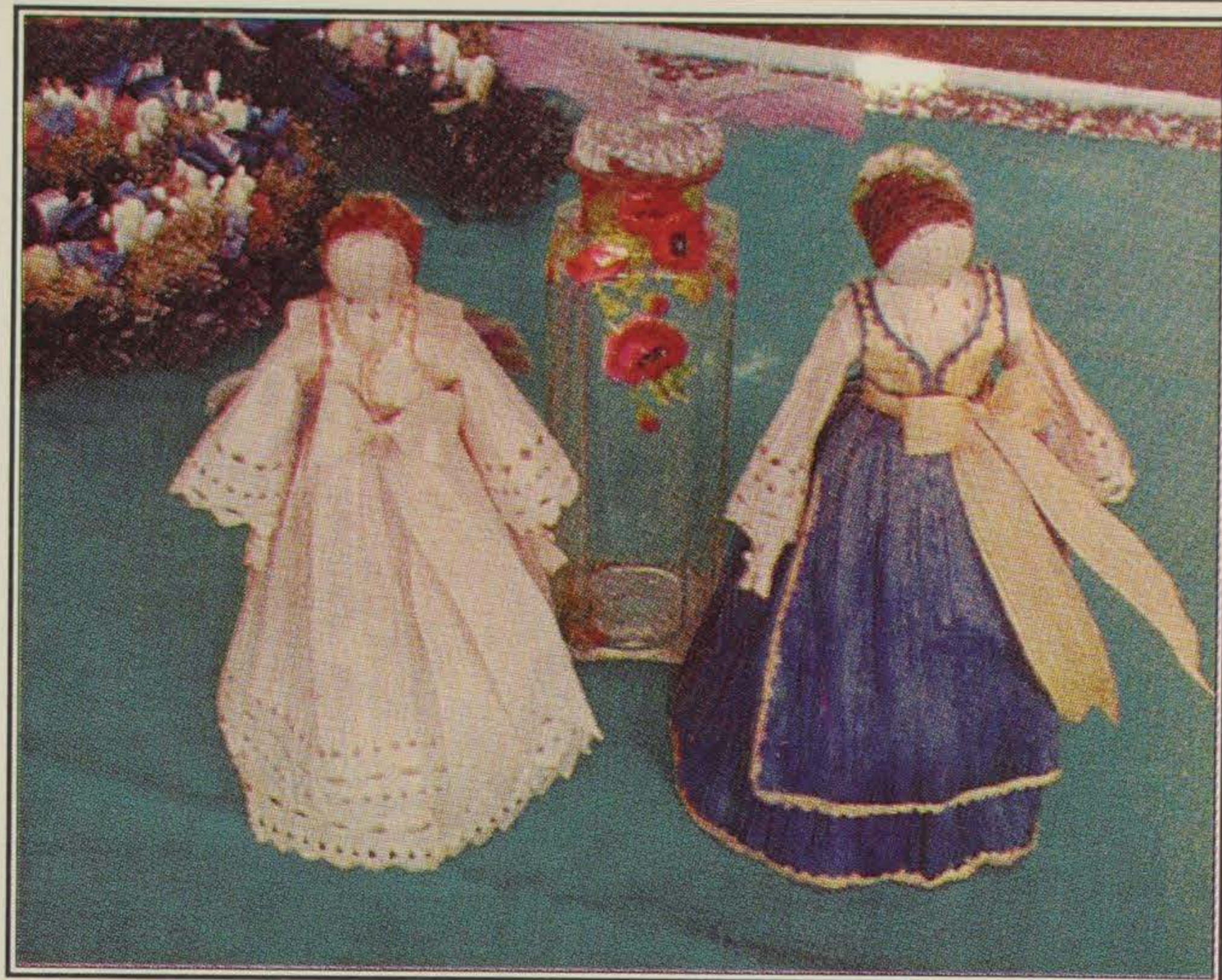
Tel: (36-1) 269-1301,
311-9200, 353-1501
Tel/fax: (36-1) 269-1300

**IZRAĐUJEMO
KUPATILSKI
I
KUHINJSKI
NAMEŠTAJ
PO NARUDŽBI**

UREĐENJE ENTERIJERA

PROĐAJEMO UNIVER, MEDIJAPAN, RADNE PLOČE,
ŠARKE ("LAMA"-SLOVENIJA) I SAV OSTALI PRIBOR ZA STOLARE,
PLOČICE, SANITARIJU I KOMPLETNI GRAĐEVINSKI MATERIJAL.

24000 SUBOTICA, Batinska 34, Tel./fax: 024/ 561-186, Tel.: 024/ 561-187

"Ljepota ljuskure i poljskih trava"

(Opširnije na strani 14)

GLOBUS

Vlasnik:
Blaško Gabrić

ŠTAMPARIJA BRZE USLUGE

24000 SUBOTICA, Otmara Majera 10, Tel./fax: (024) 551-202, 553-142

ŠTAMPAMO ZA VAS BRZO, KVALITETNO I JEFTINO:

- Vizit karte
- Plakate
- Kataloge
- Oblasce
- Prospekte
- Nalepnice
- Knjige
- Novine
- Pozivnice
- Kartonsku ambalažu
- Papirnu ambalažu
- Ostalu robu po narudžbi

EKOLOŠKI CENTAR „GLOBUS“

Vrši uzgajanje raznih sadnica. U svom proizvodnom programu ima: hrast, piramidalni hrast, piramidalnu topolu, belu brezu, lipu, jorgovan, gelegunju, dud, tuju i više vrsta živih ograda.

ORGANIZUJTE SE
i ulepšajte vašu okolinu mladim sadnicama.

**Za Veliki jubilej
SUBOTIČKA KALVARIJA U NOVOM RUHU**

**SUBOTIČKA CRKVA SV. MARIJE
SVEČANO JE PROSLAVILA 70. ROĐENDAN**

Na slikama:

* *desno gore* - župnik Szungyi Károly s mladima u mađarskim nošnjama obavlja posljednje dogovore

* *desno dolje* - mladi u bunjevačkim narodnim nošnjama aktivno su sudjelovali u sv. misi čitajući Božju riječ, predmoleći molitve vjernika i recitirajući prigodne recitacije

* *lijevo dolje* - oltar i kip Blažene Djevice Marije u crkvi slavljenici

